

CASESTUDIE

BRISLING I EU

PRISSTRUKTUR I LEVERANDØRKÆDEN

FOKUS PÅ POLEN,
DANMARK OG SVERIGE

EUMOF A

European Market Observatory for
Fisheries and Aquaculture Products

Maritime
anliggender og
fiskeri

JUNI 2024

WWW.EUMOFA.EU

Tekst afsluttet i juli 2024.

Europa-Kommissionen er ikke ansvarlig for eventuelle konsekvenser som følge af den videre anvendelse af denne publikation.

Luxembourg: Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2024

© Den Europæiske Union, 2024

Europa-Kommissionens videreanvendelsespolitik for dokumenter implementeres på grundlag af Kommissionens afgørelse 2011/833/EU af 12. december 2011 om videreanvendelse af Kommissionens dokumenter (EUT L 330 af 14.12.2011, s. 39).

Medmindre andet er angivet, er videre anvendelse af dette dokument tilladt i henhold til en Creative Commons Attribution 4.0 International (CC-BY 4.0)-licens (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Det betyder, at videre anvendelse er tilladt, forudsat at der gives passende kreditering, og at eventuelle ændringer angives.

Til enhver anvendelse eller gengivelse af elementer, som Den Europæiske Union ikke ejer, skal der søges tilladelse direkte fra rettighedshaverne. Den Europæiske Union ejer ikke ophavsretten til følgende element:

Forsidebillede: Pixabay <https://pixabay.com/fr/photos/sprats-fischkonserve-aliments-3827856/>

PDF ISBN 978-92-68-19956-5 doi:10.2771/394834 KL-02-24-848-DA-N

VED YDERLIGERE OPLYSNINGER ELLER KOMMENTARER KONTAKT:

Generaldirektoratet for Maritime Anliggender og Fiskeri

B-1049 Bruxelles

E-mail: contact-us@eumofa.eu

Indhold

RESUMÉ	1
OVERSIGT OVER FORKORTELSER	3
1 AFGRÆNSNING OG INDHOLD	4
1.1 Casestudiets afgrænsning.....	4
1.2 Dokumentets indhold.....	4
2 BESKRIVELSE AF PRODUKTET OG MARKEDERNE	5
2.1 Biologiske og kommercielle karakteristika	5
2.2 Verdensproduktion	6
2.3 EU-produktion	8
2.4 EU-marked for brisling efter medlemsstat	13
3 DET POLSKE MARKED	20
3.1 Leveringskædens struktur.....	20
3.2 Brislingepriser i leverandørkæden	27
3.3 Prisstruktur for brisling på dåse på det polske marked.....	32
4 DET DANSKE MARKED	35
4.1 Leveringskædens struktur.....	35
4.2 Brislingepriser i leverandørkæden	44
4.3 Prisstruktur for brisling på dåse på det danske marked.....	49
5 DET SVENSKЕ MARKED	50
5.1 Leveringskædens struktur.....	50
5.2 Priser i leverandørkæden.....	62
5.3 Prisstruktur i leverandørkæden	66
6 SAMMENLIGNING AF PRISSTRUKTUREN I DE FORSKELLIGE MEDLEMSSTATER	69
7 INTERVIEWEDE INTERESSETER	70

Resumé

- Dette casestudie fokuserer på brisling (*Sprattus sprattus*) til konsum i Polen, Danmark og Sverige, som er de 3 største brislingeproducenter i EU, for så vidt angår fangster og landinger, og de har særlige profiler med hensyn til anvendelse af fisken.
- I 2021 nåede de globale fangster af brisling op på 424.941 tons, hvoraf 77 % blev fanget af EU-flåden. Inden for EU er de største producentlande Danmark (29 % af EU's fangster), Polen (20 %) og Sverige (16 %). Fangsterne faldt med 3 % i løbet af året og nåede 414.302 tons i 2022.
- Brisling er en af de vigtigste råvarer, der bruges til forarbejdning af fiskemel og fiskeolie. Kun en mindre del af EU's fangster går til konsum. Hovedparten af forarbejdningen finder sted i Danmark. Af de rapporterede intra-EU-handelsstrømme af frisk brisling til Danmark kommer en betydelig del fra EU-fartøjers landinger i andre medlemsstater. Intra-EU-handlen med frossen brisling forsyner primært konserverindustrien i de baltiske lande og Polen.
- På markedet findes brisling hovedsageligt på dåse og røget og i mindre grad frisk (hel). I 2022 udgjorde produktion af brisling på dåse 19.436 tons LVÆ i Polen og 661 tons LVÆ i Sverige. Der er ingen produktion af brisling på dåse i Danmark. Brisling til konsum omfatter også brisling på glas, dog i mindre omfang. I Polen er forbruget af hel røget brisling også betydeligt, mens der i Danmark findes et lille nichemarked for brislingemel til konsum.
- Ekstra-EU-importen af brisling er begrænset, mens eksporten til lande uden for EU, hovedsageligt af frossen brisling, nåede op på næsten 50.000 tons i 2022 og var hovedsageligt beregnet til andre østeuropæiske lande eller Vestafrika.
- I Danmark og Sverige bruges brisling primært til produktion af fiskemel og fiskeolie. Det er mere almindeligt at bruge brisling til konsum i Polen.
- I **Polen** nåede fangsten af brisling i 2022 op på 60.145 tons, hvoraf 48.645 tons blev landet i Polen og 11.500 tons blev landet i udlandet, hovedsageligt til produktion af fiskemel og -olie. Fødevareindustrien, som hovedsageligt producerer brisling på dåse, bruger 24.190 tons LVÆ brisling, som hovedsageligt kommer fra landinger og i mindre grad fra import af frossen brisling (2.288 tons LVÆ). Omkring halvdelen af fødevareindustriens produktion eksporteres. Det formodede forbrug af brisling til konsum når op på 10.879 tons LVÆ, leveret både af den indenlandske produktion og i mindre grad af importen af brisling på dåse (944 tons LVÆ). Polsk brug og eksport af brisling til produktion af fiskemel og -olie ligger på 33.311 tons LVÆ.
- I **Danmark** var fangsten af brisling 93.780 tons LVÆ i 2021 (106.275 tons i 2022). Ud af disse fangster var 92.298 tons LVÆ til industrielle anvendelser (88.933 tons LVÆ i Danmark, 3.366 i udlandet) og 1.930 tons LVÆ til konsum. Den samlede import i Danmark, inklusive udenlandske landinger, udgør 81.193 tons LVÆ. Den samlede eksport fra Danmark, inklusive danske landinger i udlandet, udgør 4.985 tons LVÆ. Det formodede forbrug for brisling i Danmark udgør 170.491 tons LVÆ. Af dette formodede forbrug bruges 169.736 tons LVÆ i fiskemels- og fiskeolieindustrien, 500 tons bruges til foder til kæledyr og andre dyr, og 256 tons LVÆ bruges til konsum. Der er ingen produktion af brisling på dåse i Danmark. Ifølge interessenter er brisling, der sælges på det danske marked, hovedsageligt konserveret i Letland, i mindre grad i Polen og muligvis i andre lande omkring Østersøen.
- I **Sverige** fangede den nationale flåde 59.319 tons brisling i 2022. Det var en stigning på 16 % i forhold til fangsterne i 2021 og en stigning på 12 % i forhold til 2013. Den svenske produktion af tilberedt og konserveret brisling udgjorde 661 tons i 2022. I 2022 nåede eksporten af hel brisling fra Sverige op på 48.340 tons (93 % frisk og 7 % frossen) til en værdi af 16 millioner euro, hovedsageligt svenske landinger i Danmark til fiskemelsindustrien. Produktionen af brisling på dåse i Sverige er næsten udelukkende til det lokale marked og suppleres af en begrænset

Det europæiske markedsobservatorium for fiskeri- og akvakulturprodukter – Brisling i EU

import. Baseret på dataanalyse og samtaler med interessenter udgjorde det formodede forbrug af brisling til konsum 4.048 tons LVÆ i 2022.

- Analysen af prisstrukturen tager udgangspunkt i en 125 g dåse brisling i krydderier og eddike (indeholdende 80 g brisling), der sælges i svenske supermarkeder til 26,32 EUR/kg, og en 170 g dåse "røget brisling i olie", detailhandlerens eget mærke, der sælges i polske supermarkeder, hvor detailprisen er 6,40 EUR/kg.
 - Førstesalgsprisen på brisling er primært baseret på dens anvendelse til fiskemel og fiskeolieproduktion. Denne pris har minimal indflydelse på den endelige produktpris, da råvareomkostningernes andel af den endelige detailpris er mellem 3 % i Sverige og 6 % i Danmark.
 - Arbejdskraft er en af de vigtigste omkostningsfaktorer i salgsprisinflationen i produktionen af brisling på dåse, mens råvareprisen kun har en begrænset indvirkning uanset produktsortimentet.

Oversigt over forkortelser

CN-8	Combined Nomenclature 8-cifret tal (COMEXT/Eurostat)
DFPO	Danmarks Fiskeriforening Producentorganisation
DPPO	Danmarks Pelagiske Producentorganisation
EU	Den Europæiske Union
FAO	Food and Agriculture Organisation of the United Nations
HoReCa	Hoteller, restaurationer og caféer
LWE (LVÆ)	Live Weight Equivalent (levende vægt-ækvivalent)
MS	EU's medlemsstater
MSC	Marine Stewardship Council
SFPO	Sveriges Fiskares Producentorganisation (Svenske fiskeres producentorganisation)
TAC'er	Total Allowable Catches (samlet tilladt fangstmængde)
UK	Storbritannien
VAT	Moms

1 AFGRÆNSNING OG INDHOLD

1.1 Casestudiets afgrænsning

Rationalet bag valget af brisling til analysen af prisstruktur og fordelingen af værdi i nogle EU-leverandørkæder fremgår af tabellen nedenfor.

Produkt	Oprindelse	Beskrivelse	Markeds- og prisfaktorer	Fokus-MS
Brisling på dåse	Fangster (EU)	Produkt på dåse, eksempel på en almindeligt fanget art i Europa EU er den største producent af brisling på dåse	Faktorer, der påvirker markedet for dette produkt, er: •Forsyning/fiskerikvote •Fiskens størrelse •Sæsonmæssige udsving (der påvirker fisken kvalitet til konserveringsprocessen) •Forbrugsmønstre og - trends for fiskekonserves	Polen, Danmark og Sverige
Andre brislingebaserede produkter til konsum	Fangster (EU)	Andre brislingebaserede produkters popularitet afhængigt af landet. Brisling kan sælges til konsum hel, frisk, røget (Polen), på glas eller som proteinmel.	Kvalitative data om forbrug Kvantitative data for hel brisling til konsum i Polen	Polen, Danmark og Sverige

EUMOFA stiller andre relevante publikationer til rådighed om de emner, der er omfattet af denne undersøgelse:

- [Undersøgelse af brisling på dåse i Polen og Letland](#) (2020)
- Brisling – [artsprofil](#)
- Landeprofiler:
 - [Polen](#)
 - [Danmark](#)
 - [Sverige](#)

1.2 Dokumentets indhold

I overensstemmelse med den metode, som er udviklet i regi af EUMOFA-projektet (se <http://www.eumofa.eu/price-structure>), indeholder dette dokument:

- En beskrivelse af varen
- En analyse af produktions- og markedstendenser på EU-niveau
- En analyse af prisstrukturen i leverandørkæden i Polen, Danmark og Sverige.

2 BESKRIVELSE AF PRODUKTET OG MARKEDERNE

2.1 Biologiske og kommercielle karakteristika

Brisling (*Sprattus sprattus*) er en lille pelagisk art, der findes i det nordøstlige Atlanterhav, fra Nord- og Østersøen mod syd til Marokko og i Middelhavet og Sortehavet. Brisling er en flokfisk, der normalt findes i stimer ved kysten, og som nogle gange kommer ind i flodmundinger (især ungfiskene) og tåler et lavt saltindhold. Der er observeret betydelige vandringer mellem vinterfodring og sommerens gydepladser. Brisling lever mest af planktoniske krebsdyr. Dens samlede længde kan nå op på 16 cm, men normalt er 12 cm standardlængden.

I Østersøen gyder brislingen næsten hele året, nær kysten eller op til 100 km ude på havet, hovedsageligt om foråret og sommeren, hvor ungfiskene driver ind mod kysten. Brisling svømmer op til overfladen om natten¹.

Brislingebestanden styres ved hjælp af TAC (samlet tilladt fangstmængde) og kvoter. Brisling, der sælges til konsum, består hovedsageligt af brisling på dåse og i mindre grad af røget brisling. Brisling på dåse kan dog markedsføres under flere handelsbetegnelser, herunder "sardiner" på særlige betingelser baseret på bestemmelserne om sardinlignende produkter i EU's handelsnormer².

Casestudiets produkt

Navn: Brisling (*Sprattus sprattus*)

FAO 3-alfa-kode: SPR

Behandlingsgrad: Røget, konserveret

Kommerciel størrelse: mellem 6 cm og 15 cm.

Tilhørende koder i varenomenklaturen (COMEXT/EUROSTAT)

Koderne er blevet ændret i 2012. Tabellen nedenfor viser koderne før og efter 2012.

Tabel 1: Handelskoder for brislingeprodukter (CN-8-nomenklatur)

CN8	Arter	Konservering	Behandlingsgrad	Omregningsfaktor til levende vægt-ækvivalent (LWE)
03 02 43 90	Brisling (<i>Sprattus sprattus</i>)	Frisk	Ekskl. lever og rogn	1,00
03 03 53 90	Brisling (<i>Sprattus sprattus</i>)	Frossen	Ekskl. lever og rogn	1,00
16 04 13 90	Sardineller eller brisling ³	Tilberedt eller konserveret	Hel eller i stykker	1,87

Kilde: Eurostat/COMEXT

¹ <http://www.fao.org/fishery/species/2102/en>

² Rådets forordning (EØF) nr. 2136/89 af 21. juni 1989 om fastsættelse af fælles handelsnormer for sardinkonserveres.

³ For produkter på dåse er brisling ikke differentieret og indgår under samme kode som sardineller

2.2 Verdensproduktion

Der er flere forskellige brislingearter i verden: brisling (*Sprattus sprattus*), sortehavsbrisling (*Clupeonella cultriventris*), falkland-brislingen (*Sprattus fuegensis*) og Tanganyika-brislingen (*Stolothrissa tanganicæ*).

2.2.1 Udviklingen i fangster af brisling

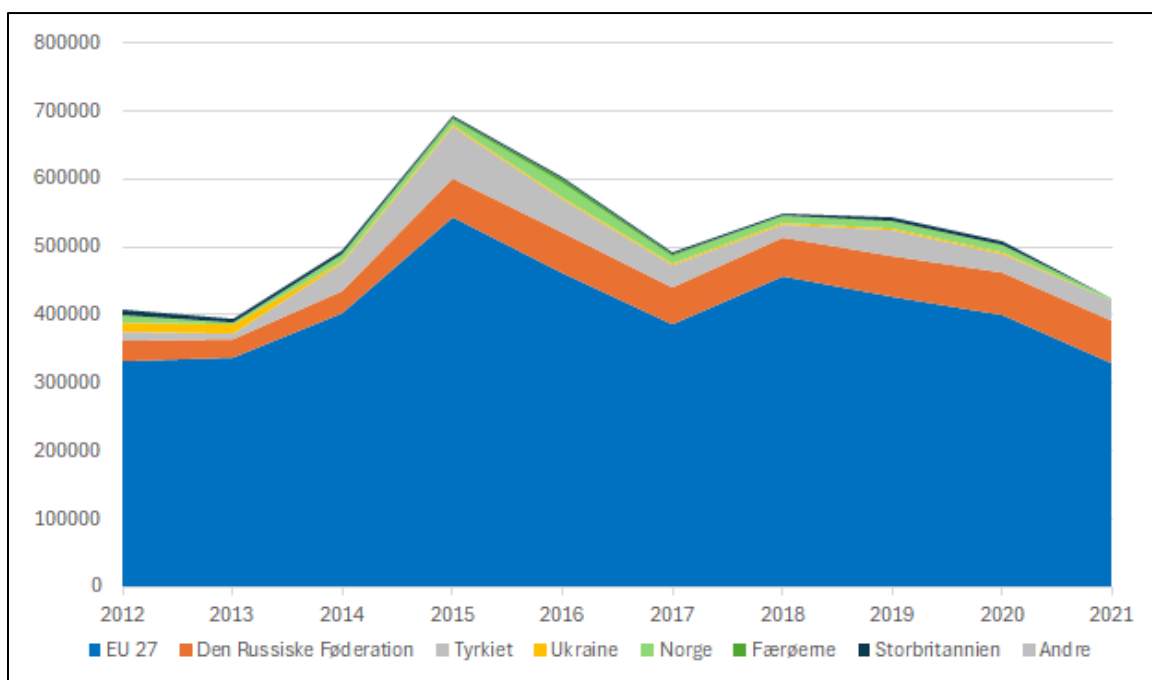
Brisling (*Sprattus sprattus*) fanges hovedsageligt i Nordsøen og Østersøen af pelagiske trawlere. I 2021 nåede de globale fangster af brisling op på 424.941 tons, hvoraf EU-flåden stod for 77 %. Andre vigtige producenter var Den Russiske Føderation og Tyrkiet, som stod for henholdsvis 15 % og 7 % af de globale fangster. Som for mange andre små pelagiske arter har mængden af europæiske brislingefangster varieret betydeligt fra år til år på grund af ændringer i TAC'er og kvoter. De russiske fangster steg konstant og markant mellem 2012 og 2021 (+118 %). De globale fangster faldt en smule mellem 2021 og 2022 (-3 %) og nåede 414.302 tons i 2022. EU-flåden er fortsat den største producent og står for 84 % af verdensproduktionen.

Tabel 2: Produktionen på verdensplan af brisling (i tons) 2012-2021

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
EU 27	332.871	337.425	401.352	542.751	461.749	387.027	458.009	427.824	399.353	328.035
Den Russiske Føderation	29.624	26.027	33.768	57.071	59.036	53.465	55.067	59.110	63.988	64.476
Tyrkiet	12.092	9.764	41.648	76.996	50.225	33.950	20.057	38.078	26.804	28.041
Ukraine	15.751	12.866	2.114	2.237	1.745	2.159	1.603	1.370	1.984	1.732
Norge	10.364	2.936	10.725	9.700	21.703	10.230	11.091	12.185	11.155	1.109
Færøerne	467	510	185	644	5.251	1.399	1.287	1.142	1.165	992
Storbritannien	7.284	4.800	4.914	3.752	5.067	3.898	1.872	4.338	4.237	528
Andre	79	105	86	20	78	22	17	20	23	29
Total	408.532	394.433	494.791	693.172	604.854	492.150	549.003	544.065	508.708	424.941

Kilde: FAO

Figur 1: Produktionen på verdensplan af brisling (i tons) 2012-2021

Kilde: FAO

2.2.2 Udviklingen i fangster af andre brislingearter

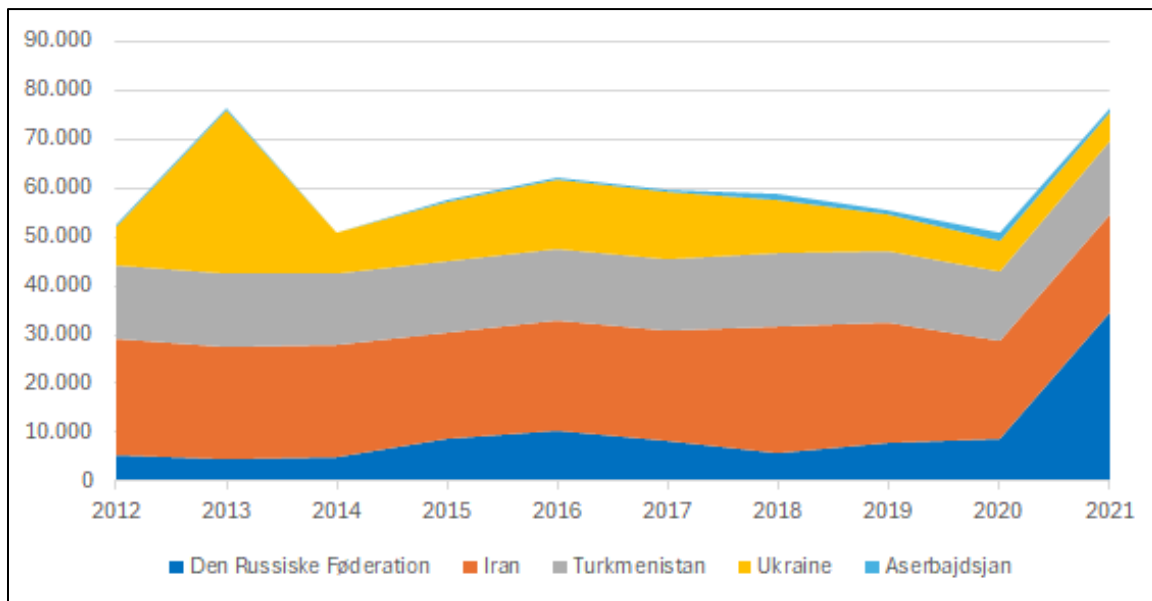
I Sortehavet og Det Kaspiske Hav fanges en anden art brisling, der kendes under det videnskabelige navn *Clupeonella cultriventris*. De samlede fangster af brisling fra Sortehavet og Det Kaspiske Hav nåede 76.378 tons i 2021 (71.664 tons i 2022, -6 %) og har generelt været stabile i løbet af det sidste årti på trods af betydelige udsving fra år til år, især i Ukraine i 2013 (se figur 2). De vigtigste lande, der er involveret i dette fiskeri, er Den Russiske Føderation (45 % af den samlede fangstmængde i 2021, med en stigning på 303 % mellem 2020 og 2021), Iran (26 %), Turkmenistan (19 %), Ukraine (8 %) og Aserbajdsjan (1 %).

Tabel 3: Fangsten på verdensplan af brisling fra Sortehavet og Det Kaspiske Hav (i tons) 2012-2021

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Den Russiske Føderation	5.216	4.465	5.098	8.920	10.542	8.308	5.663	7.770	8.595	34.667
Iran	24.086	23.221	22.873	21.553	22.429	22.602	26.154	24.586	20.053	20.138
Turkmenistan	14.680	14.680	14.680	14.680	14.680	14.680	14.680	14.680	14.300	14.700
Ukraine	8.042	33.692	8.056	12.149	14.137	13.563	11.085	7.566	6.386	5.950
Aserbajdsjan	372	206	164	138	316	559	1.073	694	1.616	923
Total	52.396	76.264	50.871	57.440	62.104	59.712	58.655	55.296	50.950	76.378

Kilde: FAO

Figur 2: Fangsten på verdensplan af brisling fra Sortehavet og Det Kaspiske Hav (i tons) 2012-2021

Kilde: FAO

En anden brislingeart, falkland-brislingen (*Sprattus fuegensis*) fanges i det sydlige Atlanterhav, og næsten alle fangster er foretaget af den chilenske flåde (med kun 0,04 tons fra falklandsflåden i 2021). Den samlede mængde fangster af falkland-brislingen nåede op på 16.149 tons i 2021 og faldt med 14 % i løbet af året til 13.869 tons i 2022. Fangster af Tanganyika-brislingen (*Stolothrissa tanganyicae*), en endemisk art i den afrikanske indlandssø med samme navn, nåede op på 8.465 tons i 2021 (8.635 tons i 2022), som alle blev fisket af Burundis flåde.

Tabel 4: Fangsten på verdensplan af brisling fra Falkland og Tanganyikasøen (i tons) 2012-2021

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Chile	23.797	27.214	27.230	31.393	23.655	19.293	9.046	12.587	16.889	16.149
Burundi	9.731	7.410	8.833	8.027	8.320	8.639	8.330	8.430	8.466	8.465
Andre	49	12	25	145	1	12	1	2	0	0

Kilde: FAO

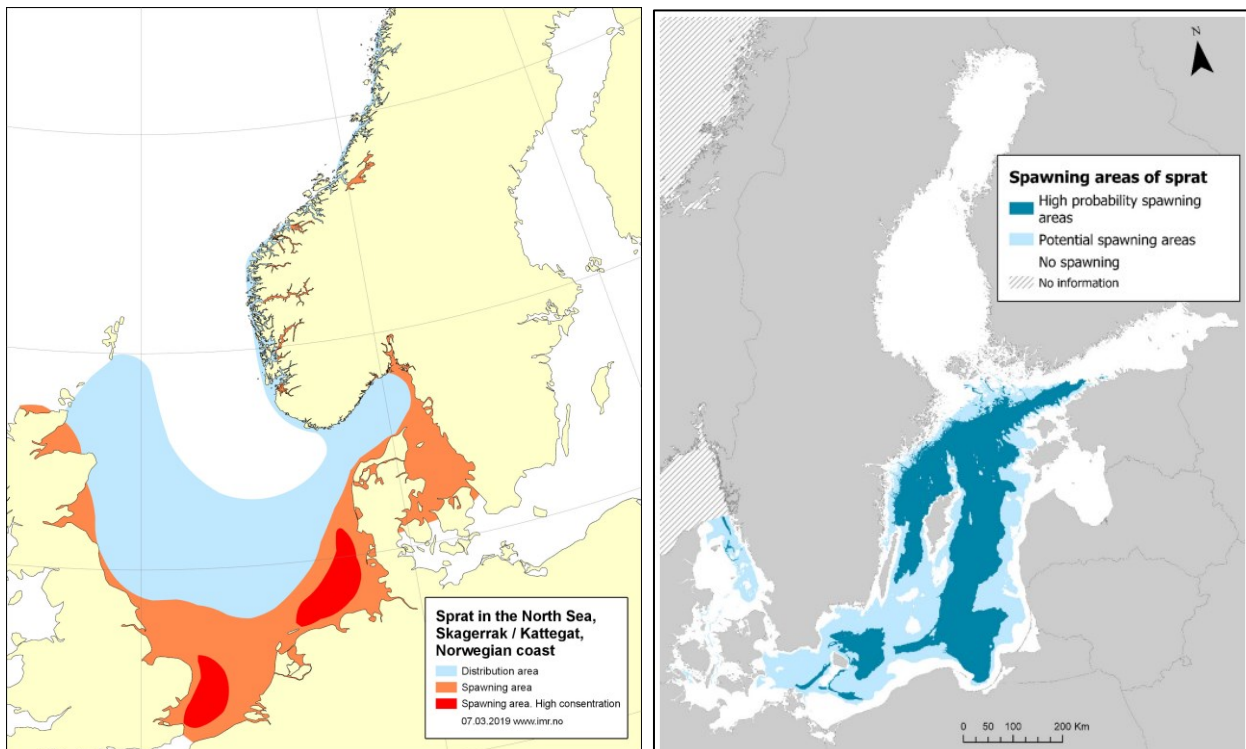
2.3 EU-produktion

2.3.1 Fiskerizoner og styring

Fiskerizoner

Brisling fiskes hovedsageligt i to områder: Nordsøen og Østersøen. I Nordsøen er gydeområderne for brisling koncentreret ud for kysterne i Østengland, Belgien, Holland, Tyskland og Vestdanmark. Brislingens udbredelsesområde dækker den sydlige del af Nordsøen langs disse områder. Ifølge interessenterne er koncentrationen af brisling i Skagerrak/Kattegat, området mellem Nordsøen og Østersøen, ikke så stor som den tidligere har været. Gydeområderne for brisling i Østersøen er koncentreret omkring øerne Gotland (Sverige) og Bornholm ud for de baltiske landes kyster, Kaliningrad oblast (Rusland) og Polen. Brisling fiskes også i mindre omfang i Det Keltiske Hav og Den Engelske Kanal.

Figur 3: Gydning og fordeling af brisling i Nordsøen, Skagerrak/Kattegat og Østersøen

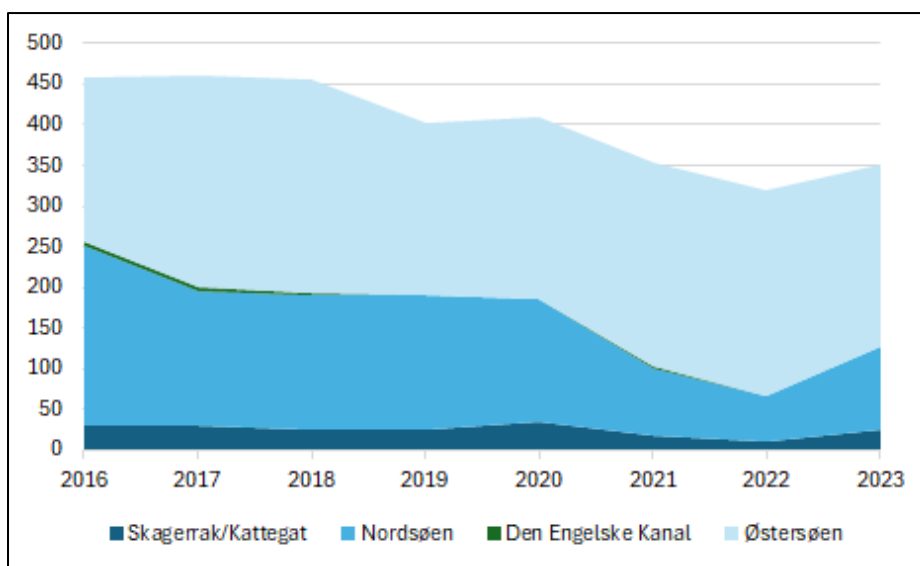

Kilder: Havforskningsinstituttet (Norge), 2019 (til venstre) - Helcom (Finland), 2021 (til højre).

Styringsforanstaltninger

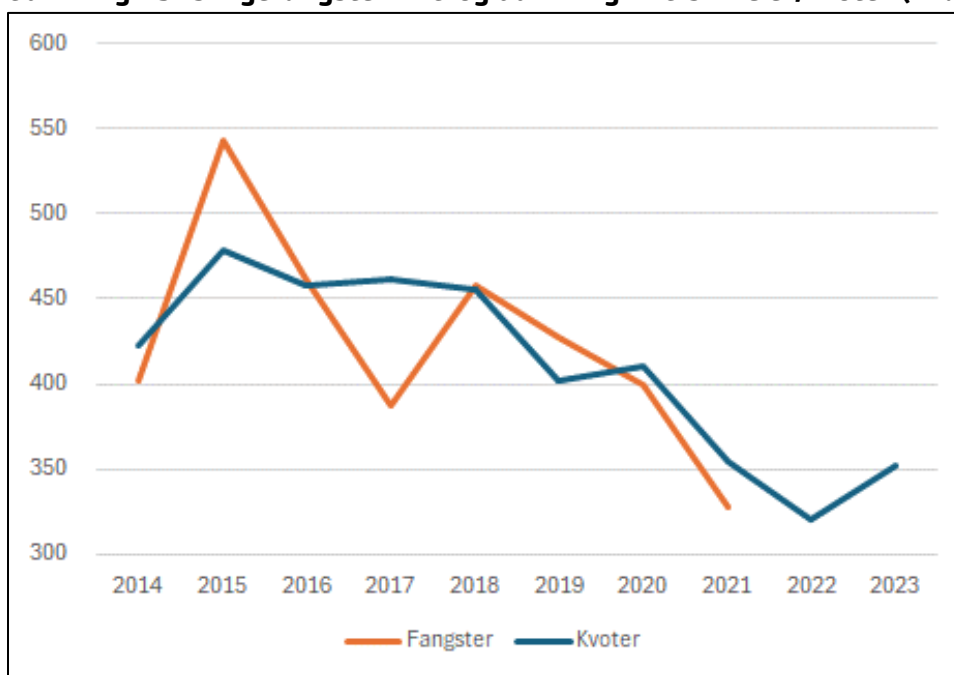
Brislingebestandene i Nordsøen, Kattegat/Skagerrak-området, Østersøen og Den Engelske Kanal styres af TAC'er. Blandt disse TAC'er er **EU-kvoter** for brislingefiskeri faldet med 23 % i løbet af de sidste 8 år. I denne periode faldt EU's kvoter med 53 % i Nordsøen og steg med 11 % i Østersøen. Det største fald i EU-kvoterne for Nordsøen fandt sted i 2021 (-44 %) og 2022 (-36 %). Mellem 2022 og 2023 er kvoterne steget for begge de nordlige Østersøområder. TAC'er og kvoter er en direkte drivkraft for fangsterne; de er hovedårsagen til faldet i EU-flådens fangster af brisling i løbet af de sidste 10 år.

Figur 4: Udvikling i EU's TAC'er pr. fiskeriområde (i 1.000 tons)

Kilde: Egen udarbejdelse baseret på DG MARE TAC'er og kvoteforordninger⁴.

Figur 5: Udvikling i brislingefangster i EU og udvikling i EU's TAC'er/kvoter (i 1.000 tons)

Kilde: Egen udarbejdelse baseret på FAO og DG MARE TAC'er og kvoteforordninger⁵.

Ud over kvoter gælder der **andre restriktioner** for brislingefiskeri i Østersøen (underområder 25-32). Den 1. januar 2024 trådte en ændring af forordning (EU) 2023/194 om fiskerimuligheder i andre farvande i kraft. Den forbyder pelagisk trawlfiskeri:

⁴ TAC'er og kvoter er dem, der fastsættes i begyndelsen af hvert år, og de kan nogle gange variere i løbet af året på baggrund af ny videnskabelig rådgivning. I 2015 blev TAC for brisling i Nordsøen f.eks. øget betydeligt med 123.000 tons, heraf 110.000 tons til Danmark. Kilde: <http://cphpost.dk/news/denmark-close-to-landing-extra-sprat-quota.html>

⁵ ibidem

Det europæiske markedsobservatorium for fiskeri- og akvakulturprodukter – Brisling i EU

- i underområde 25 og 26 fra 1. april til 30. april;
- i underområde 27 og 28.2 fra 16. april til 15. maj;
- i underområde 29 og 32 fra 1. maj til 31. maj.

For at beskytte gydepladserne for atlantehavssild og gydning af atlantehavstorsk forbyder forordningen også, med visse undtagelser, fiskeri med alle typer fiskeredskaber:

- i underområde 25 og 26 fra 1. maj til 31. august;
- i underområde 24 fra 15. januar til 15. august;
- i underområde 22 og 23 fra 15. januar til 31. marts.

Disse restriktioner påvirker primært fiskeri til konsum i Polen og de baltiske lande, da disse perioder falder sammen med disse fiskeres brislingesæson (januar-april).

Brisling er en af de arter, der nyder godt af **certificeringen** Marine Stewardship Council (MSC). Der er dog ikke noget EU-fiskeri, der i øjeblikket er MSC-certificeret for brisling. Det norske fiskeri efter brisling i Nordsøen (redskaber: omslutningsnet, flydetrawl og bundtrawl) er det eneste europæiske fiskeri, der i øjeblikket er certificeret. Danske (DFPO, DPPO) og svenske (SPFPO) fiskeriers ansøgninger om MSC-certificering er i øjeblikket ved at blive vurderet.⁶

2.3.2 Udvikling i brislingefangster af EU-flåder

Brisling er en af de vigtigste kommercielle små pelagiske fisk i EU, som hovedsageligt fanges i fiskeriet i den nordlige del af Østersøen. Der er mindre produktionsområder i Sortehavet, hvor den fanges af rumænske og bulgarske flåder, samt i Middelhavet. Brisling fanges med pelagiske trawlere, der bruger net med små masker. Brislingebestanden i Østersøen har en længere levetid end bestanden i Nordsøen. Brisling er underlagt de samlede tilladte fangstmængder (TAC'er), som deles mellem 12 medlemsstater (i Nordsøen og Østersøen)⁷.

I 2021 nåede EU's fangster af brisling op på 328.035 tons. Danmark stod for 29 % af EU's fangster af brisling (med 93.776 tons i 2021, hvilket er et betydeligt fald på 47 % i forhold til 2020). Andre vigtige produktionslande er Polen (20 %) og Sverige (16 %). De sekundære producentlande omfatter Letland (9 %), Estland (8 %), Tyskland (5 %), Finland (5 %), Irland (4 %) og Litauen (3 %). EU's produktionsniveau i 2021 var det samme som for ti år siden (-1,4 %). Der opstod dog betydelige variationer inden for disse 10 år på grund af stærke variationer i TAC'er og kvoter, især for Danmark (fangsterne faldt med 37 % mellem 2016 og 2017 og med 47 % mellem 2020 og 2021, hovedsageligt på grund af det stærke fald i kvoterne i Nordsøen og Norskehavet). I 2022 blev EU's fangster øget en smule (+6 %) og nåede op på 346.391 tons. Danmark, Polen og Sverige var fortsat de største producenter.

⁶ <https://fisheries.msc.org/en/fisheries/@@search?q=sprat&search=>

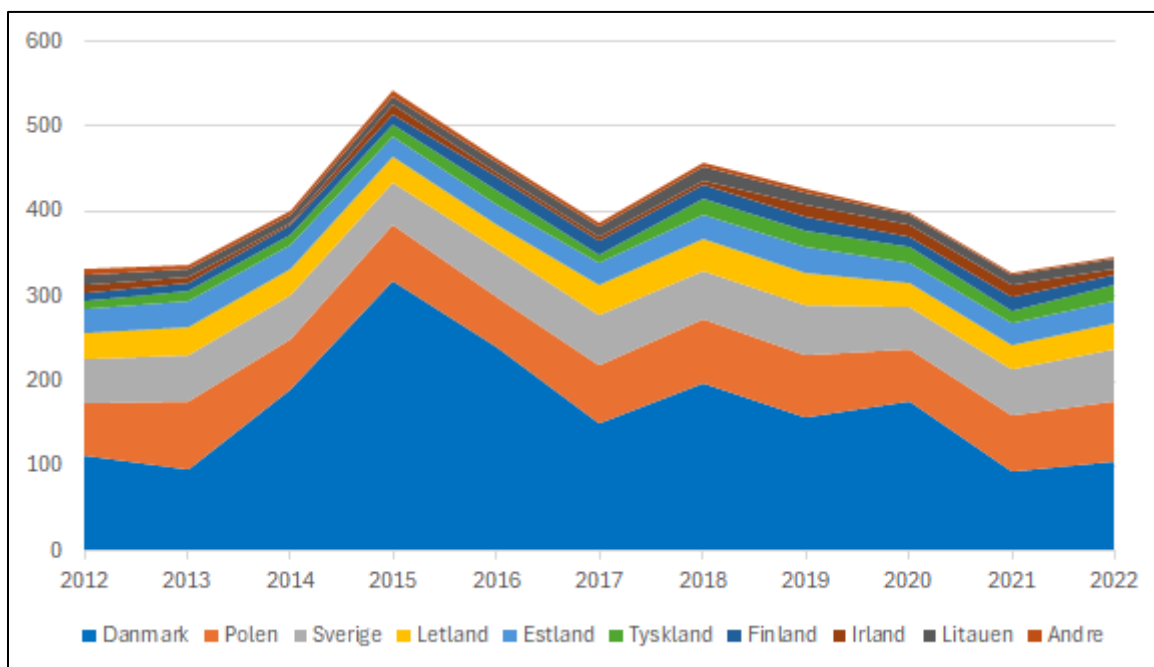
⁷ BE, DK, DE, EE, FI, FR, LV, LT, PL, NL, SE og UK.

Tabel 5: EU-fangster af brisling (i tons) , 2012-2021

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Danmark	111.706	96.386	190.529	318.942	239.503	149.632	198.096	156.971	177.324	93.779
Polen	63.115	80.988	58.588	64.173	60.057	69.972	74.152	74.492	61.355	67.063
Sverige	50.697	52.909	51.377	50.980	56.246	58.386	57.635	58.532	47.735	52.260
Letland	30.719	33.310	30.761	30.501	28.103	35.744	37.100	38.710	28.894	29.085
Estland	27.697	29.805	28.498	23.954	23.687	26.546	29.626	30.649	24.310	25.713
Tyskland	11.740	11.899	11.756	13.996	16.505	8.705	19.052	18.278	18.788	15.628
Finland	8.973	11.087	11.813	11.875	16.806	16.088	16.467	16.092	12.513	14.785
Irland	9.726	5.454	2.991	10.371	4.763	4.260	3.591	13.012	13.527	14.527
Litauen	11.245	10.353	9.679	11.004	11.548	12.480	16.499	16.229	11.141	11.369
Andre	7.253	5.234	5.360	6.955	4.531	5.214	5.791	4.859	3.766	3.826
Total	332.871	337.425	401.352	542.751	461.749	387.027	458.009	427.824	399.353	328.035

Kilde: FAO

Figur 6: Udvikling i brislingefangster i EU pr. land (i 1.000 tons)

Kilde: FAO

2.3.3 Udvikling i brislingelandinger i EU

I 2021 udgjorde EU's landinger af brisling 319.583 tons, hvoraf halvdelen kunne relateres til landinger i Danmark. Sammenligningen mellem fangster og landinger viser, at flere EU-flåder (og ikke-EU-flåder, herunder den norske flåde) lander i Danmark. Hovedårsagen er, at brisling for det meste bruges som råmateriale til fiskefoderindustrien i Danmark. I Danmark og Finland er næsten alle landinger til industriel brug (dvs. reduktion til fiskeolie og fiskemel), mens de fleste landinger i andre lande er til konsum. Andre store landingslande for brisling er Polen (16 % med 52.202 t), Estland (11 % med 35.638 t) og Letland (10 % med 31.199 t).

I perioden 2012-2021 er brislingelandingerne i EU faldet med 8 % med stor variation mellem de vigtigste landingslande. Landingerne stiger i Polen (+17 %) og Estland (+12 %) og falder i Danmark (-7 %) og Letland (-9 %). De største udsving ses i de sekundære landingslande med stigninger i Tyskland (+592 %), Finland (+64 %), Irland (+46 %) og Bulgarien (+23 %) og et markant fald i Sverige (-81 %). Disse

tendenser er styret af ændringer i landingsstrategier og udsving i TAC'er og kvoter (især i Østersøen, Nordsøen og Norskehavet).

Tabel 6: Udvikling i brislingelandinger i EU (i tons) 2012-2021

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Danmark	172.490	168.274	244.867	384.841	319.698	240.546	267.990	235.529	240.548	160.934
Polen	44.629	48.447	48.121	44.282	47.376	49.878	56.311	52.475	44.673	52.202
Estland	31.872	34.385	32.208	28.232	23.754	26.073	27.988	34.764	31.831	35.638
Letland	34.106	36.585	32.074	31.610	27.281	34.710	38.866	39.557	32.496	31.199
Irland	9.726	5.454	2.991	10.371	4.763	2.541	3.591	13.007	14.835	14.164
Sverige	43.218	32.870	24.210	18.182	20.588	21.751	19.065	12.941	16.219	8.137
Finland	4.103	5.101	5.814	4.793	8.488	16.088	10.016	7.169	5.647	6.723
Tyskland	946	1.365	635	753	463	7.586	1.526	1.662	2.707	6.543
Bulgarien	2.830	3.794	2.287	3.297	2.296	3.189	3.188	4.585	1.623	3.479
Andre	4.422	1.580	3.178	3.820	2.184	2.845	2.592	270	2.516	564
Total	348.343	337.854	396.385	530.181	456.892	405.206	431.135	401.959	393.094	319.583

Kilde: EUMOFA baseret på Eurostat

2.4 EU-marked for brisling efter medlemsstat

For at vurdere størrelsen af EU's markeder for brisling er det nødvendigt at estimere det synlige forbrug i de vigtigste EU-medlemsstater i levende vægt-ækvivalent. Der opstår dog to vigtige spørgsmål i tilfælde af brisling:

- En stor del af EU's fangster af brisling går til industrielle anvendelser inden for nonfood (forarbejdet til fiskemel og fiskeolie, andet foder, foder til kæledyr). De fleste af disse forarbejdningsaktiviteter foregår i Danmark, hvor meget få virksomheder er involveret, hvilket fører til problemstillinger med hensyn til fortrolighed, når det drejer sig om handelsstrømmene. Hvad angår frossen brisling, antages det, at handelsstrømmene hovedsageligt bruges til fiskeforarbejdning, især til konserverindustrien.
- Toldkoden skelner ikke mellem tilberedt eller konserveret brisling i EU's handelsdata (16041390: Sardineller eller brisling, hele eller i stykker, men ikke hakket, tilberedt eller konserveret). Sardineller bruges ofte som erstatning for brisling eller sardin af EU's konserverfabrikker, når der er mangel på råvarer. Derfor kan andelen af sardineller/brisling variere afhængigt af år og land.

Nedenstående tabel viser rapporterede fangster og handelsstrømme for hver konserveringstilstand. Det giver en fornemmelse for markedets størrelse på landeniveau. Import og eksport af frisk fisk omfatter udenlandske landinger og landinger i udlandet.

Generelt lader det til, at de fleste handelsstrømme er frisk brisling, der importeres til Danmark til fiskemels- og fiskeolieproduktion (især fra Sverige), frisk brisling, der importeres til Estland, og frossen brisling, der eksporteres fra Polen, Estland og Letland. Importstrømmene er lavere og består mest af frossen brisling, der importeres til konserverindustrien i Estland og Letland.⁸

⁸ Handelsstrømme rapporteret som import og eksport af frisk brisling omfatter en betydelig andel af landinger (henholdsvis udenlandske landinger i det rapporterende land og landinger i udlandet)

Tabel 7: Fangster (tons levende vægt) og handelsstrømme (tons nettovægt) for brisling i de vigtigste EU-producentlande (2021)

Land	Fangster	Import			Eksport		
		Levende/frisk	Frossen	Total	Levende/frisk	Frossen	Total
Danmark	93.779	19.958	329	20.286	3.670	469	4.139
Polen	67.063	5.825	1.741	7.566	1.574	12.895	14.469
Sverige	52.260	899	33	932	42.369	1.656	44.025
Letland	29.085	8.294	5.638	13.931	752	15.680	16.432
Estland	25.713	16.850	2.011	18.861	440	21.394	21.835
Tyskland	15.628	5	567	572	8.596	146	8.742
Finland	14.785	92	0	92	5.802	1.413	7.215
Irland	14.527	0	38	38	44	706	750
Litauen	11.369	1.225	974	2.199	8.985	121	9.106
Bulgarien	3.479	67	980	1.047	58	956	1.014
Holland	134	0	1.708	1.708	0	1.901	1.901
Malta	74	0	0	0	0	0	0
Rumænien	48	398	1.603	2.001	3	40	43
Andre	92	24	1.456	1.480	14	521	535
Total	328.035	53.635	17.077	70.713	72.307	57.898	130.207

Kilde: FAO, EUMOFA baseret på Eurostat

Der er ingen specifik CN-8-kode for tilberedt og konserveret brisling. Den relevante kode er 16041390: Sardineller eller brisling, hele eller i stykker, men ikke hakket, tilberedt eller konserveret.

2.4.1 Intra-EU-handel

Intra-EU-eksport

For **frisk** brisling er intra-EU-udvekslingerne meget høje med 73.287 tons eksporteret i 2022 (69.366 tons i 2023). Den største eksportør, med en vis margin, var Sverige (63 % af den samlede mængde inden for EU, som sandsynligvis består af friske landinger til industrielle formål). Tyskland (11 %), Litauen (10 %) og Finland (9 %) var også, i mindre grad, store eksportører.

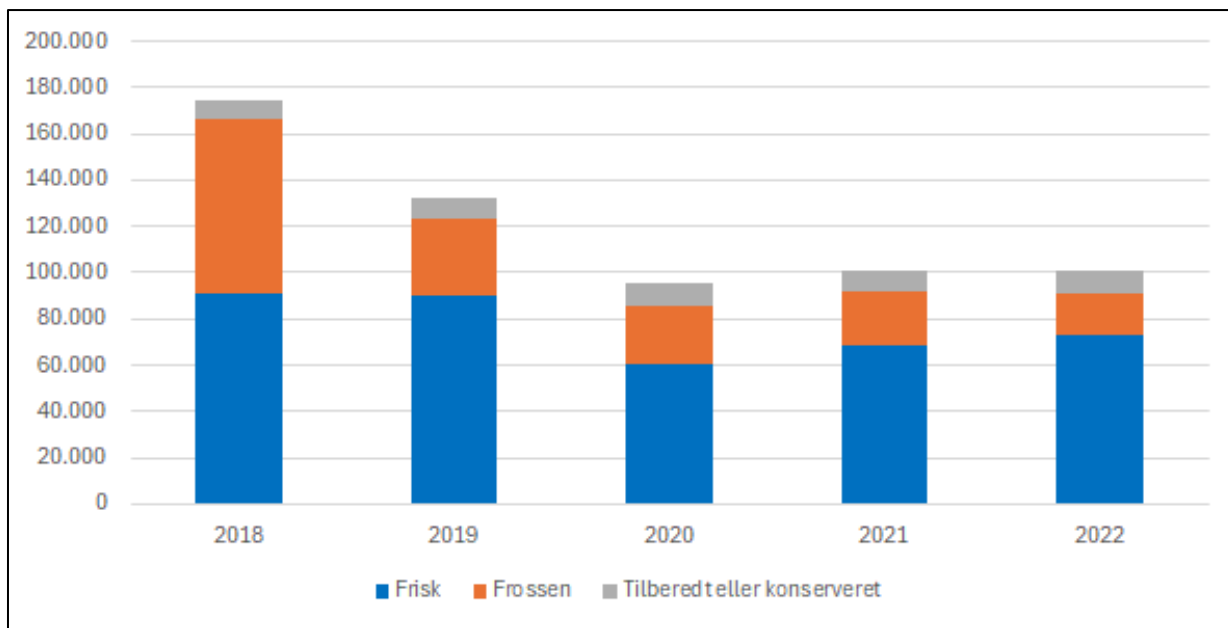
For **frossen** brisling er Letland det største eksportland i intra-EU-handel og står for 37 % af den samlede mængde på 17.820 tons, der eksporteres inden for EU (17.596 tons i 2023). En anden stor eksportør er Estland med 33 % i alt. Disse følges af Polen (8 %) og Sverige (7 %).

For **tilberedt og konserveret** brisling og sardinell⁹ nåede intra-EU-eksporten op på 9.448 tons i 2022 (9.591 tons i 2023). Letland er den største eksportør, der står for 48 % af den samlede eksportmængde af tilberedt og konserveret brisling og sardinell, efterfulgt af Polen (22 %) og Kroatien (11 %).

Intra-EU-eksporten af brislinge produkter viser et betydeligt fald i løbet af de sidste fem år (-42 %). Denne tendens skyldes hovedsageligt kollapset i eksporten af frossen brisling (-76 %), mens eksporten af frisk brisling også faldt betydeligt (-19 %), og eksporten af tilberedt og konserveret brisling steg med 13 %.

⁹ Der er ingen specifik CN-8-kode for tilberedt og konserveret brisling, da den er blandet med andre arter: kode 16041390: Sardineller eller brisling, hele eller i stykker, men ikke hakket, tilberedt eller konserveret.

Figur 7: Intra-EU-eksport af brislingeprodukter (tons, i nettovægt)¹⁰

Kilde: COMEXT

Intra-EU-import

I 2022 var den største intra-EU-importør Danmark med over halvdelen (57 %) af den samlede import inden for EU på 56.007 tons i 2022 (47.030 tons i 2023). Estland (27 %) og Letland (10 %) er andre store importører.

Letland er den største intra-EU-importør af brisling (22 % med 2.569 tons). Herefter følger Rumænien (16 %), Estland (14 %), Litauen og Bulgarien (10 % hver).

De største intra-EU-importører af tilberedt og konserveret brisling og sardineller var Tyskland, Sverige og Rumænien, som tegnede sig for henholdsvis 15 % (1 318 tons), 13 % og 12 % af den samlede importmængde inden for EU af tilberedt og konserveret brisling og sardineller.

Generelt er de største intra-EU-importører af brisling udover Danmark de baltiske og østeuropæiske lande.

2.4.2 Ekstra-EU-handel

Ekstra-EU-eksport

I 2022 var ekstra-EU-eksporten af **frisk** brisling begrænset til 8.964 tons, især fra Danmark (88 %). Andre eksportører til ekstra-EU-destinationer er Tyskland (10 %) og Polen (2 %). 98 % af eksporten af frisk brisling går til Norge. Ekstra-EU-eksporten af frisk brisling faldt med 33 % på et år og lå på 5.966 tons i 2023.

Ekstra-EU-eksport af **frossen** brisling er mere markant med 36.719 tons eksporteret i 2022 (27.979 tons i 2023, et fald på 24 % på et år). Den største eksportør er absolut Estland (46 % af den samlede mængde frossen brisling), selv om den samlede andel er faldet, og i mindre grad Letland (24 %) og

¹⁰ 03024390: Brisling (Sprattus sprattus), ekskl. lever og rogn, frisk eller nedkølet; 03035390: Brisling (Sprattus sprattus), ekskl. lever og rogn, frossen; 16041390: Sardineller eller brisling, hele eller i stykker, men ikke hakket, tilberedt eller konserveret.

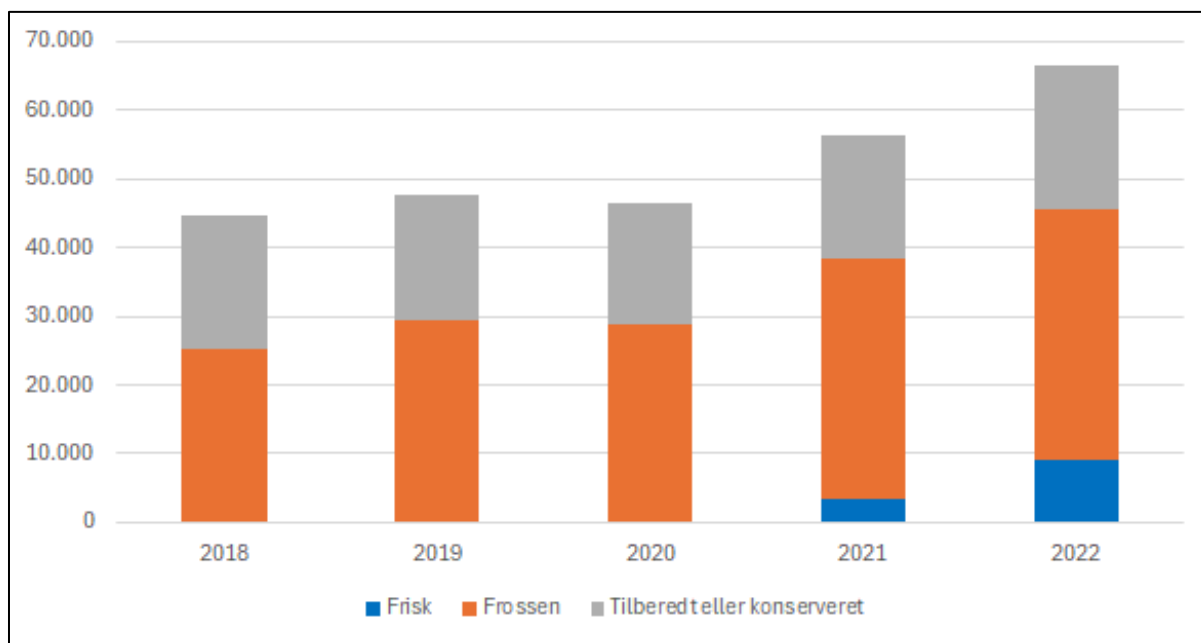
Det europæiske markedsobservatorium for fiskeri- og akvakulturprodukter – Brisling i EU

Polen (16 %). I 2022 var de største ekstra-EU-destinationer Ukraine (43 % af samlet eksportmængde), Hviderusland (16 %) og Ghana (10 %).

For **tilberedt og konserveret** brisling og sardineller¹¹ nåede ekstra-EU-eksporten op på 20.952 tons i 2022 (15.515 tons i 2023), hvilket var et fald på 26 % i løbet af året. Den største ekstra-EU-eksportør, der står for halvdelen (50 %) af mængden, er Letland. Det følges af Polen og Estland, som står for henholdsvis 27 % og 20 % af den samlede eksportmængde af dette produkt. De vigtigste ekstra-EU-destinationer var Ukraine (48 % af den samlede mængde ekstra-EU-eksport af tilberedt og konserveret brisling og sardineller, med 10.061 tons mere end den samlede intra-EU-eksport) og i mindre grad USA (23 %) og Moldova (6 %).

Ekstra-EU-eksporten af brislingeprodukter har fulgt en stigende tendens fra 2018 til 2022, fra næsten ingen eksport til 8.324 tons, en stigning på 6.016 % for frisk brisling, mens eksporten af frossen brisling steg med 46 % og eksporten af tilberedt eller konserveret brisling med 8 %. I løbet af det seneste år er eksporten af brisling faldet med 33 % for frisk brisling, 24 % for frossen brisling og 26 % for tilberedt brisling.

Figur 8: Ekstra-EU-eksport af brislingeprodukter (tons, i nettovægt)¹²

Kilde: Eurostat-Comext

Ekstra-EU-importer

Ekstra-EU importen af **frisk** brisling er meget begrænset med kun 447 tons i 2022, til Danmark (301 t) og Sverige (147 t). Disse importere består hovedsageligt af norske landinger til produktionen af fiskemel. Ekstra-EU-importen af frisk brisling steg kraftigt på et år og lå på 849 tons i 2023.

Ekstra-EU-import af **frossen brisling** er en smule højere med 1.720 tons importeret (850 tons i 2023, et fald på 51 % på ét år), især (81 %) af Polen. Denne import bruges til konsum.

¹¹ Der er ingen specifik CN8-kode for tilberedt og konserveret brisling. Den relevante kode er 16041390: Sardineller eller brisling, hele eller i stykker, men ikke hakket, tilberedt eller konserveret.

¹² 03024390: Brisling (Sprattus sprattus), ekskl. lever og rogn, frisk eller nedkølet; 03035390: Brisling (Sprattus sprattus), ekskl. lever og rogn, frossen; 16041390: Sardineller eller brisling, hele eller i stykker, men ikke hakket, tilberedt eller konserveret.

Ekstra-EU-import af **tilberedt og konserveret** brisling og sardineller nåede 1.285 tons i 2022, hvoraf den største mængde kom fra Norge (41 %) og Marokko (37 %). Tilberedte og konserverede produkter fra Marokko består sandsynligvis af sardineller på dåse. Importen af tilberedte brislinger faldt drastisk på et år og nåede 613 tons i 2023 (-52 %).

2.4.3 Brisling på dåse

Brisling bruges i vid udstrækning til konservering, røgning og produktion af konserver. Brisling er en populær fisk i mange EU-lande. Brisling er normalt røget eller stegt og er en traditionel og vigtig fisk i de baltiske lande, især Letland og Polen, hvor den for det meste spises som dåsefisk.

2.4.3.1 EU-produktion af brisling på dåse

I PRODCOM-databasen omfatter koden¹³ for brisling på dåse også sardineller og sardiner, men afhængigt af producentlandet er det muligt at antage, hvilke arter der er inkluderet. Generelt udgjorde EU's produktion af brisling, sardiner og sardineller på dåse 87.241 tons i 2020 (de seneste tilgængelige data for Letland), hvilket er et betydeligt fald på 18 % i perioden 2011-2020.

I 2020 var de største producenter af brisling Polen (22 %, antages at være brisling) og Letland (18 %, brisling). Spanien og Portugal rapporterer også produktion af "brisling, sardiner og sardineller på dåse", men i disse lande antages det, at produktionen kun består af sardiner (og i mindre grad sardineller) og ikke brisling. I perioden 2011-2020 faldt den lettiske produktion kraftigt (-61 %), mens den polske produktion steg med 55 %.

Tabel 8: EU-produktion af brisling og sardineller på dåse (tons nettovægt)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Polen	12.321	12.765	13.321	11.960	13.130	14.347	16.160	18.075	16.554	19.036	18.462	19.436
Spanien	19.081	16.870	15.299	16.237	15.991	14.065	16.269	13.615	14.666	17.306	16.234	nd
Letland	39.907	47.148	52.552	48.342	28.260	16.378	16.504	17.008	15.447	15.490	nd	nd
Portugal	19.607	17.704	14.054	11.665	12.057	12.185	10.064	8.970	9.114	10.493	11.565	11.311
Frankrig	nd	12.165	8.206	8.305	8.368	9.472	9.277	9.628	8.782	9.823	9.577	9.052
Kroatien	7.510	6.549	5.222	6.365	4.928	5.196	4.673	5.174	6.635	6.821	6.206	6.637
Estland	4.016	5.912	5.611	5.820	4.776	3.114	3.185	2.566	2.351	2.912	2.929	2.550
Andre	3.918	4.346	4.346	4.419	4.402	4.076	5.209	4.164	4.132	5.360	5.276	3.269
Total	106.360	123.458	118.610	113.113	91.911	78.835	81.340	79.200	77.680	87.241	<i>na</i>	<i>na</i>

Kilde: Eurostat-PRODCOM

2.4.3.2 Konserveringsprocessen for brisling

Størstedelen af brisling til konservering fanges fra januar til marts/midt i april med aktive redskaber (trawl). På mange trawlere bruges et RSW-system (Refrigerated Sea Water – kølet havvand): brisling transporteres med vand i tanke om bord, og under landingen transporteres fisken derefter til tanke med isvand. Dette burde være en garanti for god fiskekvalitet.

I vinterperioden har brislingen et højt fedtindhold (op til 13 % i januar), mens fedtindholdet i april er helt nede på 5-6 %. Fra januar til marts tager brislingen ikke føde til sig, og bughulen er næsten tom. Fra april begynder brislingen at spise igen, bughulen fyldes, og fiskens smag kan være bitter.

Brisling til konsum transporteres derefter (med lastbiler) til primære forarbejdningsfabrikker. I de primære forarbejdningsfabrikker bliver brislingen:

¹³ 10202530 – Tilberedte eller konserverede sardiner, sardineller og brislinger, hele eller i stykker (undtagen hakkede produkter og tilberedte måltider og retter).

- **Sorteret;**
- **Får fjernet hovedet** (hvilket er tilstrækkeligt for vinterbrisling, der ikke spiser; derfor er fjernelse af indvoldene ikke nødvendig);
- **Rundrenset** (uden hoved, med indvolde uden at skære bughulen ud).

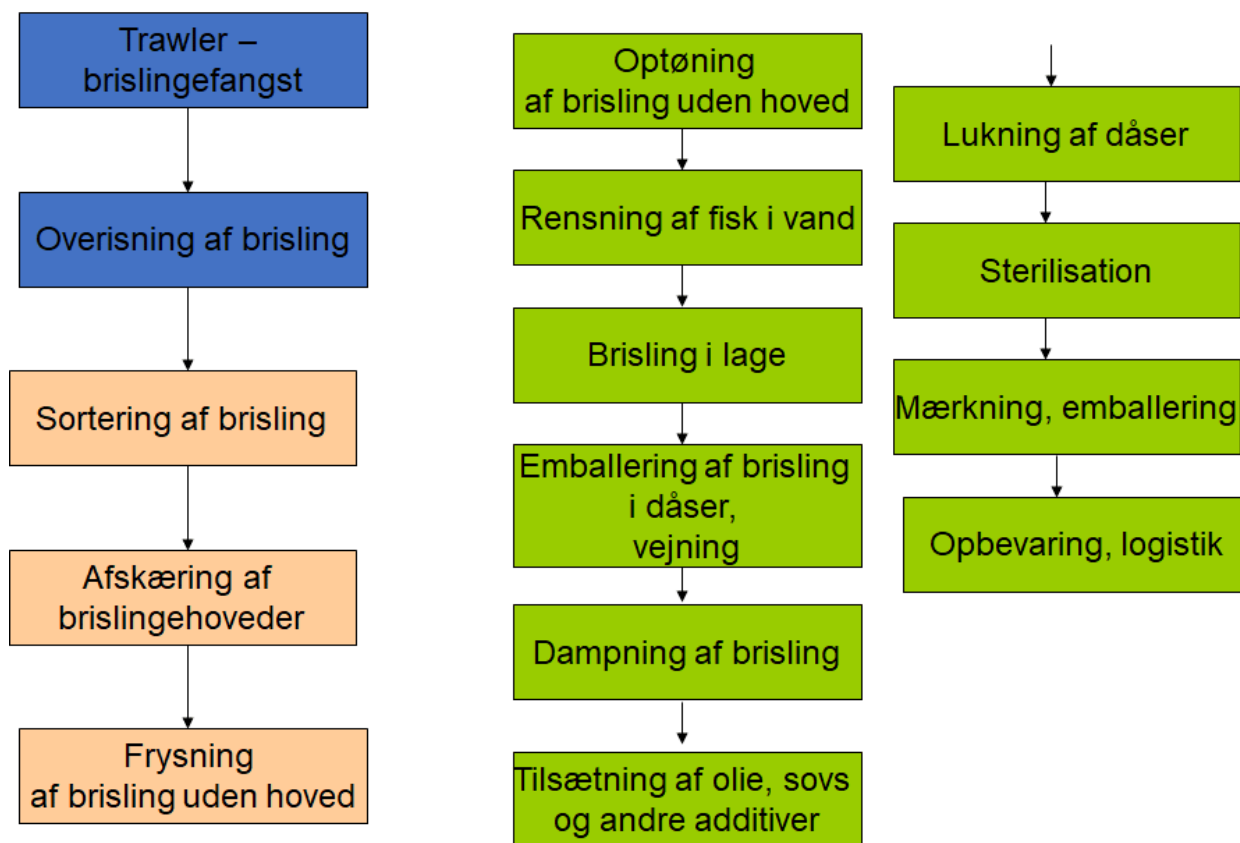
Ifølge nogle forarbejdningsvirksomheder er det almindeligt at fjerne hovedet uden at fjerne indvoldene, når brisling skal på dåse, selv når det ikke er vinterbrisling.

Med stigende lønomkostninger er mange forarbejdningsvirksomheder begyndt at investere i automatisk udstyr til fjernelse af hoveder og til rundrensning (op til 300-400 fisk pr. minut).

Brisling uden hoved (og optøet, hvis der bruges frosne råvarer) pakkes derefter i dåser (i de fleste tilfælde manuelt med vejning) og dampes. Efter dampning tilsættes der (automatisk) olie eller tomatsovs, dåserne lukkes (automatisk) og steriliseres derpå i dampautoklaver. Hvis der bruges dåser uden tryk, bruges automatisk etikettering. Til sidst pakkes dåserne manuelt i en samlet emballage. Før de sendes til forretningerne, modner konserver normalt i minimum en måned.

Alternativt bruges nogle brislinger til røgning og derpå konservering. Røget brisling lægges normalt manuelt i, især i små runde dåser og i Dingley-dåser.

Figur 9: Trin i brislingens konserveringsproces

Kilde: EUMOFA-udarbejdelse baseret på interviews og litteraturgennemgang (med blåt på båden, med orange indledende forarbejdningsfase lige efter landing, med grønt forarbejdningsfaser på konserverfabrikker).

2.4.3.3 Udbytte ved forarbejdning af brisling

Fjernelse af brislingens hoved udgør 20 %-26 %. Omregningsfaktoren for brisling uden hoved i forhold til hel brisling er 1,28. Derudover mistes mindst 10 % af vægten under optimale forhold under nedfrysning og optøning. Omregningsfaktoren for optøet brisling uden hoved i forhold til hel brisling er 1,42.

Det europæiske markedsobservatorium for fiskeri- og akvakulturprodukter – Brisling i EU

Under dampning, før påfyldning på dåse, er vægttabet 14-20 %. De fleste producenter angiver alligevel "fiskekødets vægt før dampning" på etiketten.

Under varmrøgning af brisling, der efterfølgende bruges til konservering, er vægttabet på mindst 20 %. Ved traditionel røgning ved under 60 °C, som er knyttet til forordning 853/2004, var vægttabet på op til 30-35 %. Omregningsfaktoren for røget brisling uden hoved i forhold til hel brisling er 1,78.

3 DET POLSKE MARKED

3.1 Leveringskædens struktur

3.1.1 Produktion

Flådens karakteristika

Brislingefiskeriet udføres hovedsageligt af de største fiskefartøjer (pelagiske trawlere) med en længde på over 25,5 meter. Disse fartøjer er kendetegnet ved stor lastkapacitet og stor motorkraft (kræves for at kunne drive effektivt pelagisk trawlfiskeri i åbent hav). På trods af det begrænsede antal (38 fartøjer) i 2022 stod pelagiske trawlere over 25,5 m for ca. 60 % af Polens samlede fangster af brisling. Muligheden for at losse store mængder fisk og afstanden til fiskeområderne er de primære faktorer, der påvirker placeringen for losningen af brisling.

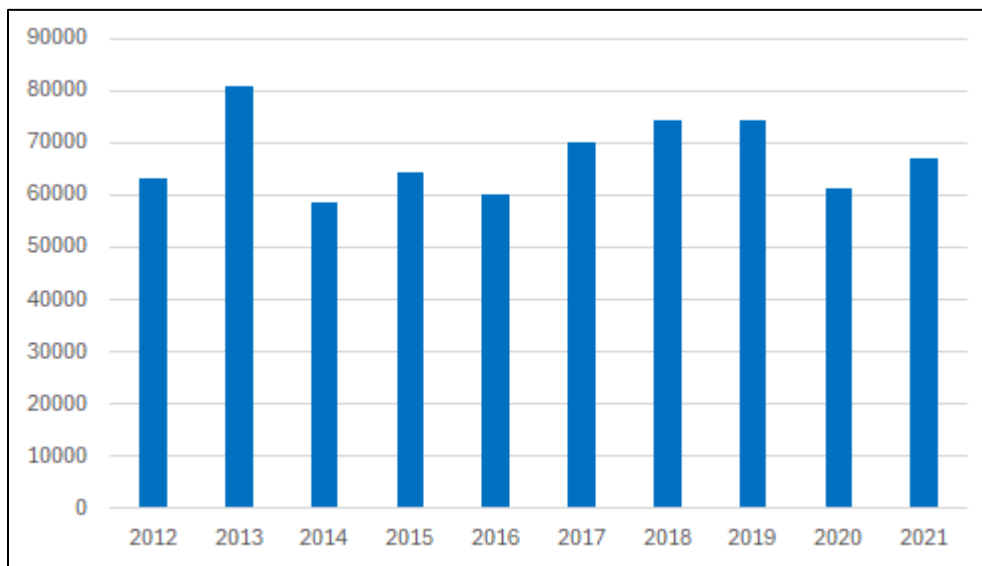
Styringsforanstaltninger

Den tilgængelige kvote for brislingefiskeri for den polske fiskerflåde (efter udveksling med andre lande) i 2022 var 73.200 tons, hvilket var 8,7 % højere end fiskekvoten i 2021. Dette muliggjorde en stigning i fangsterne på 7,0 % (kvoten blev udnyttet med 97 %).

Fangster

I 2022 fangede den polske flåde 71.197 tons brisling. Det var en stigning på 6 % i forhold til fangsterne i 2021 og et fald på 12 % i forhold til 2013. Brislingefangsterne har vist betydelige udsving i løbet af det seneste årti med et højdepunkt i 2018-2019 med over 74.000 tons og rekordlave niveauer i 2014, 2016 og 2023 med mindre end 60.500 tons.

Figur 10: Polske brislingefangster (mængder i tons levende vægt-ækvivalent)

Kilde: FAO

Hvad angår førstesalg, er de vigtigste polske havne for brisling Hel og Kolobrzeg og i mindre grad Wladyslawowo og Ustka. I 2022 stod disse fire havne for næsten alle brislingelandinger i Polen med 41.846 tons solgt (99,6 % af det samlede salg).

Tabel 9: Førstesalgsmængder for brisling i de største polske havne (i tons nettovægt)

Havne	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Hel	22.772	22.826	24.606	22.010	20.531	19.224	23.510
Kolobrzeg	11.296	13.026	12.786	11.981	13.113	12.402	9.029
Wladyslawowo	2.279	5.575	8.823	7.768	5.232	5.282	5.526
Ustka	4.804	4.320	5.429	5.438	3.323	4.649	3.782
Andre	1.409	748	273	365	892	632	183
Total	42.559	46.495	51.917	47.561	43.091	42.190	42.029

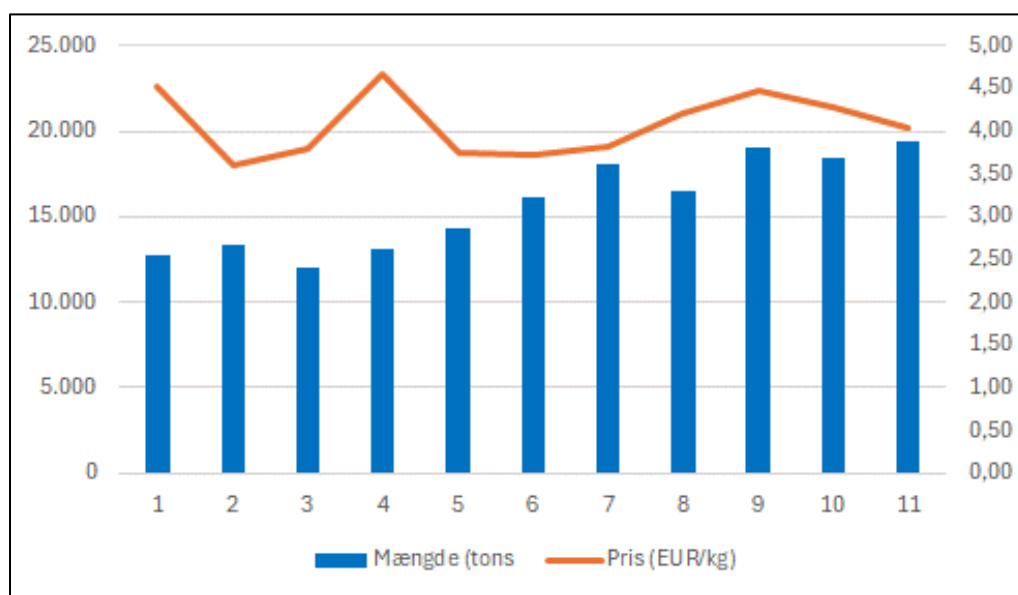
Kilde: EUMOFA, baseret på Det polske ministerium for maritim økonomi og indlandsskibsfart

Forskellen mellem de polske fangster og førstesalgsmængderne skyldes de betydelige mængder af polske fangster, der landes uden for Polen, for det meste på Bornholm og nogle gange også i havnen i Nordersund (Sverige) – til fiskemelsproduktion. Ifølge nationale data nåede den polske flådes landinger af brisling i danske og svenske havne op på 11.500 tons i 2022. Samtidig viser dataene for første salg i polske havne for årene 2016-2020 betydelige udenlandske landinger. Siden 2021 er der registreret færre udenlandske landinger i Polen, mens den polske flådes landinger i Bornholm stiger på grund af den attraktive pris, der betales for brisling til produktion af fiskemel.

Brisling, der anvendes til direkte konsum, bruges i Polen mest til produktion af fiskekonserves og i mindre grad til produktion af røget fisk. Til eksport (til konsum) produceres der mest hel frossen brisling.

Ifølge interessenterne består den polske produktion, der rapporteres af PRODCOM som "tilberedt eller konserveret brisling eller sardineller", kun af brisling på dåse. Denne produktion kom op på 19.436 tons nettovægt i 2022, hvilket var en stigning på 5 % sammenlignet med 2021 og på 46 % i løbet af de sidste ti år. I mellemtiden har den gennemsnitlige pris af fabrik været svingende i løbet af de sidste ti år og nåede sit højeste punkt i 2015 med 4,66 EUR/kg og sit laveste i 2016 med 3,74 EUR/kg. Prisen har været relativt mere stabil siden 2017 og lå på 4,04 EUR/kg i 2022¹⁴. Det er ikke muligt at angive mængder og priser for den polske produktion af røget brisling, da den rapporteres af PRODCOM i en bredere kategori sammen med andre pelagiske fisk.

Figur 11: Polsk produktion af brisling på dåse og gennemsnitlig pris af fabrik (tons nettovægt og EUR/kg)

Kilde: PRODCOM

¹⁴ Kilde: PRODCOM

3.1.2 Polsk handel for brisling

Frisk og frossen hel fisk

I 2022 udgjorde importen af hel brisling 4.210 tons nettovægt (46 % frisk, 54 % frossen). I de senere år har importen af hel brisling udvist betydelige udsving for alle konserveringstilstande. Importen nåede sit maksimum i 2018 og 2021 med over 7.000 tons og nåede sit laveste niveau i 2017 med under 3.000 tons. Samtlige konserveringer medtaget faldt importen med 44 % over 1 år mellem 2021 og 2022. Den samlede import faldt med 12 % i de seneste ti år. I 2022 var de vigtigste importpartnere for frisk brisling Estland (46 %), Letland (23 %) og Sverige (18 %). De vigtigste importpartnere er Sverige (27 %), Norge (26 %) og Holland (5 %) for frossen brisling.

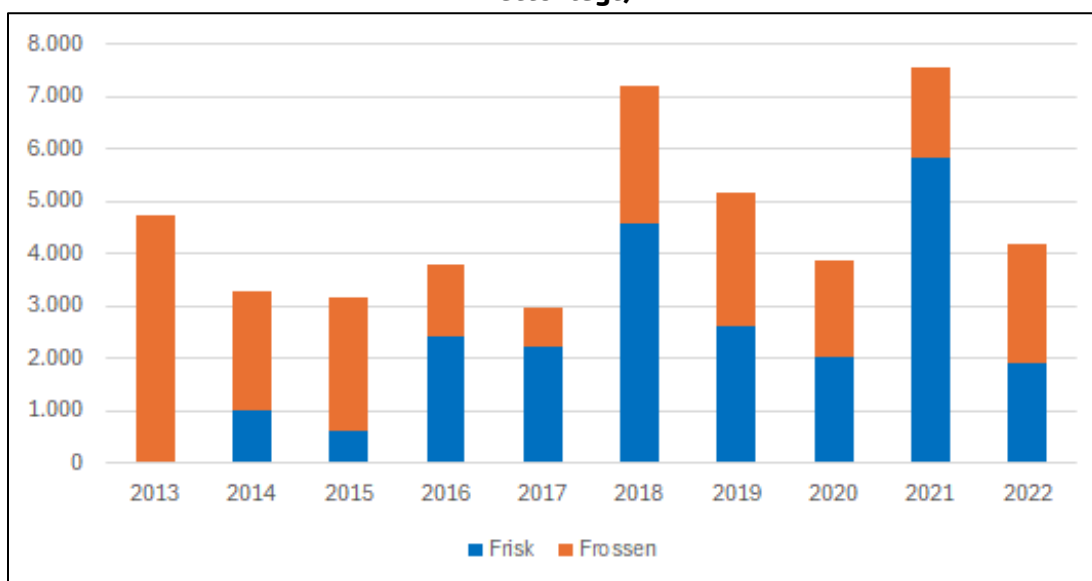
Importen af frisk og frossen brisling sker kun med henblik på at forsyne fiskeforarbejdningsindustrien (næsten udelukkende for at producere fiskekonserves af typen "sardin" – til reeksport).

Tabel 10: Import af hel brisling i Polen i 2022

	Nominal værdi (1.000 EUR)	Mængder (tons produktvægt)	Pris (EUR/kg)	%-værdi 2022
Frisk	1.481	1.922	0,79	40 %
Frossen	2.217	2.288	0,97	60 %
Total	3.698	4.210	0,88	100 %

Kilde: EUMOFA baseret på Eurostat/COMEXT

Figur 12: Udviklingen af import i Polen af brisling, hele, efter konserveringstilstand (i tons nettovægt)

Kilde: COMEXT

I 2022 udgjorde eksporten af hel brisling 9.768 tons (25 % frisk, 75 % frossen). I de seneste år har eksporten af hele brislinger vist betydelige udsving for alle konserveringstilstande med en faldende tendens i de seneste 5 år. Eksporten af brisling nåede sit maksimum i 2013 og 2015 med henholdsvis 35.000 og 45.000 tons nettovægt. Den faldt i 2016 og har siden ligget under 20.000 tons. Den største eksportpartner for frisk brisling er Danmark (91 %). Serbien (8 %) og Estland (1 %) er sekundære partnere. De største eksportpartnere for frossen brisling er Serbien (14 %), Sydafrika (12 %), Ghana (11 %) og Benin (10 %).

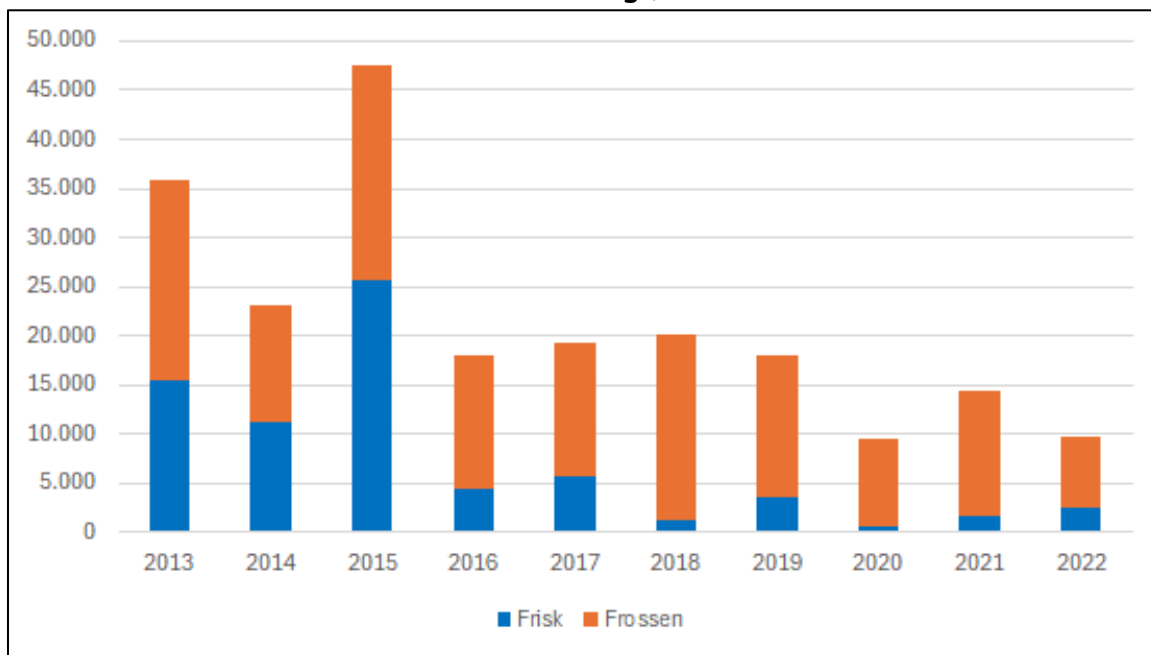
På basis på interviews med fiskere og forarbejdningsvirksomheder sker eksporten af brisling til Danmark udelukkende til industrielle formål (produktion af fiskemel og -olie). Den består sandsynligvis hovedsageligt af polske landinger af brisling i Danmark, der rapporteres som eksport, og i mindre grad af eksport ad landevejen. Eksporten til alle andre destinationer er beregnet til konsum.

Tabel 11: Eksport af hel brisling i Polen i 2022

	Nominal værdi (1.000 EUR)	Mængder (tons produktvægt)	Pris (EUR/kg)	%-værdi 2022
Frisk	2.217	2.288	0,97	30 %
Frossen	5.123	7.364	0,70	70 %
Total	0,97	0,70	0,76	100 %

Kilde: EUMOFA baseret på Eurostat/COMEXT

Figur 13: Udviklingen af eksport i Polen af brisling, hele, efter konservering (i tons nettovægt)

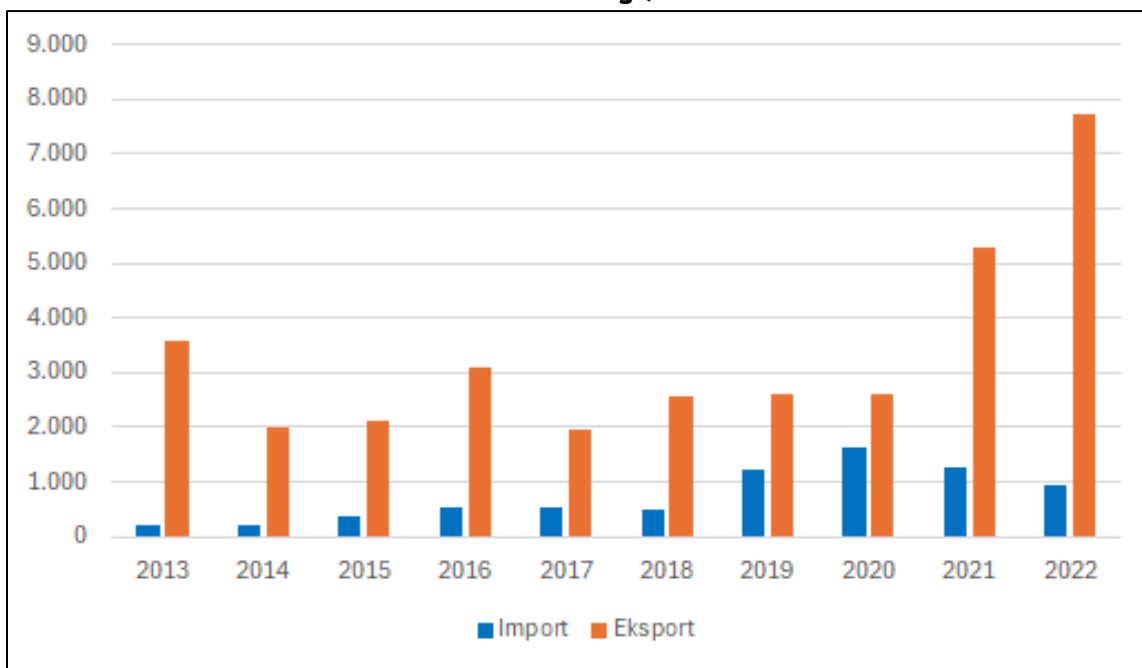
Kilde: COMEXT

Fiskekonserves

Den polske eksport af brisling på dåse udgjorde 7.731 tons nettovægt i 2022. Denne eksport steg med 47 % mellem 2021 og 2022 og med 115 % mellem 2013 og 2022. De vigtigste destinationer var USA (56 %) og Rumænien (11 %). Australien, Tjekkiet, Storbritannien og Ukraine står hver for 4 % af eksporten. Den stærke stigning i eksporten af brisling på dåse siden 2021 er baseret på kontrakter, der primært opfyldes af et produktionsanlæg i Polen, som er en del af et internationalt selskab. Denne fabrik producerer konserves under et internationalt varemærke, der er mærket "sardiner", baseret på brisling, primært til USA og Australien.

Importen af brisling og sardineller på dåse er betydeligt lavere, med 944 tons nettovægt importeret i 2022, hovedsageligt fra Letland (92 %). Tyskland (4 %) og Sverige (3 %) er to sekundære importpartnere. Importerede dåser med fisk fra Østersøen som dem fra Letland består hovedsageligt af håndpakkede røgede brislinger i olie, en delikatesse og meget dyrere end dem, der produceres i Polen. Importen fra Tyskland består hovedsageligt af sardiner og sardineller på dåse, som er produceret i ikke-europæiske lande, herunder Marokko.

Figur 14: Udvikling i import og eksport af brisling og sardineller på dåse i Polen (i tons nettovægt)

Kilde: COMEXT

3.1.3 Forbrug

De vigtigste anvendelser af brisling

I 2023 udgjorde fiskeforbruget i Polen baseret på officielle statistikker 13,68 kg pr. person. Brisling er det 8. mest spiste fiskeprodukt med et årligt forbrug pr. person, der anslås til 0,68 kg (5 % af det samlede forbrug).

Der er to primære retninger for udnyttelsen af brisling i Polen:

- til industrielle anvendelser (produktion af fiskemel, i langt mindre grad – produktion af halvflydende dyrefoder (ensilage), produktion af foder til kæledyr, fodring af pelsdyr)

Og

- til konsum.

Hovedparten af råmaterialet til industrielle anvendelser sendes til Danmark (både i form af den polske flådes landinger i danske havne – Nexø på Bornholm, og med vejtransport), selvom produktionskapaciteten af fiskemel og fiskeolie i Polen også er steget siden 2023.

Baseret på estimater fra interviews med producentorganisationer for pelagisk fisk, forarbejdningsevner og eksperter vurderer vi, at der i 2022 blev afsat 20.000 tons brisling til konsum. I henhold til respondenter har denne mængde været relativt stabil i løbet af de sidste 5 år. Den resterende del af brisling fra polske fangster, udenlandske landinger i polske havne og import går til industrielle anvendelser – denne mængde varierer og afhænger hovedsageligt af størrelsen af de polske fangster. Det er værd at bemærke, at importen af brisling til Polen primært går til konsum.

Brisling til detailmarkedet for konsum

På det polske detailmarked findes der kun to vigtige typer af brislingeprodukter:

- brisling på dåse (ca. 90-95 % markedsandel for brisling)

Og

- røget brisling (ca. 5-10 % markedsandel for brisling).

Det europæiske markedsobservatorium for fiskeri- og akvakulturprodukter – Brisling i EU

Der findes også et niche-retroprodukt kendt som marinerede brislinger ('moskaliki') (markedsandel mindre end 1 %). Frisk og frossen brisling ses ikke ofte på det polske detailmarked. Disse konserverprodukter er dog nogle gange tilgængelige i traditionelle detailforretninger ved havet. Inden for HoReCa-sektoren er tilgængeligheden af brisling ekstremt nichepræget, og kun få restauranter langs kysten serverer stegt eller røget brisling som forret. Der har været forsøg på at promovere sådanne produkter, men uden held.

Markedet for brisling på dåse er konservativt med hensyn til produktsortimentet, som er relativt begrænset, og produktets livscyklus, som er relativt lang.

Ifølge fiskeforarbejdningsvirksomhederne domineres 80 % af markedet af "traditionelle" produkter, som forbrugerne har kendt i de sidste 20-30 år:

- brisling i olie (nogle gange i aromatiseret olie),
- brisling i tomatsovs,
- røget brisling i olie (ofte kaldet "Smoked Winter Sprat" – som er det navn, der er blevet brugt i de sidste 50 år).

Af andre produkter kan nævnes:

- sardiner i olie (med brisling som råmateriale) – stigende andel,
- sardiner i tomatsovs (med brisling som råmateriale) – stigende andel,
- sardiner i pebersovs (med brisling som råmateriale),
- brisling i Caro-olie (den traditionelle opskrift fra 1970'erne og 1980'erne består af dampede brislinger (45-50 %) i olie (40 %) med grøntsager, primært gulerødder og grønærter i tern.)
- en række "innovative" produkter med en lille markedsandel, f.eks. *Brisling i olie med basilikum, brisling i krydret olie osv.*

Et interessant faktum ved markedet er navnene på nogle af brislingerne på dåse: Det er sandsynligvis et af de meget sjældne tilfælde af konsum i kommunisttiden (før 1989), der havde et navn på engelsk (Popular smoked Winter Sprat – nu normalt ændret til Smoked Winter Sprat).

Op til sidst i 1990'erne var markedet domineret af ståldåser. Fra 1990/2000 udviklede det sig til et marked domineret af aluminiumsdåser. Markedet er domineret af én dåseproducent (indenlandsk produktion).

De råmaterialer, der bruges til produktion af brisling på dåse i Polen, stammer næsten 100 % fra brislingelandinger i polske havne. På grund af det høje fedtindhold er kun brisling fanget fra januar til marts (midt i april) egnet til konservering, og det er en garanti for høj smagsmæssig kvalitet, hvilket også afspejler produktets traditionelle navn – "*winter sprats*". Da produktionen af brisling på dåse foregår næsten kontinuerligt året rundt, bruger konserverfabrikkerne også frosne råvarer til produktionen af fiskekonserver. Hvis der bruges brisling, der fiskes uden for vintersæsonen, medfører det en lavere kvalitet.

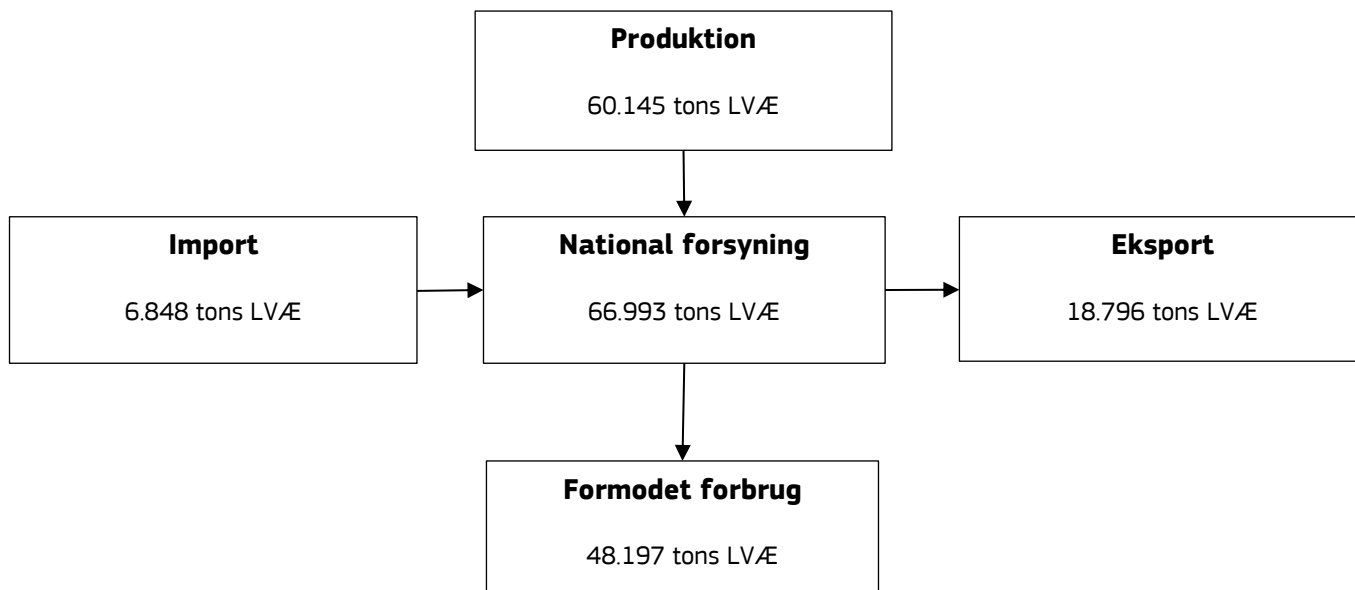
I Polen er de mest populære dåser til brisling:

- Hansa 170 g – den mest populære størrelse.
- Dingley 1/4 Club fra 110 til 125 g – bruges mest til brisling, der handles som "sardiner" og vinterbrisling i olie,
- rund dåse 300 g – bruges mest til billig brisling i tomatsovs eller olie (faldende markedsandel).

For nogle få årtier siden var **røget brisling** et af de mest populære fiskeprodukter i Polen. Formen (hel røget fisk med hoved) afskrækker dog de yngre forbrugere, og prisen er steget i løbet af årtierne (primært på grund af den arbejdskrævende røgning). Lige nu fås produktet de fleste steder, hvor man kan købe fisk, men det sælges kun i små mængder.

Forsyningsbalance og formodet forbrug

Figur 15: Forsyningsbalance for brisling i Polen (2023, tons LVÆ)*

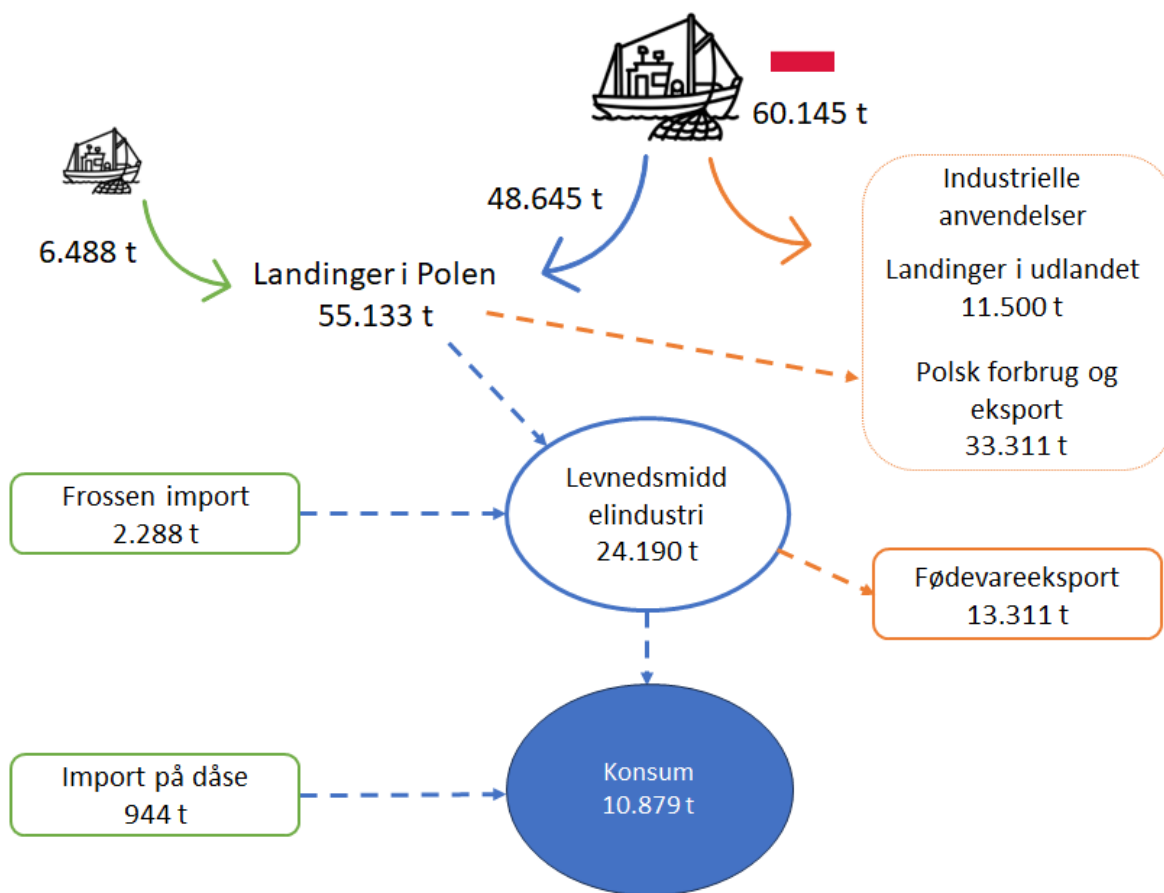
*Bemærk: Data for forsyningsbalancen for Polen skelner ikke mellem brugen af brisling til industriel brug (fiskemel, foder til kæledyr og andet) og til konsum.

Kilde: EUMOFA baseret på Eurostat/COMEXT

I Polen nåede fangsten af brisling i 2023 op på 60.145 tons, hvoraf 48.645 tons blev landet i Polen og 11.500 tons blev landet i udlandet, hovedsageligt til produktion af fiskemel og -olie. Udenlandske landinger i Polen udgør 6.488 tons. Fødevareindustrien, som hovedsageligt producerer brisling på dåse, bruger 24.190 tons LVÆ brisling, som hovedsageligt kommer fra landinger og i mindre grad fra import af frossen brisling (2.288 tons LVÆ). Omkring halvdelen af fødevareindustriens produktion eksporteres. Det formodede forbrug af brisling til konsum når op på 10.879 tons LVÆ, leveret både af den indenlandske produktion og i mindre grad af importen af brisling på dåse (944 tons LVÆ). Polsk brug og eksport af brisling til produktion af fiskemel og -olie ligger på 33.311 tons LVÆ.

Det formodede forbrug, der er beregnet til forsyningsbalancen ovenfor, svarer til summen af det formodede forbrug til konsum og det polske forbrug til industrielle anvendelser i figuren nedenfor.

Figur 16: Struktur for leverandørkæden for brisling Polen (2023, tons LVÆ)

Kilde: EUMOFA baseret på Eurostat/COMEXT

3.2 Brislingepreiser i leverandørkæden

3.2.1 Førstesalgpris

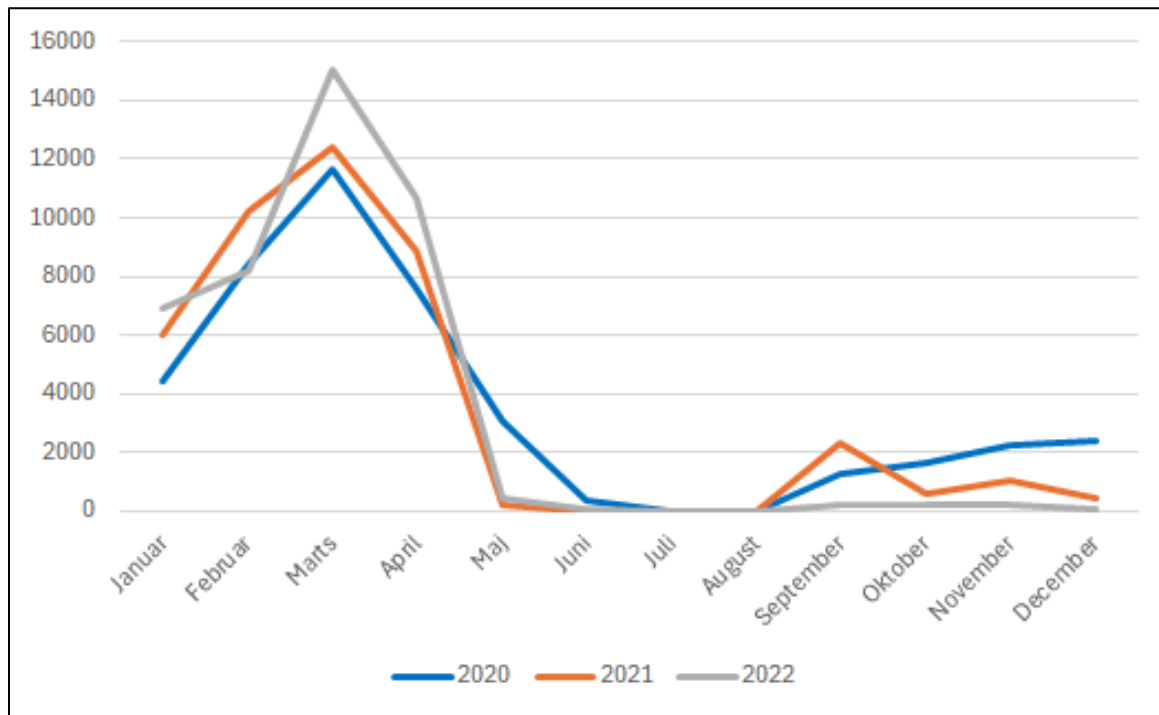
Brislingepreiser afhænger af sæson, kvalitet og destination. Fiskeriet efter brisling er meget sæsonbetonet med højsæsonen fra januar til marts. I 2022 nåede det rapporterede førstesalg i polske havne op på mere end 42.000 tons brisling. Mens de årlige førstesalgsmængder har ligget relativt stabilt i løbet af de sidste 3 år, bliver de solgt stadig tidligere. I 2020 blev 74 % af mængderne solgt i løbet af de første 4 måneder. Denne andel steg til 89 % i 2021 og 97 % i 2022.

I henhold til fiskeriorganisationer i Kołobrzeg, Polen, falder perioden med høj kvalitet og passende koncentrationer af brislingestimer sammen med dårligt vejr (storme), og den polske brislingeflåde (med fartøjer på op til 35 m) er ikke modstandsdygtig nok over for disse forhold. I 2022 og 2023 har der været et stigende antal storme i januar, hvilket har forkortet den intensive fiskesæson på trods af en forlængelse til april. I 2024 kunne fiskeriet først starte i februar. Samtidig vil det på grund af nye EU-regler ikke være muligt at fiske brisling fra april og senere¹⁵. Ifølge fiskeriorganisationerne skaber den

¹⁵ Forordningen [Rådets forordning (EU) 2023/2638 af 20. november 2023 om fastsættelse for 2024 af fiskerimuligheder for visse fiskebestande og grupper af fiskebestande i Østersøen og om ændring af forordning

stadig kortere sæson for brislingefiskeri store logistiske problemer, og fiskerne vil sandsynligvis ikke længere være i stand til at fange den kvote, de har fået tildelt.

Figur 17: Månedlige førstesalgsmængder af brisling i polske fiskerihavne (i tons)

Kilde: EUMOFA

Priserne på brisling, der blev landet i polske havne i 2022, lå i gennemsnit på 0,22 EUR/kg. Denne pris var 14 % højere end i 2020 og 2021 (0,19 EUR/kg for begge år).

(EU) 2023/194 for så vidt angår visse fiskerimuligheder i andre farvande] forbyder fiskeri af pelagiske bestande med pelagisk trawl:

i underområde 25 og 26 fra 1. april til 30. april;

i underområde 27 og 28.2 fra 16. april til 15. maj;

i underområde 29 og 32 fra 1. maj til 31. maj;

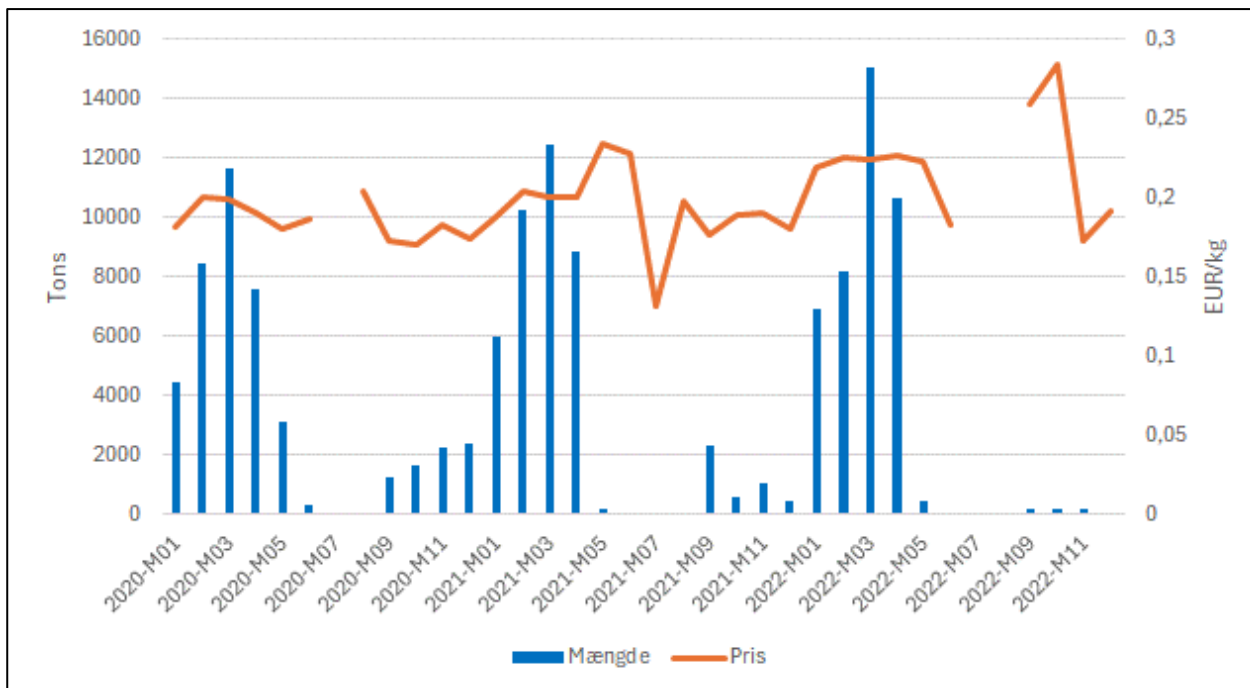
for at beskytte gydepladserne for atlantehavssild og for atlantehavstorsk forbyder den, med visse undtagelser, fiskeri med alle typer fiskeredskaber:

i underområde 25 og 26 fra 1. maj til 31. august;

i underområde 24 fra 15. maj til 15. august;

i underområde 22 og 23 fra 15. januar til 31. marts.

Figur 18: Månedlige førstesalgsmængder og førstesalgspriser i polske havne mellem 2020 og 2022 (i 1.000 tons nettovægt og EUR/kg)

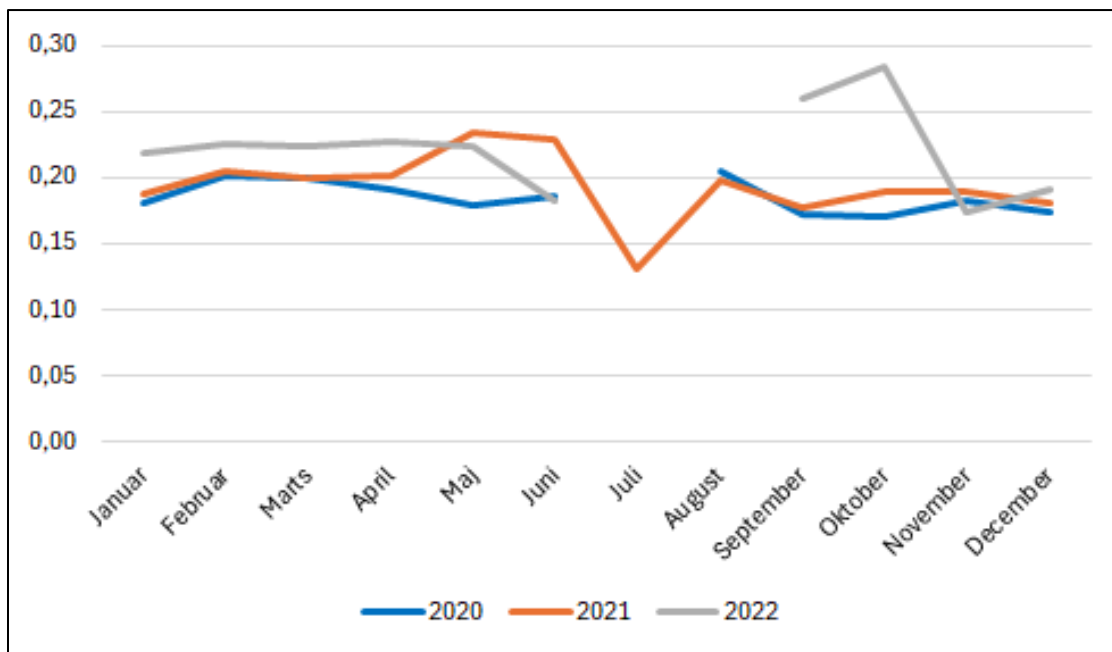
Kilde: EUMOFA

Som allerede nævnt fanges brisling af den højeste kvalitet om vinteren (januar-marts). De højeste priser opnås i Kołobrzeg, som kan betegnes som en havn for fiskekvalitet (fiskestørrelse) og en destination for fisk til konsum. Priserne i Hel og Władysławowo er betydeligt lavere. I januar-februar 2022 lå de priser, der blev betalt i Kołobrzeg, på 0,25 EUR pr. kg, mens de i gennemsnit lå på 0,22 EUR/kg i Hel og 0,21 EUR/kg i Władysławowo.

Ifølge fiskeriorganisationer i Kołobrzeg, som er den vigtigste havn for landing af brisling til konsum, nåede gennemsnitsprisen for højkvalitets brisling til dåse i februar-marts 2023 op på **1,90 PLN (0,40 EUR/kg)**, hvilket var meget over prisniveauet i 2022. De oprindelige udbudte priser i 2024 ligger mellem 2,20 og 2,40 PLN pr. 1 kg, hvilket er 20 % højere (i lokal valuta) end i starten af 2023.

Ifølge fiskerne hænger stigningen i priserne på brisling til konsum i årene 2023-2024 sammen med stigningen i priserne på brisling til foder. Prisen på brisling til foder (både ved køb i Polen og på Bornholm) fungerer som referencepris for markedet. Desuden kræver salg til foderindustrien en lavere økonomisk investering (der kræves ingen sortering, og der er ikke behov for køling). Desuden er leveringstiden for brisling fra produktive fiskepladser til havnen på Bornholm (foderbrug) kortere end til Kołobrzeg (fødevarerbrug), hvilket får fiskerne til at foretrække landinger i Bornholm. Fodermarkedet er betydeligt stærkere og har direkte indflydelse på markedsforholdene og på fødevarermarkedet for brisling.

Figur 19: Gennemsnitlig månedlig førstesalgpris for brisling i polske havne (i EUR/kg)

Kilde: EUMOFA

3.2.2 Priser ab fabrik

I 2022 lå den polske produktion af brisling og sardineller på dåse på en gennemsnitlig pris ab fabrik på 4,04 EUR/kg. Denne pris er steget med 13 % i de seneste ti år.¹⁶

Tabel 12: Gennemsnitlige priser ab fabrik for brisling på dåse i Polen (i EUR/kg)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Pris (EUR/kg)	3,59	3,80	4,66	3,74	3,73	3,81	4,21	4,48	4,27	4,04

Kilde: PRODCOM¹⁷

3.2.3 Detailpriser

Markedsundersøgelsen, der blev foretaget i forbindelse med denne rapport, viste, at prisen på dåsen på hylden afhænger af, hvilken type ingrediens der er tilsat (olie eller tomatsauce, som også resulterer i forskelligt fiskeindhold), producentens mærke, og at den i mindre grad hænger sammen med dåsens størrelse.

¹⁶ Kilde: PRODCOM

¹⁷ Disse priser ab fabrik er estimeret baseret på PRODCOM-data og kan evt. omfatte sardinellprodukter på dåse.

Tabel 13: Priser på brisling på dåse (juni 2018) i én førende polsk hypermarkedskæde

Produktvægt i kg		0,110	0,125	0,160	0,170	0,170
Mærkevaretype		Detailhandlens eget mærke	Detailhandlens eget mærke	Producerens mærke	Detailhandlens eget mærke	Producerens mærke
Fiskeindhold		0,50	0,65	0,50	0,60	0,50
Pris i EUR* pr. 1 kg produktvægt	Brisling i tomatsovs			7,00	4,84	4,61-4,65
	Brisling i olie				4,97	
	Røget brisling i olie "Winter Sprats"				6,40	8,75
	Brisling i Caro-olie**			9,29		4,84
	Sardiner i sovs eller olie	6,71-7,04	6,91			

*Bemærkning: 1 EUR = 4,3652 PLN (gennemsnitlig vægtet månedlig valutakurs for den polske nationalbank for januar 2024)

**Bemærk: brisling i vegetabilsk olie med tilsætning af 10-15 % grøntsager (for det meste gulerødder i tern)

Kilde: egen undersøgelse på stedet.

Der er ingen offentligt tilgængelige data for priserne på brisling på dåse i detailhandlen. Et lignende produkt, der monitoreres af det statistiske hovedkontor i Polen, er "sardiner i olie på dåse, 160 g". Efter at have foretaget en grundig analyse af metadata og markedsundersøgelser konkluderer vi, at det produkt, der overvåges af det statistiske hovedkontor, er indenlandsk produceret konserves baseret på brisling fra Østersøen. Desværre er der mangel på information om, hvordan det centrale statistiske kontor beregner gennemsnitsprisen, og hvilken butiksstruktur der tages i betragtning. I denne situation fungerer en pristidslinje for dette produkt som en god indikator for prisændringer over tid og pristendenser. Den fungerer dog ikke som en referencepris for et bestemt produkt i en bestemt type butik. Det er værd at bemærke, at dataene fra det centrale statistiske kontor (GUS) i øjeblikket er ca. 37 % højere end priserne på samme type private label-konservesvarer i førende discountsupermarkeder.

Tabel 14: Brisling på dåse (type "dåsesardiner i olie, 160 g") gennemsnitlig årlig detailpris

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Pris (PLN/kg)	29,44	30,31	31,13	31,44	33,25	37,31	42,00
Pris (EUR/kg)	6,74	6,94	7,13	7,20	7,62	8,55	9,62

Kilde: Det centrale statistiske kontor.

3.3 Prisstruktur for brisling på dåse på det polske marked

Følgende beregning gælder for 170 g dåse "røget brisling i olie", detailhandlens eget mærke, hvor detailhandlens pris i supermarkedet er 6,40 EUR/kg. Den brugte valutakurs er 1 EUR = 4,3652 PLN (gennemsnitlig vægтет månedlig valutakurs for den polske nationalbank for januar 2024).

- **Arbejdsomkostninger**

På trods af den betydelige stigning i arbejdsomkostningerne i løbet af det sidste årti i Polen, overstiger deres andel af de samlede omkostninger til fiskeforarbejdning stadig ikke 8,4 % i den polske fiskeforarbejdning (data fra 2021/2022).

En medarbejder producerer i gennemsnit 2.100 kg fiskekonserves om måneden til en gennemsnitlig månedlig lønomkostning (inklusive obligatorisk socialforsikring) på 5.620 PLN om måneden (1.287 EUR). Lønnen svarer i gennemsnit til 2,68 PLN (0,61 EUR) pr. kg konserves. Arbejdsomkostningerne for 170 g "røget brisling i olie" anslås til at ligge på 3,84 PLN/kg (**0,88 EUR/kg**).

- **Afskrivningsomkostninger**

Den gennemsnitlige andel af afskrivningsomkostninger ligger på **2,4% af alle driftsomkostninger** på de fabrikker, der blev analyseret.

- **Materialeomkostninger – emballage**

Der er ingen offentligt tilgængelige data på dåsernes pris. Ifølge interviews koster den billigste dåse på 170 g 1,00 PLN (0,23 EUR). For en dåse med fuldt tryk kan prisen nå op på 1,20 PLN (0,27 EUR) eller mere.

Valget mellem fuldt tryk, delvist tryk eller enkel dåse uden tryk afhænger af produktionens størrelse. En forarbejdningsevne, der producerer små mængder fiskekonserves, vælger normalt en trykt etiket, mens fuldt tryk er mere praktisk for forarbejdningsevner med store produktioner (færre manuelle og automatiske processer). Eftersom pakken omfatter prisen på dåsen og prisen på etiketten, anslår vi, at den gennemsnitlige pris på en dåse med 170 g brisling er 1,20 PLN (0,27 EUR).

Prisen pr. kg for 170 g "brisling i olie på dåse" (1 kg = 5,88 dåser) ligger på 7,06 PLN (**1,60 EUR**).

- **Materialeomkostninger – olie**

Der bruges hovedsageligt rapsolie til konserveringen. Indholdet af olie i produktet er normalt 40 %. Det betyder, at til 1 kg brisling på dåse bruges der 0,4 kg olie. Der har været betydelige svingninger på markedet i løbet af de sidste to år. Efter udbruddet af krigen i Ukraine i 2022 er priserne på rapsolie mere end fordoblet. Der har i perioder også været mangel på forsyninger på markedet. Fra april 2023 og frem begyndte priserne at falde, og i januar 2024 var engrosprisen 43 % lavere end i januar 2023¹⁸.

I betragtning af den langsigtede forsyningsplanlægning og det faktum, at dåser, der tilbydes i januar 2024, stammer fra produktion i hele 2023, blev beregningen baseret på den gennemsnitlige pris fra 2023, som lå på 6,38 PLN pr. liter (1,45 EUR). Efter at have taget højde for leveringsomkostningerne blev de samlede omkostninger beregnet til 6,50 PLN pr. liter (som svarer til 2,60 PLN [**0,60 EUR**] pr. 1 kg produkt).

- **Materialeomkostninger – fisk**

Som det fremgår af de foregående afsnit, bruger de fleste forarbejdningsevner af brisling på dåse friske eller frosne brislinger uden hoved som hovedråvare (til røget brisling i olie bruges brisling uden hoved og rensed; til brisling i olie og brisling i tomat bruges brisling uden hoved; til typen "sardiner" bruges brisling uden hoved og hale).

¹⁸ Det polske ministerium for landbrug og udvikling af landdistrikterne

Produkttype	Primær bearbejdning	Sekundær bearbejdning	Vægttab ved bearbejdning
Brisling i olie / brisling i tomat	Fjernelse af hoved	Dampning	28 %
Røget brisling i olie	Fjernelse af hoved og indvolde	Røgning	40 %
"sardin"-type	Fjernelse af hoved, indvolde og hale	Dampning	30-33 %

Til vores beregning bruger vi en pris på **1,00 EUR/kg** (frossen brisling uden hoved, inkl. tab på optøning, rensning osv., inkl. primære bearbejdningsomkostninger) baseret på en auktionspris på 0,44 EUR/kg.

- **Prisstruktur inden for forarbejdning**

For at opsummere de omkostninger, der er beskrevet ovenfor, er prisstrukturen i forarbejdningsfasen for 1 kg brisling i olie på dåse baseret på følgende grundlæggende omkostninger:

- Dåser (1,60 EUR)
- Olie (0,60 EUR)
- Fisk (0,98 EUR)
- Arbejdsomkostninger (0,88 EUR)
- Andre omkostninger (energi, logistik, eksterne ydelser, lokale skatter, finansielle omkostninger) – (1,02 EUR)
- Afskrivning (0,12 EUR)

De samlede driftsomkostninger pr. 1 kg produkt vil da være 5,22 EUR.

Derudover udgjorde den gennemsnitlige bruttofortjeneste for fiskekonservesindustrien (baseret på regnskaber fra fem virksomheder) 2,10 % i 2022 (sidste tilgængelige data), som svarer til **0,11 EUR/kg**. Prisen ab fabrik vil da være $5,22 + 0,11 = \mathbf{5,33 \text{ EUR/kg}}$

- **Nettomargin inden for detail**

I den traditionelle handel (grossist + dagligvarebutik) er den gennemsnitlige margin på 30 %.

I detailkæder (supermarkeder, hypermarkeder) kan den gennemsnitlige margin være endnu højere, helt op til 35 % for producentens mærke og op til 20 % for detailhandlerens eget mærke – i henhold til interviews med interessenter. Kontrakterne laves normalt for 6 eller 12 måneder. Produktspecifikationer for leverancer til supermarkeds-kæder medfører ekstra omkostninger, men stordriftsfordele resulterer i lavere omkostninger til dåser med tryk, logistik osv. Der er ingen tvivl om, at salgsprisen ab fabrik til supermarkederne er lavere end i den traditionelle handel, men aftalerne med supermarkederne er strengt fortrolige.

- **Moms**

Siden 1. februar 2022 har Polen indført en reduceret momssats på 0 % på konsum, som tidligere var underlagt en afgiftssats på 5 %. Finansministeren har underskrevet en forordning, der forlænger anvendelsen af reducerede momssatser for bestemte varer og tjenesteydelser, herunder opretholdelse af 'nul'-momssatsen på basale fødevarerprodukter fra 1. januar 2024.

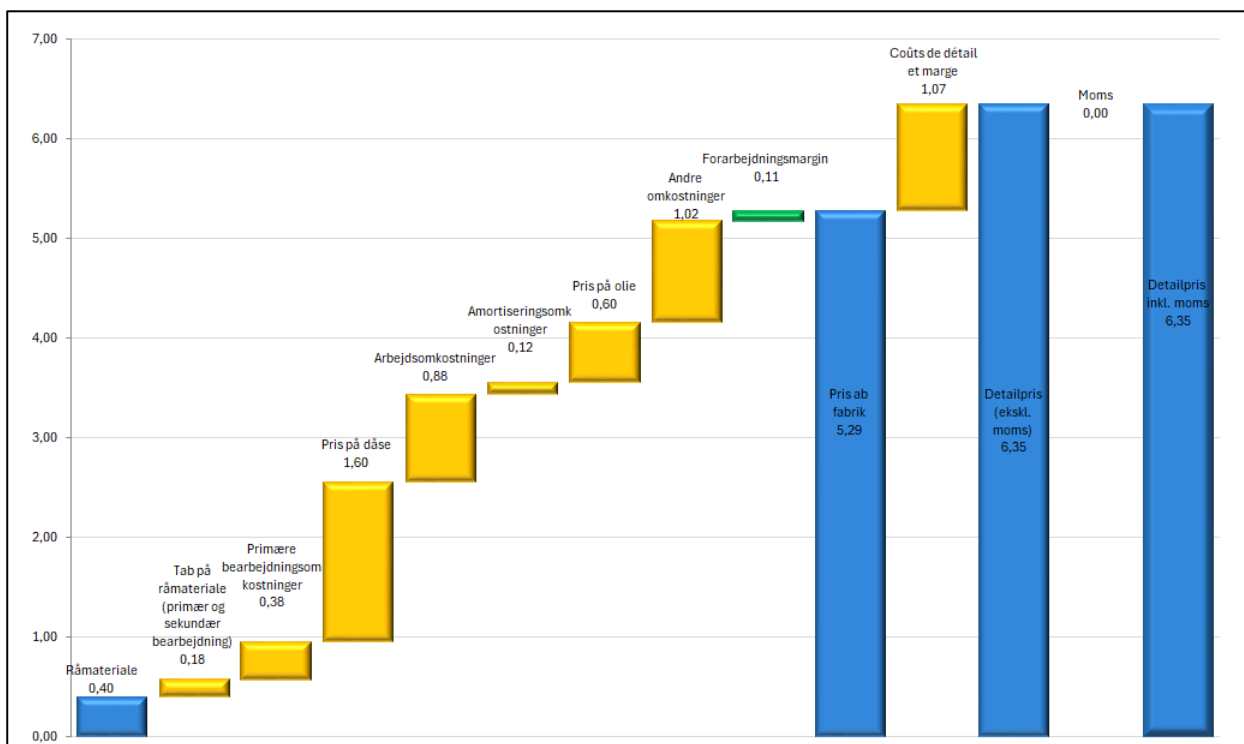
Mens prisen af skib på brisling af god kvalitet til konservering er 1,90 PLN [0,44 EUR] pr. 1 kg (før fjernelse af hoved), er detailprisen på brisling på dåse 20 PLN [4,65 EUR] pr. kg. Det er tydeligt, at førstesalgprisen for brisling har en begrænset indvirkning på den endelige produktpris.

Tabel 15: Omkostninger og marginer for brisling på dåse solgt i detailbutikker i Polen

Auktionspris	0,44
Tab på råmateriale	0,18
Primære forarbejdningsomkostninger og margin	0,38
Pris på dåse	1,60
Arbejdsomkostninger	0,88
Amortiseringsomkostninger	0,12
Pris på olie	0,60
Andre omkostninger	1,02
Forarbejdningsmargin	0,11
Detailomkostninger og margin	1,07
Moms	0,00
Detailpris	6,40

Kilde: egen udarbejdelse

Figur 20: Prisstruktur for brisling i olie på dåse solgt hos store detailbutikker i Polen (i EUR/kg)

Kilde: egen udarbejdelse

4 DET DANSKE MARKED

4.1 Leveringskædens struktur

4.1.1 Produktion

Flådens karakteristika

Den danske brislingefiskerflåde består af bundtrawlere, der primært fisker brisling til fiskemelsindustrien (98 % af fangsterne). Flåden består af 17 fartøjer, der er mindst 40 m lange, og 20 mindre fartøjer. Interessenter inden for fiskerisektoren oplever, at flåden bevæger sig mod en koncentration af færre af de store fartøjer. Antallet af fartøjer under 40 m er faldet markant fra 100 til ca. 20. Brislingefiskerfartøjer fanger brisling i sæsonen for brisling og andre pelagiske fisk resten af året. Uden for brislingesæsonen fokuserer fartøjerne enten på andre fisk, der hovedsageligt bruges til fiskemel, såsom tobis, sperling og blåhvilling, fisk, der bruges til både fiskemel og konsum, såsom sild, og fisk, der bruges til konsum, såsom makrel.

På grund af specialiseringen i fiskeri til fiskemelsproduktion er der ikke brug for meget arbejdskraft på brislingebåde. Et fartøj under 40 m har kun brug for en besætning på 4, mens større fartøjer har op til 6 besætningsmedlemmer. Lastkapaciteten for en brislingebåd er også større end for en båd, der kun fisker til konsum; den kan ligge på op til 1.500 til 2.000 tons for de større fartøjer. Disse karakteristika gør, at brislingefiskerflåden ikke er specielt udsat for mangel på arbejdskraft. Fiskerivirksomhederne konkurrerer kun med offshore-industrien om dygtige maskinister. De stigende udgifter til brændstof er blevet mere end opvejet af stigende priser på brisling til fiskemel. Udviklingen af flåden til mere moderne og større fartøjer reducerer også forbruget af brændstof pr. kg fangst.

Fangsterne finder næsten udelukkende sted i Nordsøen og Østersøen. Tidligere aktive fiskerizoner i Kattegat og Skagerrak står kun for en lille del af de nuværende fangster.

Styringsforanstaltninger

Brislingebestanden er underlagt kvoter i alle fiskerizoner. Danmark har særlige kvoter for fiskeriområderne Skagerrak/Kattegat, Nordsøen, Østersøen og Den Engelske Kanal. Danmarks største kvote er for Nordsøen. Det er også den mest ustabile fiskerizone. Østersøen har været relativt stabil i løbet af de sidste 10 år. Kvoterne for Skagerrak og Kattegat er faldet betydeligt. Der er også en lille dansk kvote for brislingefiskeri i Den Engelske Kanal.

Tabel 16: Danske kvoter for brisling fra 2013 til 2022, efter FAO-fiskerizoner (tons LVÆ)

Kvoter	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Skagerrak/Kattegat	27.875	22.300	21.700	24.470	22.300	20.363	5.861	1.498	25.987	2.571
Nordsøen	132.524	126.007	305.595	225.447	163.546	165.347	129.570	132.663	142.975	103.094
Østersøen	27.569	30.042	24.702	19.194	30.088	27.310	34.466	28.441	25.826	28.772
Den Engelske Kanal	656	274	1.424	1.566	134	0	120	51	0	96
Total	188.624	178.623	353.421	270.677	216.068	213.020	170.017	162.653	194.788	136.163

Kilde: EUMOFA, på basis af Dansk Fiskeristyreelse

De danske brislingekvoter har varieret meget i løbet af de sidste 10 år. Variationen i fangster er endnu større end variationen i kvoter. Udnyttelsen af kvoterne faldt mest i Skagerrak/Kattegat på trods af et kraftigt fald i denne kvote. De danske kvoter i britisk farvand i Nordsøen blev ikke udnyttet i 2023.

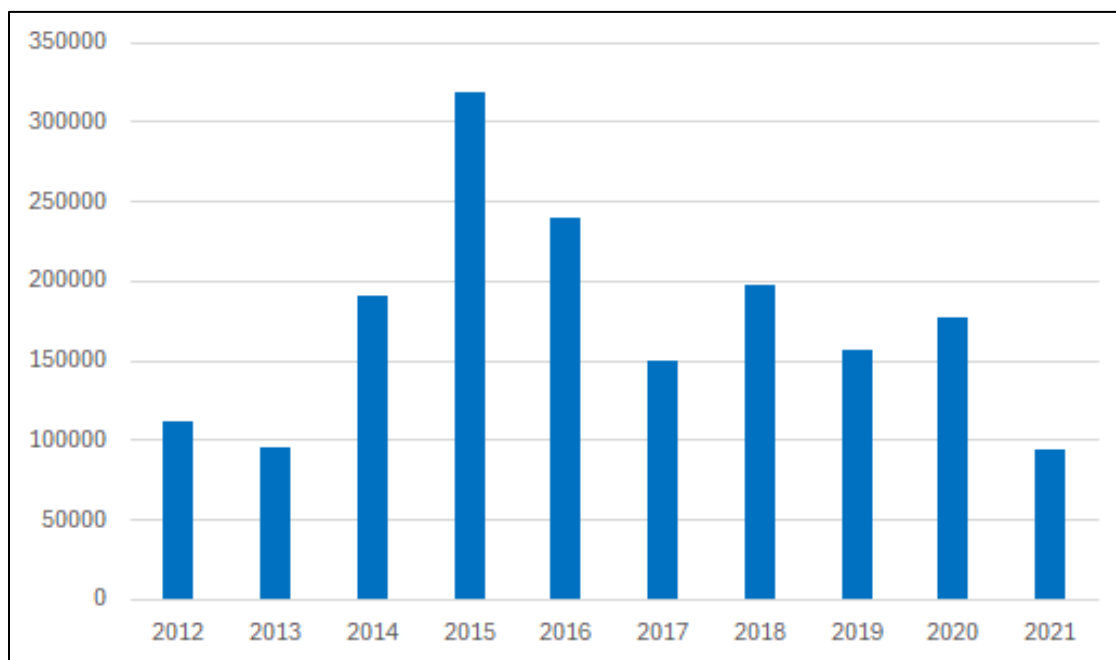
Blandt andre vigtige styringsforanstaltninger vedtog Dansk Fiskeristyreelse i 2020 en ny prøveudtagnings- og inspektionsplan for landinger i Danmark. Kravene til prøveudtagning skal opfyldes

på båden, hvis fisken bruges til konsum, og på land, hvis fisken bruges af fiskemels- og fiskeolieindustrien.¹⁹²⁰

Fangster

Den danske flåde fangede 106.275 tons brisling i 2022. Det var en stigning på 12 % i forhold til fangsterne i 2021 og en stigning på 9 % i forhold til 2013. Den danske flådes fangster af brisling har været meget ustabile i løbet af det seneste årti og kulminerede med 302.821 tons i 2015 og nåede et rekordlavt niveau i 2013 (96.386 tons) og 2021 (93.780 tons). I henhold til interessenter i fiskerisektoren skyldes ustabiliteten i fangsterne primært variationer i kvoterne, som tidligere var mere stabile. Faldene i 2016 og 2017 skyldes primært Brexit og tabet af danske kvoter i britiske farvande.

Figur 21: Dansk brislingefangst fra 2013 til 2022 (mængder i tons levende vægt-ækvivalent)

Kilde: Eurostat

Førstesalgsmængder

Ifølge Eurostat og EUMOFA er der en betydelig forskel mellem fangster fra den danske flåde og førstesalgsmængder af brisling i Danmark. I 2023 lå førstesalget i Danmark på 173.004 tons. Det var 185.031 tons i 2022 sammenlignet med fangster på 106.936 tons (Eurostat). Ifølge interessenter i fiskerisektoren skyldes forskellen mellem fangstmængden og førstesalget hovedsageligt udenlandske fartøjers meget store udenlandske landinger af brisling til fiskemel i Danmark. Ifølge Dansk Fiskeristyreelse nåede landingerne fra udenlandske fartøjer i Danmark op på 89.818 tons i 2022. Alle disse landinger bruges i fiskemelsindustrien.

Landingerne af brisling har vist en nedadgående tendens i løbet af de sidste 10 år. Ifølge interessenterne skyldes det store fald i 2021 til dels en ændring i lovgivningen om obligatorisk prøvetagning af brisling, der landes til fiskemel, hvilket fik nogle fartøjer til at lande midlertidigt i nabolandene. Opsvinget i 2022

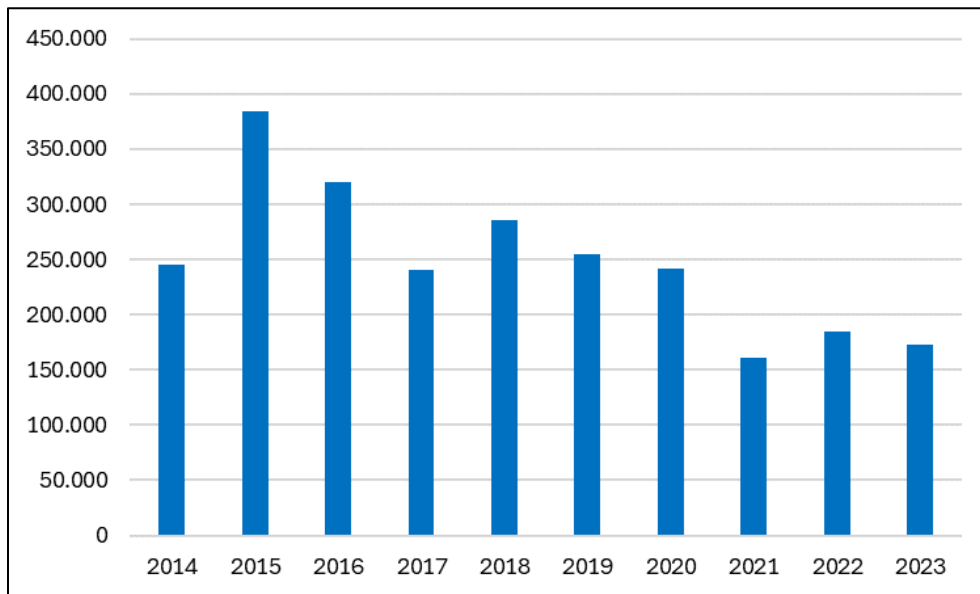
19

https://fiskeristyrelsen.dk/fileadmin/user_upload/Fiskeristyrelsen/Erhvervsfiskeri/Kontrol/Krav_til_vejning_proevetagning_sortering_og_pakning_om_bord_m.m/Vejledning_til_proevetagning_og_sortering_af_fisk_der_landes_us..._D13506607.pdf

²⁰ <https://fiskeristyrelsen.dk/erhvervsfiskeri/kontrol/krav-til-proevetagning-sortering-og-vejning-om-bord-mm>

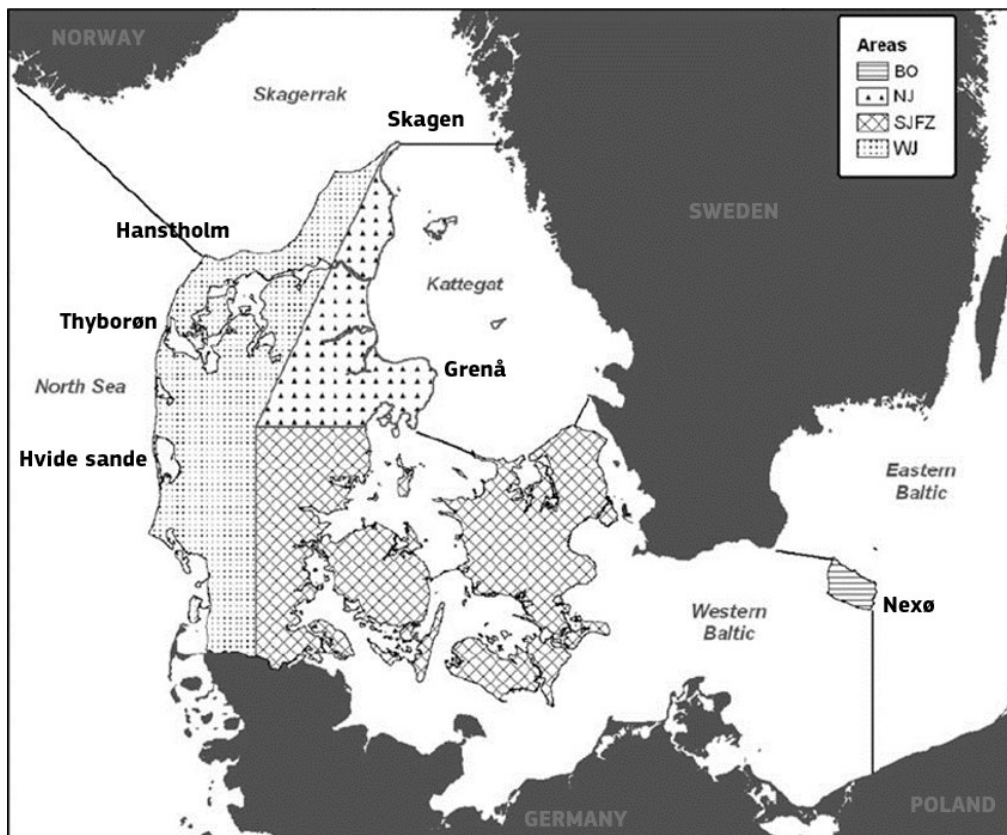
viser, at bådene har tilpasset sig den nye forordning. Faldet i landinger i 2017 er direkte forbundet med faldet i fangster på grund af Brexit.

Figur 22: Førstesalgsmængder for brisling i Danmark (i tons nettovægt)

Kilde: Dansk Fiskeristyreelse

Figur 23: Danske havområder, skibsregistreringsområder (Bornholm - Nordøstjylland - Sydøstjylland, Fyn og Sjælland - Vestjylland) og hovedhavne for brislingelandinger

Kilde: EUMOFA baseret på Eigaard, O. R. 2009.

De vigtigste havne for brislingelandinger er Skagen i Skagerrak/Kattegat (75.521 tons i 2023), Thyborøn og Hvide Sande i Nordsøen (hhv. 35.245 og 15.238 tons) og Grenå i Kattegat (24.687 tons). Andre vigtige

havne for landinger er Nexø på Bornholm og Hanstholm. Da brisling næsten udelukkende (>95 %) landes til fiskemel, spiller fiskeprisen ifølge interessenter i fiskerisektoren kun en lille rolle i valget af landingshavn, som vælges på grund af dens beliggenhed i nærheden af fiskeriområdet. Når brislingen er landet, transporteres den ad landevejen til fiskemels- og fiskeoliefabrikkerne i Thyborøn, Hanstholm og Skagen.

Tabel 17: Landinger af brisling i Danmark fra 2014 til 2023, efter de vigtigste landingshavne

Havne	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Skagen	48.956	55.238	46.907	54.630	60.547	70.337	48.704	43.476	72.419	75.521
Thyborøn	70.161	161.524	145.229	78.655	125.314	87.396	92.349	51.190	32.310	35.245
Grenå	22.793	22.088	21.472	27.432	16.689	31.692	22.650	20.777	35.631	24.687
Hvide Sande	48.236	56.655	30.675	19.853	24.386	15.415	23.087	13.216	16.316	15.238
Nexø	14.637	21.147	13.902	21.857	18.691	19.200	10.344	7.531	16.476	11.456
Hanstholm	16.892	46.903	45.080	27.220	22.398	25.744	35.621	23.715	11.709	10.811
Andre	23.368	21.299	16.434	10.901	18.199	5.524	8.856	1.030	171	46
Total	245.043	384.854	319.700	240.548	286.224	255.308	241.610	160.936	185.031	173.004

Kilde: Dansk Fiskeristyreelse

Der er ingen produktion af brisling på dåse i Danmark. Ifølge interessenter inden for konserverindustrien lå de sidste konserverfabrikker, der arbejdede med brisling, på Bornholm; de lukkede i 1970'erne. Danske konservervirksomheder har stadig et udbud af brisling på dåse, som forarbejdes i de baltiske lande og importeres til Danmark.

4.1.2 Dansk handel med brisling

Import af hel fisk

I 2022 lå importen af hel brisling op på 32.187 tons produktvægt (99 % frisk, 1 % frossen) og en værdi på mere end 10 millioner euro. 97 % af denne importværdi består af frisk brisling. Den gennemsnitlige pris på importeret frisk fisk (1,14 EUR/kg) er 0,82 EUR højere end den gennemsnitlige pris på import af frisk fisk (0,32 EUR/kg).

Importen af frisk brisling består hovedsageligt af udenlandske landinger i Danmark, der rapporteres som import. I 2022 nåede de samlede mængder, som Eurostat rapporterede som import af frisk brisling, op på 31.858 tons, inklusive både landinger og import ad landevej. Det vurderes, at importen af frisk brisling ad landevejen udgør en fjerdedel af denne mængde. Frossen brisling importeres ad landevejen til konsum eller foder til kæledyr, og priserne er højere på grund af nedfrysning, forarbejdning og transport.

Tabel 18: Import af hel brisling i Danmark i 2022

	Nominal værdi (1.000 EUR)	Mængder (tons produktvægt)	Pris (EUR/kg)	%-værdi 2022
Frisk	10.152	31.838	0,32	97 %
Frossen	349	307	1,14	3 %
Total	10.459	32.187	0,32	100 %

Kilde: EUMOFA baseret på Eurostat/COMEXT

I de seneste år har den rapporterede import af hel brisling været relativt ustabil. Den nåede sit maksimum i 2013, 2019 og 2022 med over 30.000 tons og nåede sit laveste niveau i 2014, 2015 og 2020 med ca. 17.000 tons. I 2022 var de vigtigste importpartnere Sverige (56 %) og Tyskland (35 %), som er de vigtigste lande, når det gælder brislingelandinger i Danmark.

Den rapporterede import af frisk brisling nåede sit højeste niveau på over 30.000 tons i 2013, 2019 og 2022 og en værdi på over 10 milliarder euro i 2022. Ifølge interessenterne kommer importen af frisk

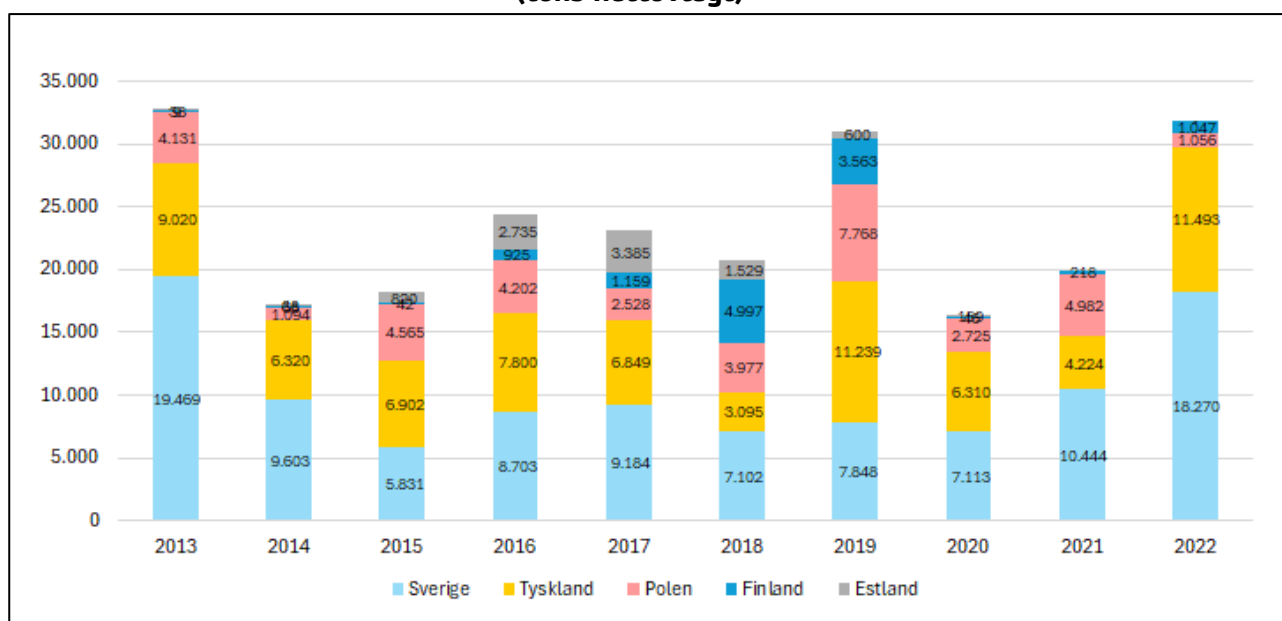
brisling ad landevejen hovedsageligt fra Sverige og i mindre grad fra Polen. Importen af frosen brisling kommer især fra Irland og Norge.

Tabel 19: Udvikling i dansk import af frisk hel brisling 2013-2022

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Værdi (1.000 EUR)	9.959	4.321	4.109	6.389	5.155	4.515	7.346	4.289	5.573	10.152
Mængde (t produktvægt)	33.498	18.197	18.172	24.366	23.106	20.701	32.249	17.078	19.958	31.838

Kilde: EUMOFA baseret på Eurostat/COMEXT

Figur 24: Udviklingen i den danske import af frisk hel brisling fordelt på hovedpartnere (tons nettovægt)

Kilde: EUMOFA baseret på Eurostat/COMEXT

Eksport af hel fisk

I 2022 nåede den rapporterede eksport af hel brisling op på 8.814 tons, hvoraf 88 % var friske og 12 % frosne. Værdien af denne eksport når op på 5 millioner euro (76 % frisk, 24 % frosset). Ifølge interessenterne består eksporten af frisk brisling kun af danske landinger i udlandet. Den gennemsnitlige pris på eksporteret frisk fisk (1,33 EUR/kg) er 0,81 EUR højere end den gennemsnitlige pris på landinger af frisk fisk (0,52 EUR/kg).

Tabel 20: Eksport af hel brisling i Danmark i 2022

	Nominal værdi (1.000 EUR)	Mængder (tons produktvægt)	Pris (EUR/kg)	%-værdi 2022
Frisk	4.041	7.842	0,52	76 %
Frosen	1.302	980	1,33	24 %
Total	5.343	8.821	0,61	100 %

Kilde: EUMOFA baseret på Eurostat/COMEXT

Den rapporterede eksport af hel brisling er steget med 113 % mellem 2021 og 2022 og med 136 % fra 2017 til 2022 med en periode med import på under 500 tons fra 2016 til 2020. Den vigtigste eksportpartner er Norge (89 % med 7.821 tons), som hovedsageligt består af danske landinger af frisk brisling i norske havne. Det andet eksportmarked er Benin (4 %) med en eksport på 329 tons frosen brisling.

Udviklingen i eksporten af hel brisling er hovedsageligt styret af transporten af frisk hel brisling til udlandet. Der ses en kraftig stigning i danske landinger i udlandet siden 2021.

Tabel 21: Udvikling i dansk eksport af frisk hel brisling 2013-2022

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Værdi (1.000 EUR)	1.278	757	444	0	21	20	107	50	3.039	4.041
Mængde (t produktvægt)	3.504	2.509	1.576	1	44	27	242	81	3.670	7.842

Kilde: EUMOFA baseret på Eurostat/COMEXT

Den danske eksport af frossen brisling svangede fra 22 tons i 2018 til 980 tons i 2022. Den nåede det laveste niveau i 2018 og 2019 og steg kraftigt hvert år fra 2018 til 2022. Ifølge interessenter kommer den betydelige stigning i eksporten af frossen brisling siden 2018 sandsynligvis fra frosne brislingemængder, der tidligere blev brugt til at forsyne minkindustrien (som foder) i Danmark, som blev forbudt i 2020.

Tabel 22: Udvikling i dansk eksport af frossen hel brisling 2013-2022

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Værdi (1.000 EUR)	182	81	124	120	237	31	76	260	477	1.302
Mængde (t produktvægt)	233	61	98	114	231	22	60	420	469	980

Kilde: EUMOFA baseret på Eurostat/COMEXT

Handel med fiskekonserves

Handlen med brisling på dåse er ikke betydelig nok og for ustabil til, at udviklingen af den kan analyseres i detaljer. I 2022 nåede den rapporterede import (produktvægt) op på 27 tons og den rapporterede eksport på 53 tons. Eksporten af brisling på dåse har ligget under 5 tons hvert år i det seneste årti, undtagen i 2019 og 2020. Importen af brisling på dåse nåede op på over 20 tons i 2013 og 2014 (primært fra Storbritannien) og over 4.000 tons i 2019 og 2020 (fra Sverige). Det er ikke klart, om disse data omfatter den lille danske konservesindustri eksterne produktion i de baltiske lande. Eksporten i 2019 og 2020 består enten af eksport af denne baltiske produktion eller af reeksport af dåser, der er leveret i Sverige.

4.1.3 Forbrug

Brisling til konsum

Ifølge interessenter i fiskerisektoren er der et meget begrænset traditionelt brislingefiskeri til konsum i Danmark beliggende i få kystområder til eget forbrug og det uformelle marked. Dette markedssegment forsynes enten af små fartøjer, der bruger passive redskaber, eller af bifangster. Det er faldet drastisk, og der er kun få kystområder ved Skagerrak/Kattegat og Nordsøen.

Ud over dette begrænsede eksempel består det danske marked for brisling til konsum hovedsageligt af brisling på dåse. Et traditionelt segment af brislingekonserves importeret under baltiske og polske mærker er begrænset til en ældre kundekreds med en relativt lav købekraft. Disse findes i supermarkeder og discountforretninger. Et nyt segment af røget brisling på dåse med høj værdi er ved at opstå med fokus på urbane forbrugere med stor købekraft. Disse luksusprodukter findes hovedsageligt i specialforretninger og turistbutikker. På grund af de danske forbrugeres generelle modvilje mod at spise brisling, den udbredte brug af brisling til fiskemel og den store forurening af Østersøen, sælges en stor del af den brisling på dåse, der sælges på det danske marked, under betegnelsen sild, ansjos eller sardin.

Brisling kan også købes i supermarkeder på glas, som pickles, med egenskaber tæt på det traditionelle brislingemarked på dåse. Produktionen af fiskemel af brisling til konsum, der sælges som

proteinkoncentrat, blev også identificeret af en interessent som et nyt nichemarked med høj værdi. Mængderne for dette produkt er dog fortrolige.

Ifølge EUMOFA er omregningsforholdet 1 fra fisk levende vægt til frisk hel fisk og frossen hel fisk, og 1,87 fra fisk på dåse til levende vægt. Omregningsforholdet fra levende vægt-fisk til fisk i glas kunne ikke bestemmes.

Andre anvendelser

Ifølge interessenterne er konsum den tredje største anvendelse af brisling i Danmark efter fiskemels- og olieproduktion og andet dyrefoder. Brug af fiskemel og -olie er langt den største anvendelse af brisling i Danmark. Dyrefoder var tidligere en meget vigtig anvendelse for brisling, der blev landet i Danmark, da det meste af det blev brugt til at fodre den store minkbesætning i pelsindustrien²¹. Mink fik frossen hel brisling, der var egnet til konsum. Efter at denne branche blev forbudt i 2020, er leverancerne blevet omdirigeret nogenlunde ligeligt til fiskemel og -olie, andet dyrefoder og foder til kæledyr og frossen eksport til konsum. Næsten alle brislingemængder, der landes i Danmark til konsum, eksporteres, mens de fleste mængder, der bruges til konsum i Danmark, består af import af dåser.

Forsyningsbalance og formodet forbrug: brisling til konsum blandt andre anvendelser

Ifølge Eurostat stod de danske **fangster** af brisling for 93.780 tons LVÆ i 2021. Af disse fangster er 92.298 tons LVÆ landet til industrielle anvendelser²² (88.933 tons LVÆ i Danmark, 3.366 i udlandet) og 1.930 tons LVÆ er landet til konsum (340 tons LVÆ i Danmark, 1.141 tons LVÆ i udlandet).

Den samlede **import** i Danmark, inklusive udenlandske landinger, udgør 81.193 tons LVÆ. Udenlandske landinger af brisling til industriel brug når op på 75.603 tons LVÆ, hvoraf 19.958 tons LWE rapporteres som import af Eurostat. Importen af frisk brisling ad landevejen er blevet anslået ved at trække landinger i Danmark til industrielle anvendelser fra brisling som råmateriale til produktion af fiskemel og -olie. Den anslåede mængde af fangster, der anvendes til andet dyrefoder og foder til kæledyr, lægges til dette tal, da denne andel af fangsterne ikke anvendes til produktion af fiskemel og -olie. Resultatet er et estimat på en import af frisk brisling på 5.700 tons LVÆ. Importen af frossen brisling udgør 329 tons LVÆ. Desuden er 61 tons LVÆ (32 tons produktvægt) rapporteret af Eurostat som import af brisling på dåse.

National forsyning af brisling i Danmark, inklusive danske landinger i udlandet, er 173.601 tons LVÆ, herunder 173.102 tons LVÆ til industrielle anvendelser og 1.870 tons LVÆ til ikke-industrielle anvendelser.

Den samlede **eksport** fra Danmark, inklusive danske landinger i udlandet, udgør 4.985 tons LVÆ. Danske landinger i udlandet lå på 4.139 tons LVÆ²³, hvoraf 3.670 tons LVÆ rapporteres som eksport af Eurostat. Blandt de industrielle anvendelser udgør landinger i udlandet 3.366 tons LVÆ; ifølge eksperter er der ingen eksport af frisk brisling ad landevejen. Blandt de mængder, der bruges til konsum, udgør landinger i udlandet 1.141 tons LVÆ, eksporten af frossen brisling er ca. 469 tons LVÆ (ifølge interessenter vil en del af denne mængde blive brugt som madding), og kun 5 tons LVÆ (2 tons produktvægt) rapporteres som eksport af brisling på dåse af Eurostat.

Det formodede forbrug for brisling i Danmark udgør 170.491 tons LVÆ. Af dette formodede forbrug bruges 169.736 tons LVÆ i fiskemels- og fiskeolieindustrien, 500 tons LVÆ bruges til foder til kæledyr og andre dyr, og 256 tons LVÆ bruges til konsum. Konsum af brisling i Danmark kan være en smule undervurderet, da den rapporterede eksport af frossen brisling også omfatter brug som madding. Brisling

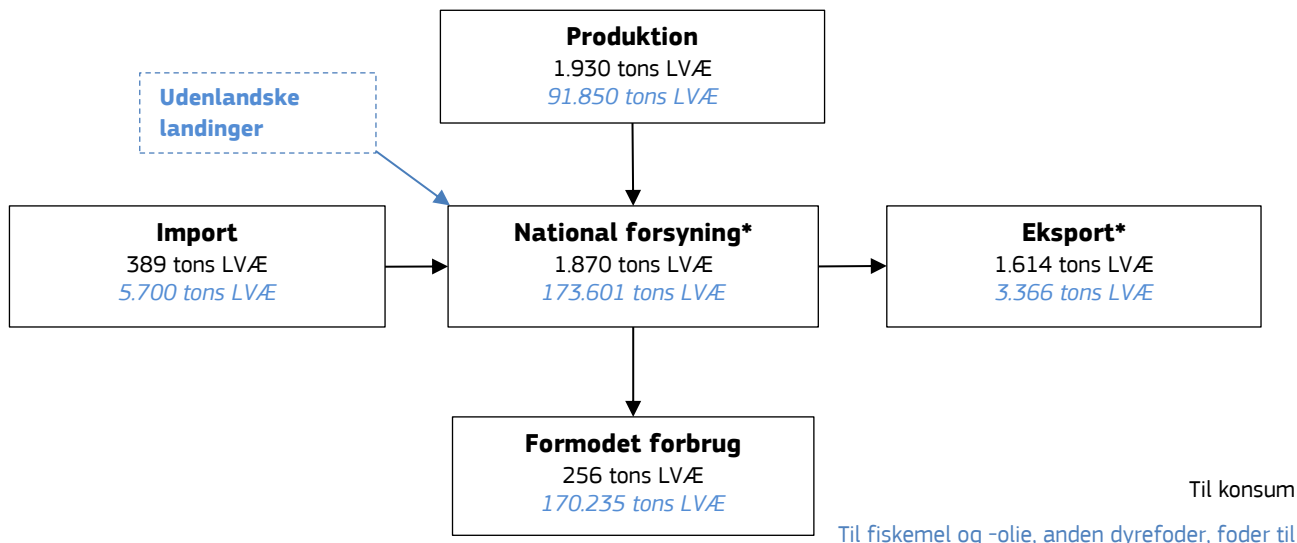
²¹ Den danske pelsindustri producerede tidligere 40 % af verdens skind fra en bestand på 15 millioner mink, der blev opdrættet årligt.

²² I Dansk Fiskeristyrelses statistik skelnes der mellem brisling af industrikvalitet, herunder fiskemels- og fiskeolieproduktion, andet dyrefoder, foder til kæledyr og brisling af konsumkvalitet.

²³ Landet, efter mængdens størrelse, i Simrishamn (SE), Egersund (NO), Kalvåg (NO) og Kungshamn (SE).

til konsum kommer hovedsageligt fra import (frossen hel eller på dåse), mens danske fangster, som ikke bruges af fiskemels- og fiskeolieindustrien, sandsynligvis bruges til eksport og foder til kæledyr.

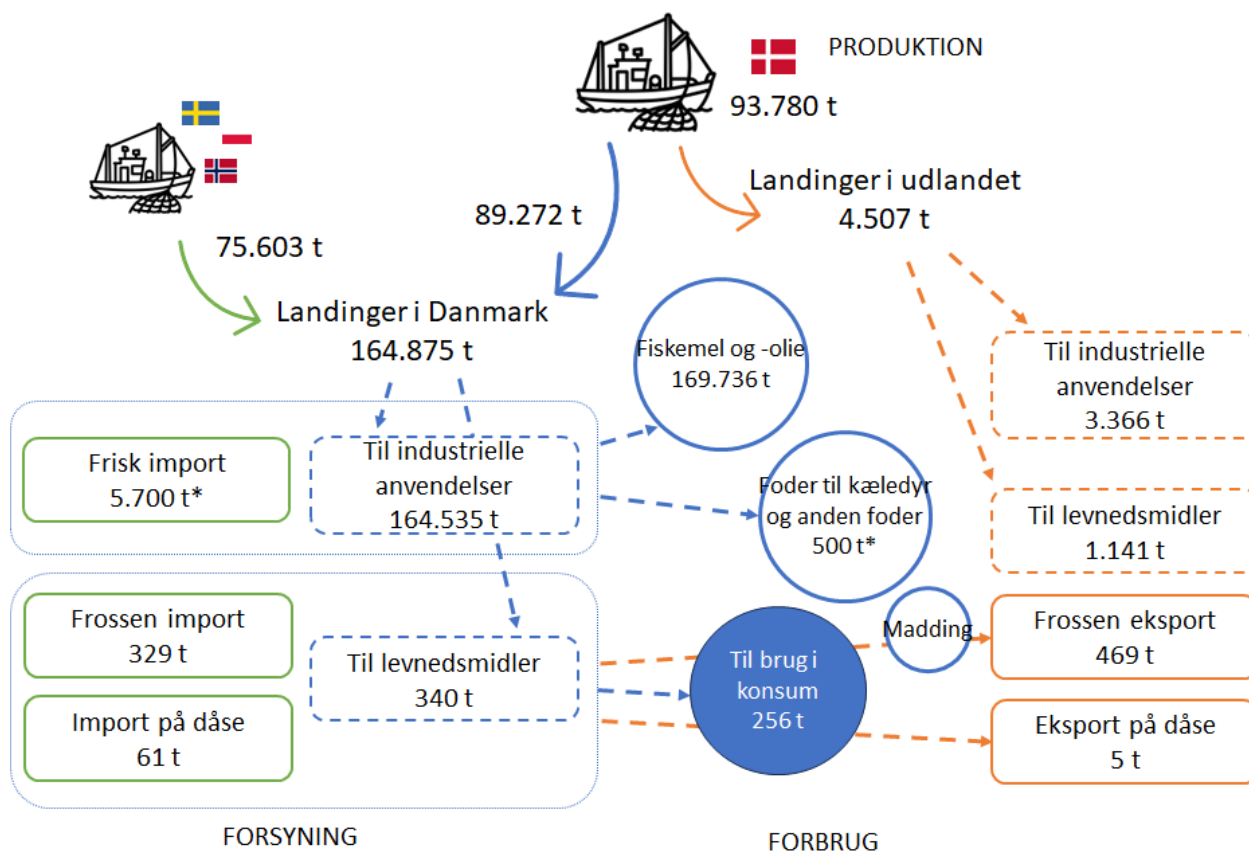
Figur 25: Forsyningsbalance for brisling i Danmark (2021, tons LVÆ)

*Bemærk: national forsyning og eksport omfatter danske landinger i udlandet

Kilde: EUMOFA baseret på Eurostat/COMEXT, Dansk Fiskeristyreelse, Marine Ingredients Denmark

Figur 26: Struktur for leverandørkæden for brisling i Danmark (2021, tons LVÆ)

*Bemærk: Mængderne for frisk import (brugt til fiskemels- og fiskeolieproduktion) og anvendelser til foder til kæledyr og andet foder (kun fra landinger) er estimater baseret på interviews. Andre elementer er fra rådata; interviews med interessenter er blevet brugt til at forbinde handelsdata med de forskellige anvendelser.

Kilde: EUMOFA baseret på Eurostat/COMEXT, Dansk Fiskeristyreelse, Marine Ingredients Denmark

Brisling i den danske fiskemels- og fiskeoliebranche

I 2021 stod fiskemels- og fiskeoliesektoren i Danmark for 97 % af brislingeproduktionen, 90 % af brislingeimporten ad landevejen (mere end 99 % af importen af udenlandske landinger i Danmark er inkluderet som import) og mere end 98 % af den nationale forsyning af brisling. Da denne industri bruger både brisling og andre pelagiske fisk, er der ikke nok data til at få et skøn over eksporten af brislingebaseret fiskemel samt det synlige forbrug af brislingebaseret fiskemel. Data fra Dansk Fiskeristyreelse og Marine Ingredients Denmark giver en bedre forståelse af forholdet mellem markederne for brisling og fiskemel i Danmark, hvilket er vigtigt for at forstå dynamikken på brislingemarkedet. Fiskemel og -olie er de to biprodukter fra den industrielle anvendelse af brisling. Dette afsnit fokuserer kun på fiskemel, da det aftager den største del af fiskemængden.

Omregningsforholdet for brisling og andre fisks levende vægt i forhold til fiskemelets vægt afhænger af fiskens kvalitet, som især måles efter olieindhold. Ifølge interessenter i fiskemelsindustrien er brisling den fisk, der har det bedste omregningsforhold. Mellem 2021 og 2023 var det gennemsnitlige omregningsforhold mellem fisk levende vægt og fiskemelsvægten 0,23 for brisling, 0,19 for andre fisk og 0,20 i alt. Disse nøgletal er relativt stabile. De er blevet brugt i den følgende beregning i løbet af de sidste 10 år. Ud over fiskemel producerer industrielle anvendelser af fisk også fiskeolie med et omregningsforhold på 0,05.

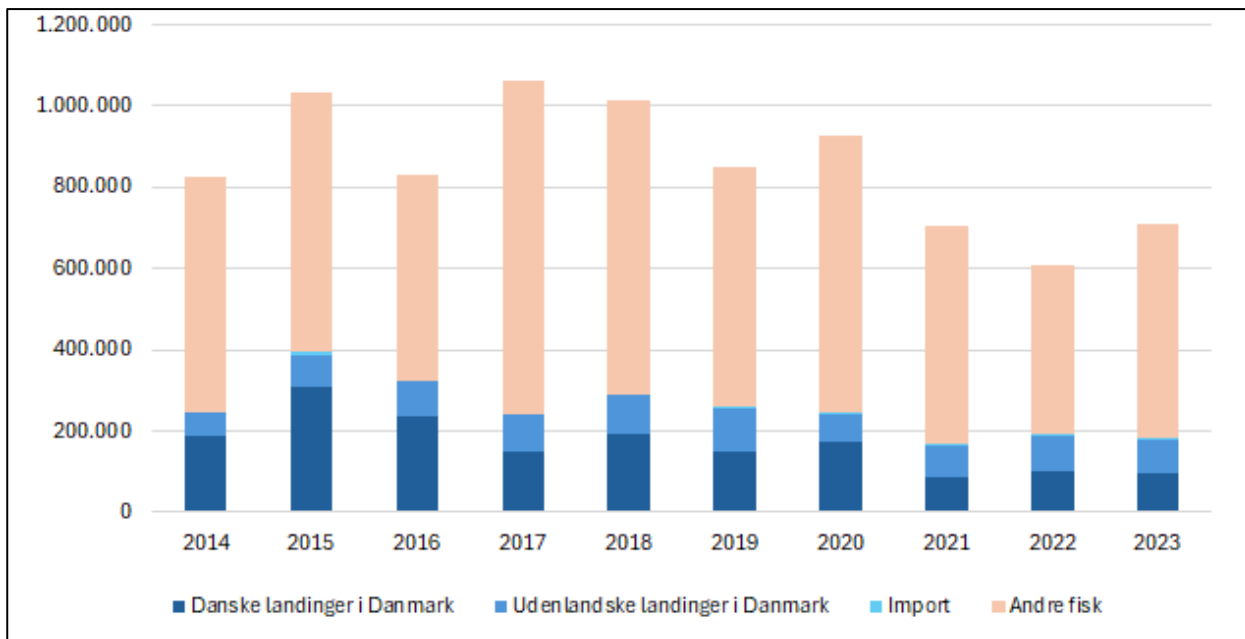
I 2021 nåede den danske fiskemelsproduktion op på 141.591 tons produktvægt fra 707.235 tons LVÆ af fiskeråvarer. Fiskemel produceret af brisling udgjorde 27 % med 38.235 tons produktvægt af brislingebaseret fiskemel fra 169.736 tons LVÆ af råmaterialet brisling (24 % af den samlede mængde).

Andelen af brisling i råmaterialet, der bruges til fiskemelsproduktionen (industriell anvendelse) varierer betydeligt fra år til år. Ifølge interessenter i fiskemelsindustrien skyldes disse udsving hovedsageligt ændringer i kvoterne. Andre fisks andel af råmaterialet kompenserer for ændringerne i brislingeproduktionen for at dække efterspørgslen på markedet. Derfor kan udviklingen i brislingeproduktionen afvige fra udviklingen i produktionen af fiskemel. I 2017 faldt for eksempel antallet af brislinger, der blev landet i Danmark til industrielle anvendelser, mens produktionen af fiskemel steg. Det modsatte skete i 2022, hvor landingerne af brisling til industrielle anvendelser steg, mens fiskemelsproduktionen faldt.

I løbet af de sidste 10 år har andelen af brisling til råmaterialet været for nedadgående, fra 30 % i 2014 og 38 % i 2015 til 26 % (194.020 tons LVÆ) i 2023. Samtidig er de udenlandske landinger steget fra 24 % i 2014 til 44 % (81.138 tons LVÆ) i 2023. Ifølge vores estimater har andelen af frisk brisling, der importeres ad landevejen, været stigende fra ubetydelige mængder i 2014 til 4 % (7.522 tons LVÆ) af brislingeråmateriale i 2023.

I løbet af de sidste 4 år har forskellige begivenheder haft en synlig effekt på markedet for fiskemel og brisling. Nedlæggelsen af minkindustrien i Danmark, som blev besluttet i 2019 og gennemført i 2020, hænger sammen med en stigning i produktionen af fiskemel samt en stigning i andelen af danske landinger af brisling. De nye krav til landinger, som trådte i kraft i april 2020, hænger sammen med et kraftigt fald i andelen af brisling som råmateriale i fiskemelsproduktionen i 2021. Begge begivenheder påvirkede sandsynligvis fiskemelsindustrien i 2020. På det globale marked er andre store fiskemelsproducerende lande Peru og Chile, hvis produktion kollapsede i 2023 (fra 4 tons til 1,7 tons) på grund af El Niño-effekten på de lokale bestande af ansjoser. Det samme fænomen sås i mindre grad i 2022. Denne ubalance på det globale fiskemelsmarked bidrog sandsynligvis til væksten i fiskemelsproduktionen i 2023. De mængder brisling, der bruges som råmateriale, var fortsat relativt stabile på grund af kvoterne. Følgerne for brislingepriserne beskrives i følgende afsnit.

Figur 27: Udviklingen i mængden af brisling, der bruges til fiskemel, efter oprindelse, i den danske fiskemelsproduktion (2021, tons LVÆ)

Kilde: EUMOFA-udarbejdelse baseret på Eurostat, Dansk Fiskeristyreelse, Marine Ingredients Denmark

På grund af det højere udbytte til produktion af fiskemel og fiskeolie er brislingens andel af fiskemel højere end dens andel af råmaterialet til produktion af fiskemel i levende vægt-ækvivalent. Brisling bidrog til 34 % af fiskemelets produktvægt i 2014 og 29 % i 2023.

4.2 Brislingepreiser i leverandørkæden

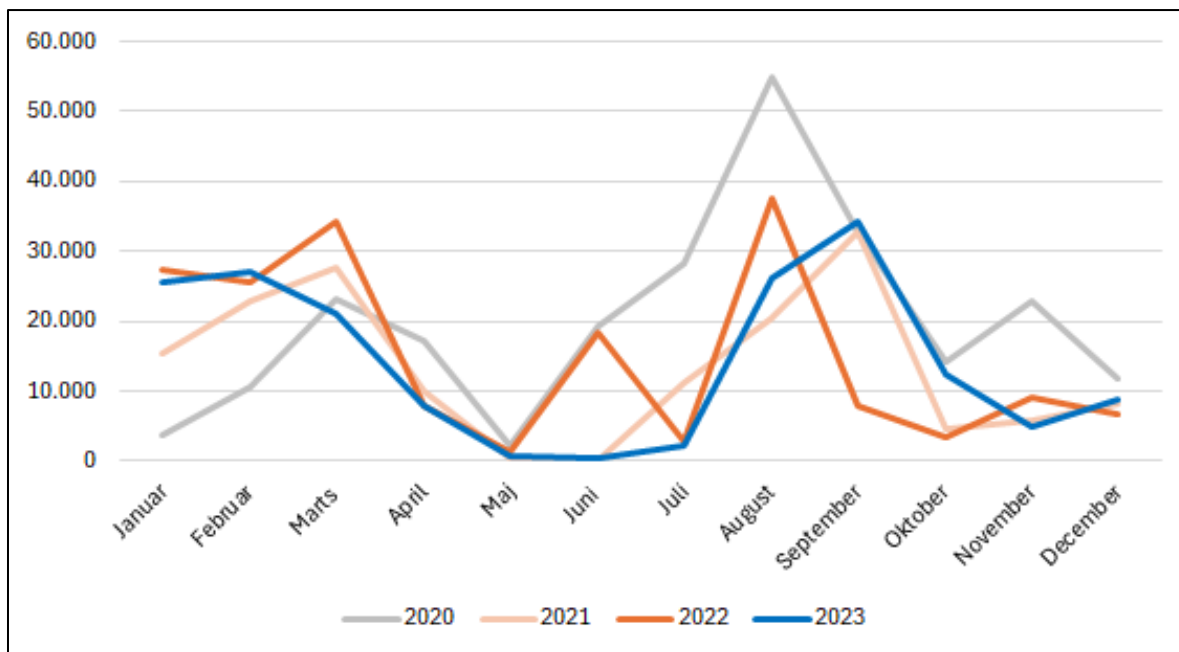
4.2.1 Førstesalgpris

Brislingepreiser afhænger generelt af sæson, kvalitet og destination (konsum, dyrefoder, foder til kæledyr eller industriel fangst). Prisdynamikken på brislingemarkedet i Danmark er direkte forbundet til priserne på brisling til fiskemelsproduktion.

Sæsonmæssige udsving for førstesalgsmængder

Ifølge interessenter i fiskerisektoren er brislingefiskeri meget sæsonbetinget. Sæsonen for brislingefiskeri ligger fra midten af august til slutningen af oktober. De sæsonmæssige udsving er størst i Nordsøen, mens brislingesæsonen begynder tidligere i Østersøen. I 2023 nåede det rapporterede førstesalg i danske havne op på mere end 170.000 tons brisling. I de sidste tre år har førstesalgsmængder af brisling været størst fra august til september (produktionsniveauer på over 25.000 tons pr. måned) og fra januar til marts (over 20.000 tons pr. måned). Indsigt fra interessenter i fiskerisektoren og data om førstesalgsmængderne i 2020 viser en svækkelse af den traditionelle brislingesæson fra august til oktober og en stigning i en ny brislingesæson fra januar til marts.

Figur 28: Månedlige førstesalgsmængder af brisling i danske fiskerihavne (i tons)

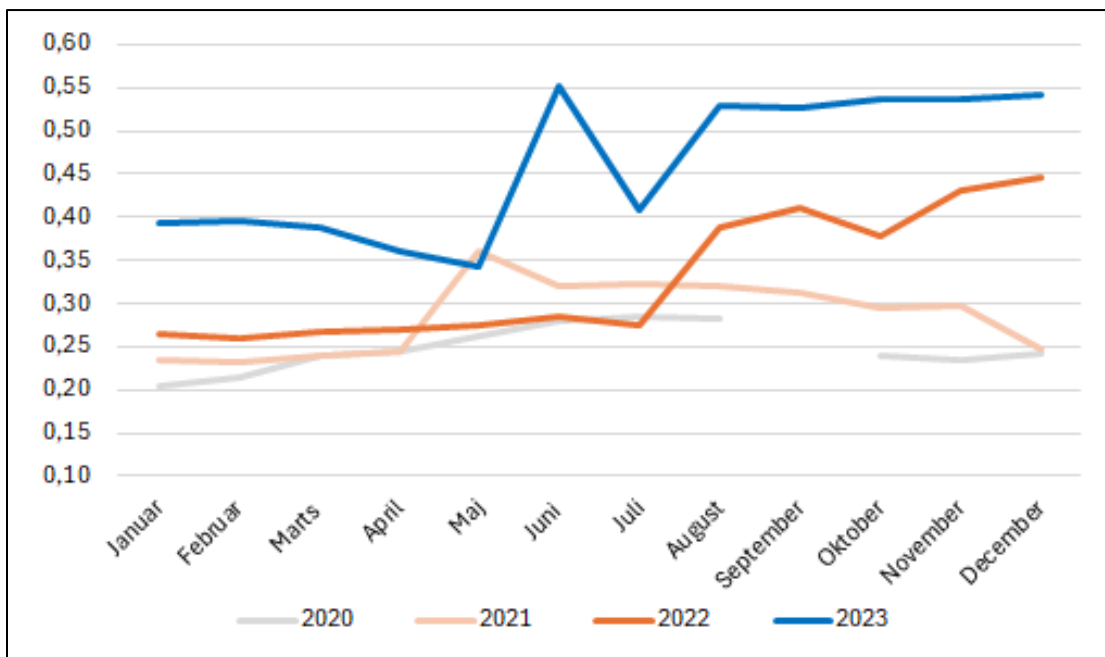
Kilde: EUMOFA, baseret på Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Sæsonmæssige udsving og udviklingen i førstesalgspriser

Ifølge interessenter og historiske data er førstesalgspriserne på brisling i Danmark ikke sæsonbestemte. Fiskerisektoren og fiskemelsindustrien tilpasser deres priser efter et fælles prisindeks, der fastsættes separat for brisling fra Nordsøen og brisling fra Østersøen. De månedlige priser for de sidste tre år viser en stigning i august 2022, hvor prisen på brisling nåede op på over 0,35 EUR/kg, og den er aldrig kommet under denne pris siden. Brislingepriserne fortsatte med at stige i 2023 og følger samme mønster som i 2022 med en kraftig stigning i august, hvorefter priserne forblev stabile.

Som nævnt ovenfor medførte faldet i produktionen af fiskemel på Stillehavskysten i Sydamerika af klimatiske årsager et reduceret udbud på det globale marked. I Danmark påvirkede denne ubalance kun i mindre grad førstesalgsmængderne for brisling, da de er begrænset af kvoter. Markedseffekten resulterede i stedet i en kraftig prisstigning i august, som også markerer starten på ansjossæsonen i Peru og Chile. Den samme prisudvikling kan ses i både 2022 og 2023. I sammenhæng med de stadigt flere klimaforandringer kan det enten blive et regelmæssigt mønster eller forsvinde på grund af en omlægning af markedet. Ifølge interessenter førte den reducerede forsyning af vegetabilsk olie fra Ukraine på grund af krigen også til en øget efterspørgsel efter fiskeolie fra 2022 og fremefter og bidrog yderligere til at presse priserne på brisling op.

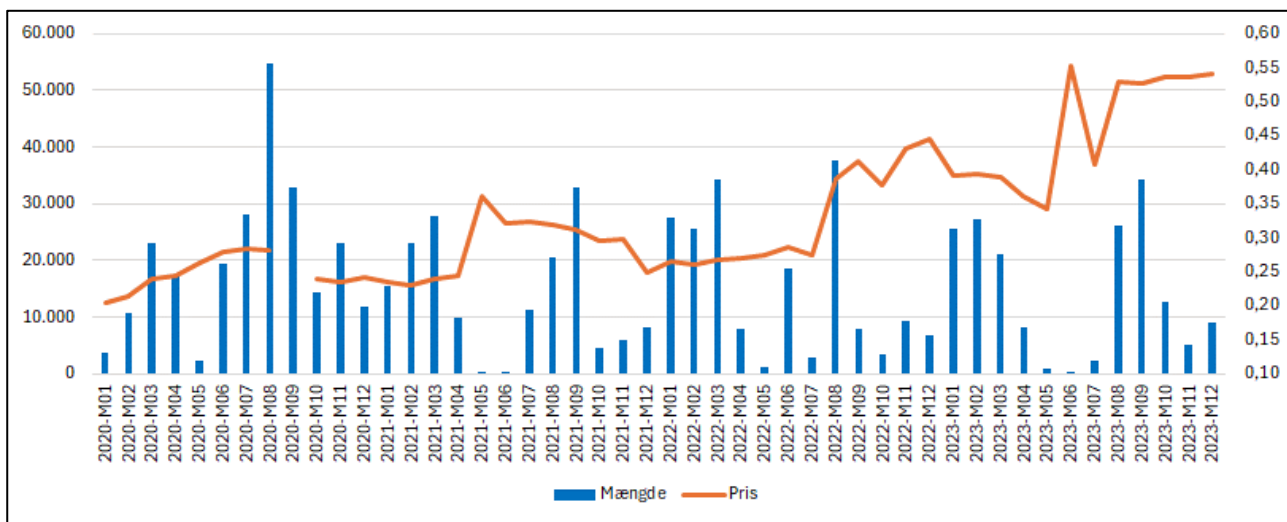
Figur 29: Gennemsnitlig månedlig førstesalgpris for brisling i danske havne (i EUR/kg)

Kilde: EUMOFA, baseret på Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

I løbet af de sidste fire år har brislingepriserne været for opadgående. De steg med 125 % mellem december 2020 og december 2023, fra 0,24 EUR/kg til 0,54 EUR/kg. Samtidig var fangsterne generelt faldende og havde en tendens til at være mindre koncentreret i sommermånederne.

Figur 30: Månedlige førstesalgsmængder og førstesalgspriser i danske havne fra 2020 til 2023 (i 1.000 tons nettovægt og EUR/kg)

Kilde: EUMOFA, baseret på Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Brisling til konsum: førstesalgspriser

Ifølge Eurostat har der været nogle få førstegangssalg af konsum i Danmark de seneste fire år, nemlig 389 tons produktvægt i 2021, som blev solgt i januar, november og december, 61 tons i 2022 og 93 tons i 2023, som blev solgt i begyndelsen begge år. På grund af de små mængder er en analyse af årlige priser ikke relevant. Bortset fra salg til høje priser i slutningen af 2021 svarer priserne på brisling til konsum til priserne på brisling til industrielle anvendelser i samme periode af året. I 2022 og 2023 var den årlige pris for konsum betydeligt lavere end den årlige pris for fiskemel, da priserne steg i august

begge år. Priserne på brisling til konsum fulgte også markedsstigningen mellem 2022 og 2023, som skyldtes priserne på fiskemel og fiskeolie.

Tabel 23: Månedlige førstesalgpriser til konsumbrug i Danmark 2020-2023

	2020	2021	2022	2023
Januar		0,19	0,38	0,34
Februar			0,27	0,37
Marts			0,34	0,37
April				0,36
Maj				
Juni				
Juli				
August				
September				
Oktober				
November		0,84		
December		0,70		
Gennemsnitspris	NA	0,58	0,33	0,36

Kilde: EUMOFA

4.2.2 Import-/eksportpriser

Priserne på frisk brisling importeret til fiskemelsproduktion er steget med 62 % i løbet af de sidste 10 år, nemlig fra 0,24 EUR/kg i 2014 til 0,38 EUR/kg i 2023, med en stigning på 69 % siden 2019. Da størstedelen af denne import består af udenlandske landinger i Danmark, svarer prisen på den til førstesalgpriserne i danske havne. Data fra de sidste 10 år viser, at prisene på brisling til industrielle anvendelser har været ustabile tidligere, og at den aktuelle stigning dog ikke tidligere er set over denne periode. Eksportpriserne på frisk brisling består hovedsageligt af førstesalgpriser fra danske landinger i udlandet. De små mængder for disse landinger er fordelt mellem et lille antal havne i Norge og Sverige. De seneste 10 års ustabile priser afspejler muligvis forskellige anvendelser af disse landinger, herunder konservering til konsum.

Tabel 24: Gennemsnitlige import- og eksportpriser for frisk hel brisling i Danmark, 2014-2023

EUR/kg	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Importpriser	0,24	0,23	0,26	0,22	0,22	0,23	0,25	0,28	0,32	0,38
Eksportpriser	0,30	0,28	0,17	0,48	0,74	0,44	0,62	0,83	0,52	0,57

Kilde: EUMOFA, baseret på COMEXT

Priserne på handlet frossen brisling er betydeligt højere end priserne på handlet frisk brisling/ friske brislingelandinger. I 2023 lå denne prisforskel på 0,95 EUR/kg for både import og eksport. Priserne er også betydeligt højere for eksport af frossen brisling end for import, med en forskel på 0,19 EUR/kg i 2023. Priserne på frossen brisling er styret af det større marked for frisk brisling til industrielle anvendelser, især efter den seneste stigning i priserne på fiskemel. Priserne på importeret frossen brisling er steget med 60 % i løbet af de seneste 10 år og med 254 % siden 2019. Priserne på eksporteret frossen brisling er steget med 14 % i løbet af de seneste 10 år og med 20 % siden 2019.

Tabel 25: Gennemsnitlige import- og eksportpriser for frossen brisling i Danmark, 2014-2023

EUR/kg	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Importpriser	0,83	0,81	0,55	0,48	0,64	0,38	0,46	0,80	1,14	1,33
Eksportpriser	1,33	1,26	1,05	1,03	1,41	1,26	0,62	1,02	1,33	1,52

Kilde: EUMOFA, baseret på COMEXT

For både frisk brisling og frossen brisling er eksportpriserne henholdsvis 0,20 og 0,19 EUR/kg højere end importpriserne. Det skyldes sandsynligvis højere prisniveauer i Danmark sammenlignet med landets handelspartere²⁴.

Priserne på import og eksport af "tilberedt eller konserveret brisling eller sardinell", som hovedsageligt består af brisling på dåse, er meget ustabile. For nogle år, f.eks. 2018, 2020 og 2022 for eksport og 2019 for import, er priserne ukarakteristiske. For andre år varierer priserne fra 1,26 EUR/kg til 9,06 EUR/kg for import og fra 3,17 EUR/kg til 11,95 EUR/kg for eksport. Disse store forskelle skyldes sandsynligvis, at der er tale om små mængder i en bred kategori, der omfatter brisling og andre små pelagiske arter. De kan også vise et stort udvalg af priser på markedet for brisling på dåse. Priserne vil variere afhængigt af den skiftende betydning af individuelle importører og eksportører, der er specialiseret inden for forskellige markedssegmenter.

Tabel 26: Gennemsnitlige import- og eksportpriser for tilberedt eller konserveret brisling eller sardineller i Danmark, 2013-2022

EUR/kg	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Importpriser	1,41	1,26	2,07	2,31	5,56	1,39	0,26	6,76	9,06	3,30
Eksportpriser	3,64	4,76	4,14	6,43	11,95	36,46	3,71	0,12	0,15	135,50

Kilde: COMEXT

4.2.3 Priser af fabrik

Ifølge interessenter og data fra Eurostat-PRODCOM er der ingen produktion af brisling på dåse i Danmark længere.

4.2.4 Detailpriser

Der findes ingen lange perioder for detailpriser på brisling til konsum. Data om detailpriser stammer fra en onlineundersøgelse på detailhandlernes hjemmesider og en undersøgelse på stedet i forskellige detailbutikker i København, herunder fire supermarkeder, en mærkevarerforretning og en specialforretning. Alle produkter består af brisling på dåse, enten røget eller ikke røget, bortset fra et produkt, der består af røget brisling på glas.

Som nævnt ovenfor dækker brisling på dåse et bredt prisinterval, lige fra 26,78 EUR/kg for det billigste produkt, der sælges i et supermarked (24,34 EUR/kg online), til 67,11 EUR/kg for røget brisling af høj kvalitet, der sælges i en specialforretning. Markedet kan opdeles i 3 segmenter:

- Brisling solgt under danske mærkevarer, mærket som sild, i mindre grad end ansjoser eller sardiner²⁵, tilberedt med andre ingredienser end vegetabilsk olie inklusive tomatsovs og eddike, solgt i supermarkeder/discountforretninger til 25-33 EUR/kg;

²⁴https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Comparative_price_levels_of_consumer_goods_and_services

²⁵ Referencen til brisling (*sprattus sprattus*) ses på ingredienslisten.

Det europæiske markedsobservatorium for fiskeri- og akvakulturprodukter – Brisling i EU

- Brisling sælges under baltiske varemærker, mærket som brisling (på engelsk), ofte røget og tilberedt med vegetabilsk olie, solgt i supermarkeder og specialforretninger til 33-40 EUR/kg;
- Brisling solgt under dansk varemærke, mærket som brisling, røget og tilberedt med olivenolie, sælges kun i specialforretninger til 50-70 EUR/kg.

Vi kunne ikke finde brisling i glas på stedet. For andre fiskearter er det meget almindeligt at emballere dem i glas, og som regel er det billigere end i dåse.

Tabel 27: Pris på brisling til konsum i online detailhandel i Danmark (december 2023)

Produkttype	Produktvægt (g)	Pris pr. enhed (EUR)	Pris pr. kg (EUR)	Oprindelse
Brisling med tomatsovs på dåse	110	2,68	24,34	Letland
Brisling på dåse	100	3,36	33,56	Letland
Røget brisling i glas	100	3,76	37,58	Letland
Fadlagret brisling på dåse	100	3,76	37,58	EU
Brisling på dåse	120	4,70	39,15	Letland
Røget brisling i dåse	100	5,37	53,69	Letland

Kilde: online-undersøgelse på detailhandlens hjemmesider.

Tabel 28: Pris på brisling på dåse i detailforretninger i Danmark (januar 2024)

Produkttype	Produktvægt (g)	Pris pr. enhed (EUR)	Pris pr. kg (EUR)	Oprindelse	Butik
Brisling på dåse	100	2,68	26,78	EU	Supermarked
Brisling på dåse	100	3,08	30,81	EU	Supermarked
Brisling på dåse	100	3,35	33,49	Letland	Supermarked
Røget brisling med chili i glas	120	4,02	33,50	Letland	Supermarked
Røget brisling med krydderier i glas	100	5,37	53,69	Letland	Mærkebutik
Røget brisling med krydderier i glas	100	6,71	67,11	Letland	Specialforretning

Kilde: undersøgelser i detailforretninger i København.

4.3 Prisstruktur for brisling på dåse på det danske marked

På grund af det meget lille forbrug af brisling som fødevarer i Danmark, og det faktum, at det meste af dette forbrug kommer fra import, har det ikke været muligt at lave en standardanalyse af prisstrukturen.

Ifølge interessenter er brisling, der sælges som fødevarer på det danske marked, hovedsageligt konserveret i Letland, i mindre grad i Polen og muligvis i andre lande omkring Østersøen. Disse dåser består enten af import af udenlandske mærker eller af outsourcet produktion fra danske virksomheder. I begge tilfælde vil alle processer fra råmateriale til emballering sandsynligvis blive udført i udlandet.

Den gennemsnitlige importpris for brisling på dåse fra Letland var 5,50 EUR/kg i 2022. De fleste af disse dåser vil sandsynligvis blive solgt i det første markedssegment til detailpriser på mellem 25 og 33 EUR/kg. I Danmark er moms på fødevarer 25 % (6,25 til 8,25 EUR/kg).

For disse prisniveauer vil omkostninger og marginer, der deles mellem forarbejdningsvirksomheden (hvis produkterne sælges under dansk mærke) og detailhandleren, ligge mellem 13,25 og 19,25 EUR/kg.

5 DET SVENSKES MARKED

5.1 Leveringskædens struktur

5.1.1 Produktion

Flådens karakteristika

Den svenske brislingefiskerflåde består af pelagiske trawlere, der primært fisker brisling til fiskemelsindustrien (60 % af fangsterne). Flåden består af 22 fartøjer fra 12 til 65 meter. Siden 2009 har rettighedsbaserede styringssystemer (individuelle omsættelige kvoter, ITQ'er) været anvendt i pelagisk fiskeri. Indførelsen af ITQ'er med det formål at øge fiskerflådens overskud resulterede i en reduktion af antallet af pelagiske fiskerfartøjer fra 80 til 22²⁶. Flåden er opdelt i to kategorier: store fartøjer, der kommer fra den svenske vestkyst og fisker i Østersøen, men lander i udlandet (primært i Danmark og Skotland), og regionale mindre fartøjer, der fisker i Østersøen og lander i Østersøen. Der er også små fiskefartøjer (under 12 meter), som afsætter kystnære kvoter og står for en meget lille del af de svenske brislingefangster.

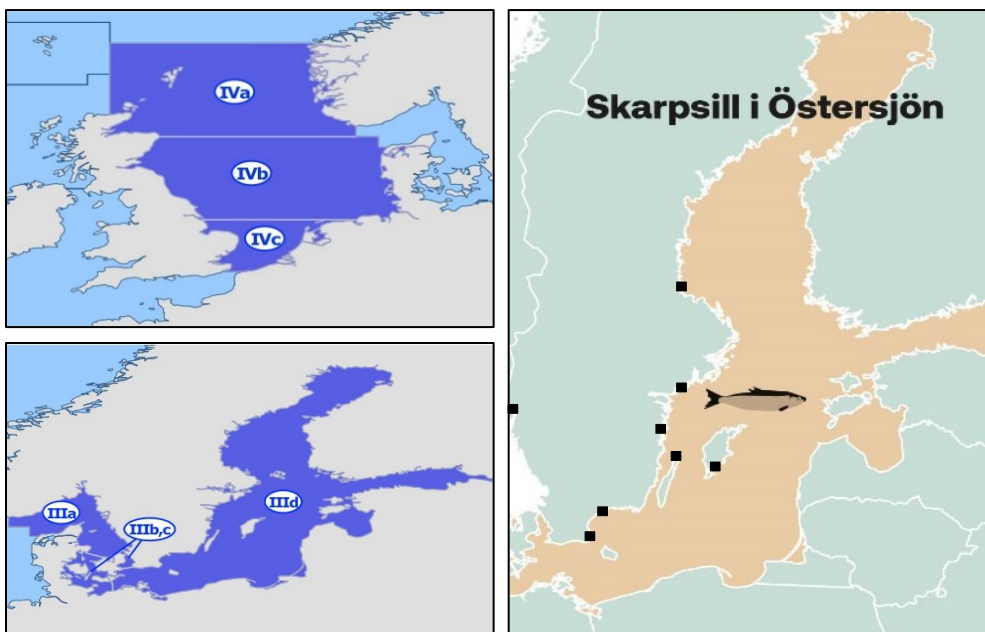
Brislingefiskerfartøjer fanger brisling i sæsonen for brisling og andre pelagiske fisk resten af året. Brislingefiskerfartøjer fungerer med meget lidt arbejdskraft, og besætningen består ofte af det lovpligtige minimumsantal medlemmer (4 besætningsmedlemmer for et fartøj på omkring 45 meter, der arbejder mellem 10 og 14 dage). Lastkapaciteten på en brislingefiskerbåd afhænger af den tilsigtede anvendelse af brislingen og mængden af vand, der fyldes i tankene med den fangede brisling (gennemsnitligt forhold på 80 % fisk og 20 % vand), og den kan nå op på 1.500 til 2.000 tons for de større fartøjer. Fartøjer, der fisker til konsum, øger vandmængden for at sikre en brisling af bedre kvalitet.

Styringsforanstaltninger

Den svenske fiskerflåde har brislingekvoter i Nordsøen (område 27.3.a og 27.4) og Østersøen (område 27.3.d). Siden slutningen af 80'erne har Østersøen været ramt af dioxinforurening på grund af den industrielle produktion af kemikalier i de omkringliggende lande. Brisling, der fanges i Østersøen, bruges derfor ikke til konsum i Sverige, men til industriel brug i Sverige eller landes i udlandet, hvor de kan forarbejdes til brisling på dåse. Desuden er brisling fra Nordsøen større og federe og dermed mere egnet til konsum.

²⁶ Swedish Pelagic Federation Producersorganisation (SPF PO)

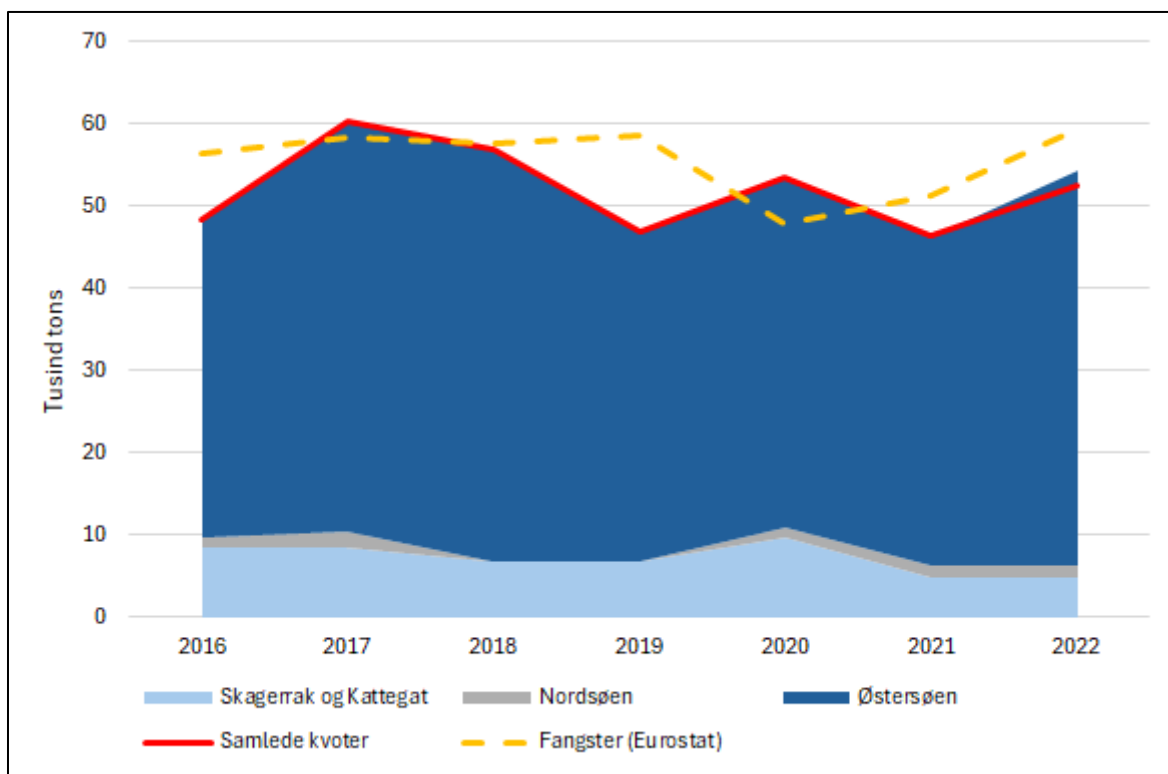
Figur 31: Områder med brislingefiskeri i Sverige

Kilde: Fiskeriområder Europa-Kommissionen, BalticWaters

De svenske kvoter for brisling har svinget i de foregående år med en lille stigning i løbet af perioden (+5 %). De svenske brislingekvoter består hovedsageligt af kvoter i Østersøen (85 % af de samlede svenske brislingekvoter i gennemsnit i perioden 2016-2022). Brislingefangsterne har også svinget, og forskellen mellem kvoterne og fangsterne kan forklares med kvotebytte mellem medlemslandene.

Figur 32: Svenske brislingekvoter fra 2016 til 2022 i forskellige fiskerizoner

Fangster

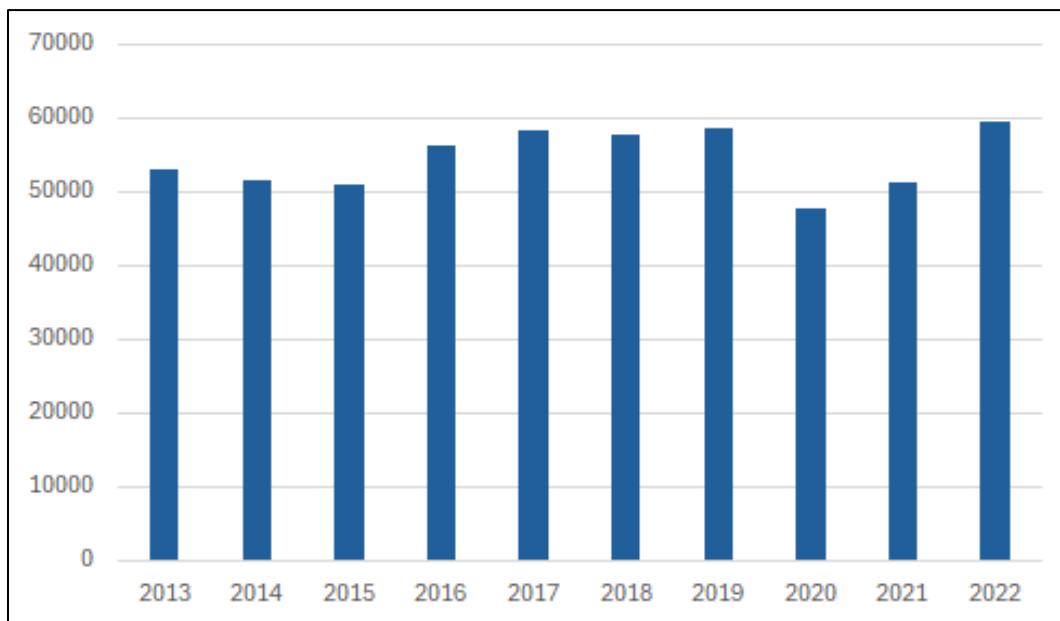
Den svenske flåde fangede 59.319 tons brisling i 2022. Det var en stigning på 16 % i forhold til fangsterne i 2021 og en stigning på 12 % i forhold til 2013. De samlede brislingefangster har været relativt stabile i det seneste årti med en opadgående tendens bortset fra tre år med fald i 2014, 2015 og 2020. Nedgangen i fangsterne mellem 2019 og 2020 kan forklares med den svenske reduktion af brislingekvoten i Nordsøen.

Tabel 29: Brislingefangster i Sverige mellem 2013 og 2022 (i tons, LVÆ)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Fangster	52.909	51.377	50.980	56.246	58.386	57.635	58.532	47.735	51.301	59.319

Kilde: EUROSTAT

Figur 33: Udviklingen i svenske brislingefangster mellem 2013 og 2022 (i tons, LVÆ)

Kilde: EUROSTAT

Landinger/førstesalg

Når det gælder landinger, er der forskel på de vigtigste svenske brislingehavne, alt efter anvendelsesformål. Der er to vigtige havne til konsum:

- Simrishamn (østkysten): 1 000-1 500 tons/år
- Kungshamn (vestkyst): 1 000-3 000 tons/år

Brisling til konsum kan også komme fra Danmark, hvor den landes af svenske fiskefartøjer, inden den transporteres til Sverige med lastbiler.

Hvad angår den industrielle anvendelse af brisling i Sverige, ligger de vigtigste landingshavne på østkysten:

- Norrsundet
- Oxelösund
- Västervik
- Ronehamn
- Nogensund
- Simrishamn
- Byxelkrok

Det europæiske markedsobservatorium for fiskeri- og akvakulturprodukter – Brisling i EU

De to fiskeauktioner ligger i Göteborg og Smögen. Der sælges kun små mængder brisling på auktionerne (183 kg i 2022).

De svenske landinger har svinget i løbet af det seneste årti og nåede op på 9.900 tons i 2022. Brislingelandinger i Sverige har gennemgået et stort fald i perioden 2013-2022 (-70 % i mængde) på grund af reduktionen af brislingekvoten i Nordsøen som tidligere nævnt samt manglen på en fabrik til forarbejdning af brisling i Sverige. Svenske fiskefartøjer lander derfor i Danmark og i de baltiske lande, hvor brisling kan forarbejdes.

Den store forskel mellem de svenske fangster af brisling og den mængde, der landes i svenske havne, skyldes de svenske landinger i udlandet, primært i Danmark, hvor de svenske landinger udgør op til 50 % af de samlede udenlandske landinger.

Størstedelen af landingerne går til industrielle anvendelser (forarbejdning til fiskemel og fiskeolie). I 2022 blev mere end 6.300 tons brugt til industrielle anvendelser (64 % af de samlede landinger), mens 2.905 tons blev brugt til konsum (29 %). Brisling, der anvendes til industrielle anvendelser, stammer i mindre grad fra svenske fangster (ca. 20 % af brislingen til industrielle anvendelser) og hovedsageligt fra import af brisling fra Danmark (op til 80 % af brislingen, der anvendes til fiskemel og fiskeolie). Industrielle anvendelser henviser til forarbejdning til fiskemel og fiskeolie, mens dyrefoder henviser til brisling, der bruges til pelsindustrien i Danmark (indtil 2020), samt brisling, der bruges til tunakvakultur i Middelhavet. Endelig består konsum af brisling i Sverige hovedsageligt af brisling på dåse.

Tabel 30: Brislingelandinger i Sverige efter anvendelse (i tons nettovægt)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Konsum	24.564	18.596	14.078	15.119	16.865	14.429	6.438	3.368	2.677	2.905
Industrielle anvendelser	5.872	2.183	1.908	2.452	1.658	941	716	2.073	4.466	6.338
Dyrefoder	2.430	3.431	2.196	3.017	3.228	3.695	5.786	10.778	992	656
Total	32.870	24.210	18.182	20.588	21.751	19.065	12.941	16.219	8.137	9.900

Kilde: EUROSTAT

Tabel 31: Førstesalgsmængder for brisling i Sverige (i tons nettovægt)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Total	52.905	41.685	49.181	66.174	48.538	57.460	49.296	51.892	56.957

Kilde: EUMOFA

Tilberedt og konserveret fisk

Det skal bemærkes, at der ikke er en specifik CN-8-kode for tilberedt og konserveret brisling. Den relevante kode er 16041390: Sardineller eller brisling, hele eller i stykker, men ikke hakket, tilberedt eller konserveret. Idet sardinellprodukter ikke er almindeligt forekommende på det svenske marked, vurderer vi, at tilberedt og konserveret brisling og sardinell næsten udelukkende består af brislingeprodukter.

Ifølge PRODCOM-data udgjorde den svenske produktion af tilberedt og konserveret brisling 775 tons nettovægt i 2021 og 661 tons i 2022 (15 % fald i mængde på et år; data for de tidligere år er ikke tilgængelige). Priserne lå på 9,55 EUR/kg i 2021 og 9,61 EUR/kg i 2022.

Tabel 32: Produktion af tilberedt og konserveret brisling i Sverige (i tons nettovægt)

	2021	2022
Mængde (tons)	775	661
Pris (EUR/kg)	9,55	9,61

Kilde: PRODCOM

5.1.2 Svensk handel for brisling

Frisk og frossen hel fisk

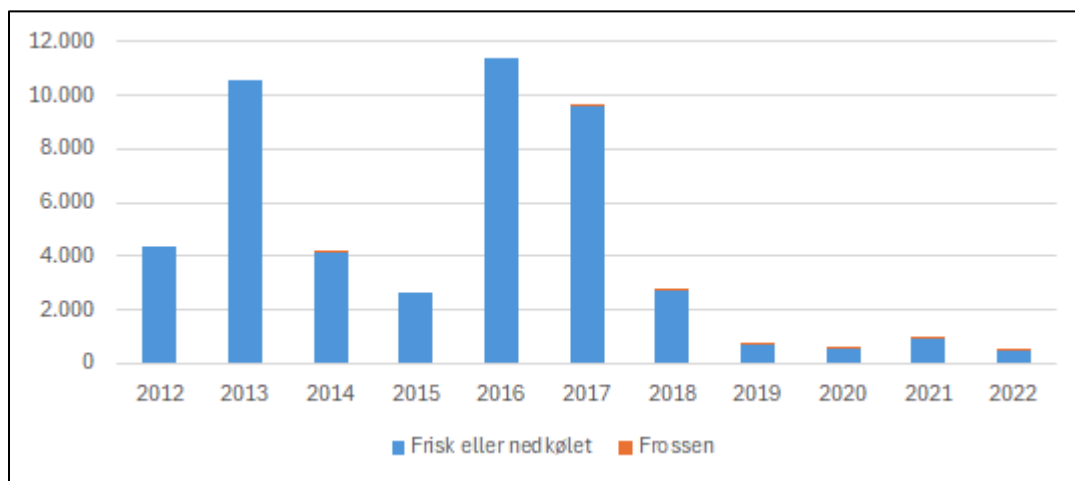
I 2022 udgjorde importen af hel brisling i Sverige 415 tons (97 % frisk, 3 % frossen). I de senere år har importen af hel brisling udvist betydelige udsving for alle konserveringstilstande. Importen nåede et højdepunkt i 2013, 2016 og 2017, hvor den nåede op på ca. 10.000 tons. Derefter faldt de drastisk i 2018 (2.732 tons) og har ligget og svinget omkring 400-900 tons siden 2019. Inklusive alle konserveringstilstande (frisk og frossen) var hovedleverandøren Danmark, der stod for 86 % af værdien af den importerede brisling i 2022. Norge stod for 11 % af værdien af den importerede brisling, og Ungarn stod for de sidste 3 %. Importen af frisk brisling består hovedsageligt af svenske landinger i udlandet, som derpå transporteres tilbage til Sverige i lastbiler.

Tabel 33: Import af brisling i Sverige i 2022

	Nominal værdi (1.000 EUR)	Mængde (tons)	Pris (EUR/kg)	%-værdi 2022
Frisk eller nedkølet	400	465	0,86	97 %
Frossen	14	6	2,34	3 %
Total	415	471	0,88	100 %

Kilde: EUROSTAT-COMEXT data

Figur 34: Udviklingen af svensk import af hel brisling efter konserveringstilstand (i tons nettovægt)²⁷

Kilde: COMEXT-EUROSTAT data

²⁷ 03024390: Brisling (Sprattus sprattus), ekskl. lever og rogn, frisk eller nedkølet; 03035390: Brisling (Sprattus sprattus), ekskl. lever og rogn, frossen.

Importen af frisk brisling er faldet med 89 % i mængde og 73 % i værdi siden 2012 (+141 % i faste priser). Importen af frisk brisling toppede i 2016 med næsten 3.000 tons, før den er faldet i de senere år og nåede 400 tons i 2022. Prisen er steget med 150 % i løbet af perioden og nåede den højeste værdi i 2022 med 0,86 EUR/kg.

Tabel 34: Udviklingen i importen af frisk brisling til Sverige mellem 2012 og 2022

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Udvikl. 2022/2012
Nominal værdi (1.000 EUR)	1.509	3.280	926	667	2.994	2.039	894	356	348	595	400	-73 %
Mængde (tons)	4.382	10.521	4.136	2.664	11.412	9.622	2.730	724	543	899	465	-89 %
Pris (EUR/kg)	0,34	0,31	0,22	0,25	0,26	0,21	0,33	0,49	0,64	0,66	0,86	150 %

Kilde: COMEXT-EUROSTAT data

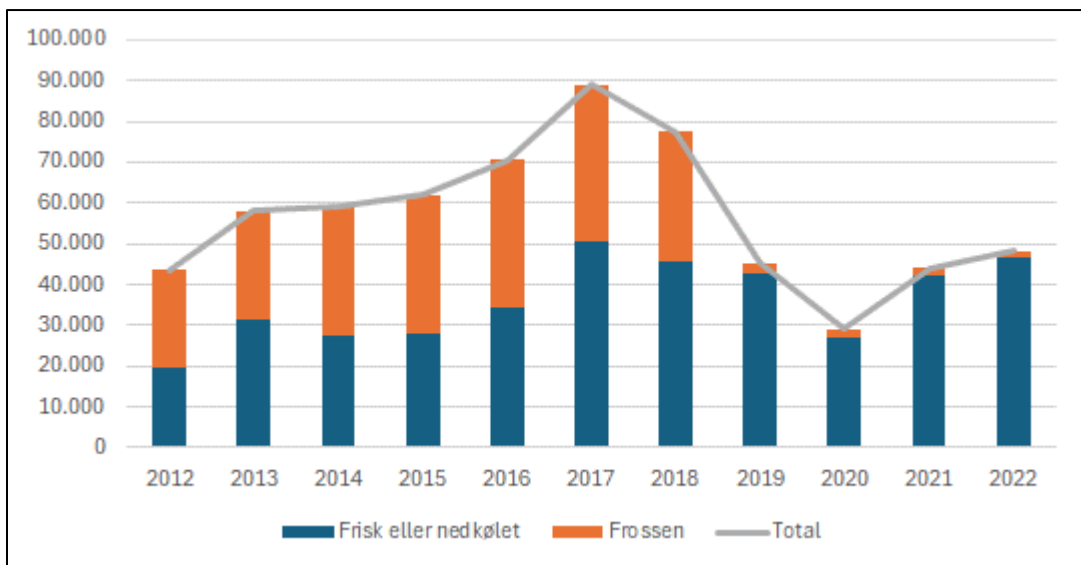
I 2022 nåede eksporten af hel brisling fra Sverige op på 48.340 tons (93 % frisk og 7 % frossen) til en værdi af 16 millioner euro. I de seneste år har eksporten af hel brisling vist betydelige udsving for alle konserveringstilstande i forhold til reduktionen af brislingekvoter i Nordsøen. Eksporten er faldet kraftigt fra 2017 til 2020 og nåede et lavpunkt på 29.020 tons, før den steg til 48.340 tons i 2022. Danmark var den vigtigste eksportdestination for brisling i 2022 (93 % af den samlede eksportværdi), i alle konserveringstilstande (frisk og frossen). Storbritannien stod for 3 % af værdien af den eksporterede brisling, mens Polen og Letland stod for henholdsvis 2 % og 1 % af den eksporterede værdi. Eksporten af brisling består hovedsageligt af svenske fiskerfartøjers landinger til udlandet (hovedsageligt Danmark), hvor brislingen kan forarbejdes og fileteres på fabrikkerne til industrielle formål og til konsum.

Tabel 35: Eksport af hel brisling fra Sverige i 2022

	Nominal værdi (1.000 EUR)	Mængde (tons)	Pris (EUR/kg)	%-værdi 2022
Frisk eller nedkølet	14.957	46.450	0,32	93 %
Frossen	1.114	1.890	0,59	7 %
Total	16.071	48.340	0,33	100 %

Kilde: EUROSTAT-COMEXT data

Figur 35: Udviklingen af svensk eksport af hel brisling efter konservering (i tons nettovægt)

Eksporten af frisk brisling er steget med 136 % i mængde og 218 % i værdi siden 2012 (+30 % i faste priser). Eksporten af frisk brisling toppede i 2018 med 50.772 tons, den faldt markant i 2020 og nåede den laveste mængde siden 2013. Eksporten af frisk brisling steg i 2021 og 2022 og lå på 46.450 tons. Prisen er steget med 35 % i løbet af perioden og nåede den højeste værdi i 2018 (0,34 EUR/kg); i 2022 var den 0,30 EUR/kg.

Tabel 36: Udviklingen i eksporten af frisk brisling fra Sverige mellem 2012 og 2022

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Udvikl. 2022/2012
Nominel værdi (1.000 EUR)	4.699	9.835	6.210	6.607	9.021	10.475	15.156	10.942	8.211	12.205	14.957	218 %
Mængde (tons)	19.647	31.372	27.364	27.802	34.285	50.772	45.868	42.479	27.172	42.369	46.450	136 %
Pris (EUR/kg)	0,24	0,31	0,23	0,24	0,26	0,21	0,33	0,26	0,30	0,29	0,32	35 %

Kilde: COMEXT-EUROSTAT data

Frosset brisling blev tidligere hovedsageligt brugt til dyrefoder i pelsindustrien i Danmark og i mindre grad til tunproduktion i Middelhavet. Eksporten af frossen brisling er faldet med 92 % i mængde og 87 % i værdi siden 2012 (+64 % i faste priser). Eksporten af frossen brisling toppede i 2017 med 38.100 tons, inden den faldt drastisk i 2019 på grund af afviklingen af pelsindustrien i Danmark. Eksporten af frossen brisling har været stabil siden 2019 og nåede op på 1.890 tons i 2022. Prisen er steget med 70 % i løbet af perioden og nåede den højeste værdi i 2020 (0,84 EUR/kg); i 2022 var den 0,55 EUR/kg.

Tabel 37: Udviklingen i eksporten af frossen brisling fra Sverige mellem 2012 og 2022

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Udvikl. 2022/2012
Nominal værdi (1.000 EUR)	8.286	11.458	10.234	11.012	12.253	11.433	10.979	1.441	1.533	1.364	1.114	-87 %
Mængde (tons)	23.937	26.557	31.729	34.278	36.402	38.100	31.686	2.855	1.848	1.656	1.890	-92 %
Pris (EUR/kg)	0,35	0,43	0,32	0,32	0,34	0,30	0,35	0,50	0,83	0,82	0,59	70 %

Kilde: COMEXT-EUROSTAT data

Tilberedt og konserveret fisk

Det skal bemærkes, at der ikke er en specifik CN-8-kode for tilberedt og konserveret brisling. Den relevante kode er 16041390: Sardineller eller brisling, hele eller i stykker, men ikke hakket, tilberedt eller konserveret. Idet sardinellprodukter ikke er almindeligt forekommende på det svenske marked, vurderer vi, at tilberedt og konserveret brisling og sardinell næsten udelukkende består af brislingeprodukter.

Figur 36: Udvikling i import og eksport af tilberedt og konserveret brisling og sardineller i Sverige (i tons nettovægt)

Kilde: EUROSTAT-COMEXT data

Importen af tilberedt og konserveret brisling nåede op på 1.680 tons og 3 millioner euro i 2022. De største leverandører var Danmark og Norge, som stod for henholdsvis 68 % og 23 % af værdien af den importerede brisling på dåse (2.117 millioner euro og 0,709 millioner euro). Denne import består hovedsageligt af brisling landet i udlandet (mest i Danmark og Norge, samt i mindre omfang Færøerne, England og Irland), som har gennemgået en primær forarbejdning, før den eksporteres (eller sendes tilbage i tilfælde af svenske landinger i udlandet) til fabrikker i Sverige ifølge et interview med en interessent inden for brislingekonservesbranchen. Importen af tilberedt og konserveret brisling bestående af røget brisling og brisling i olie eller tomat (med oprindelse i de baltiske lande) udgør kun en lille del af de importerede mængder.

Produktionen af brisling på dåse i Sverige er næsten udelukkende til det lokale marked, og kun en lille del af produktionen (10 %) eksporteres (til Norge og Finland, hvor den sælges under mærkerne *Stabburet* og *Abba*). Eksporten af brisling på dåse lå på 310 tons og 1.885 millioner euro. De vigtigste destinationer for eksporten af brisling og sardineller på dåse fra Sverige var Norge, som stod for 40 % af

eksportværdien (0,754 millioner euro, 99 tons), Finland (26 % af eksportværdien) og Danmark (19 %) i 2022. Ifølge en interessant i brislingekonservesindustrien i Sverige skønnes mærket ABBA, som producerer brislingekonserves, at repræsentere 80 % af brislingemarkedet i Sverige.

Tabel 38: Import af eksport af tilberedt og konserveret brisling i Sverige i 2022

	Nominal værdi (1.000 EUR)	Mængder (tons nettovægt)	Pris (EUR/kg)
Import	3.110	1.680	1,85
Eksport	1.885	310	6,09

Kilde: EUROSTAT-COMEXT data²⁸

Importen af tilberedt og konserveret brisling er steget med 69 % i mængde og 95 % i værdi siden 2012 (+11 % i faste priser). Importen af tilberedt og konserveret brisling nåede et højdepunkt i 2016 med over 1.500 tons, inden den faldt til næsten 800 tons i 2019. Siden 2019 er importen af tilberedt og konserveret brisling steget gradvist og nåede den højeste værdi i 2022 (1.680 tons importeret). Denne stigning kan skyldes en reduktion af brislingekvoterne, hvilket resulterer i lavere mængder brisling til forarbejdning i Sverige og derfor en stigning i importen af tilberedt og konserveret brisling for at imødekomme efterspørgslen. Prisen er steget med 15 % i løbet af perioden og nåede den højeste værdi i 2014 (2,03 EUR/kg); i 2022 var den 1,85 EUR/kg.

I modsætning til importen er eksporten af tilberedt og konserveret brisling faldet i mængde siden 2012 (-20 %), men steget i værdi med 6 % (+28 % i faste priser). De eksporterede mængder har svinget mellem 200 og 430 tons i løbet af det seneste årti og ligger fortsat meget lavt sammenlignet med importen til Sverige. Som tidligere nævnt er produktionen af brisling på dåse i Sverige hovedsageligt til det svenske marked, og eksporten af brisling på dåse er lav og udgør omkring 10 % af den samlede producerede mængde. Prisen er steget med 32 % i løbet af perioden og nåede den højeste værdi i 2021 (6,35 EUR/kg) og var 6,09 EUR/kg i 2022.

Tabel 39: Udviklingen i importen af tilberedt og konserveret brisling i Sverige mellem 2012 og 2022

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Udvikl. 2022/ 2012
Nominal værdi (1.000 EUR)	1.597	1.393	1.232	867	1.762	1.653	1.308	1.496	1.681	1.843	3.110	95 %
Mængde (tons)	991	734	603	568	1.519	1.363	819	894	969	1.271	1.680	69 %
Pris (EUR/kg)	1,61	1,90	2,04	1,53	1,16	1,21	1,60	1,67	1,73	1,45	1,85	15 %

Kilde: EUROSTAT-COMEXT data

²⁸ Der er ingen specifik CN-8-kode for tilberedt og konserveret brisling. Den relevante kode er 16041390: Sardineller eller brisling, hele eller i stykker, men ikke hakket, tilberedt eller konserveret.

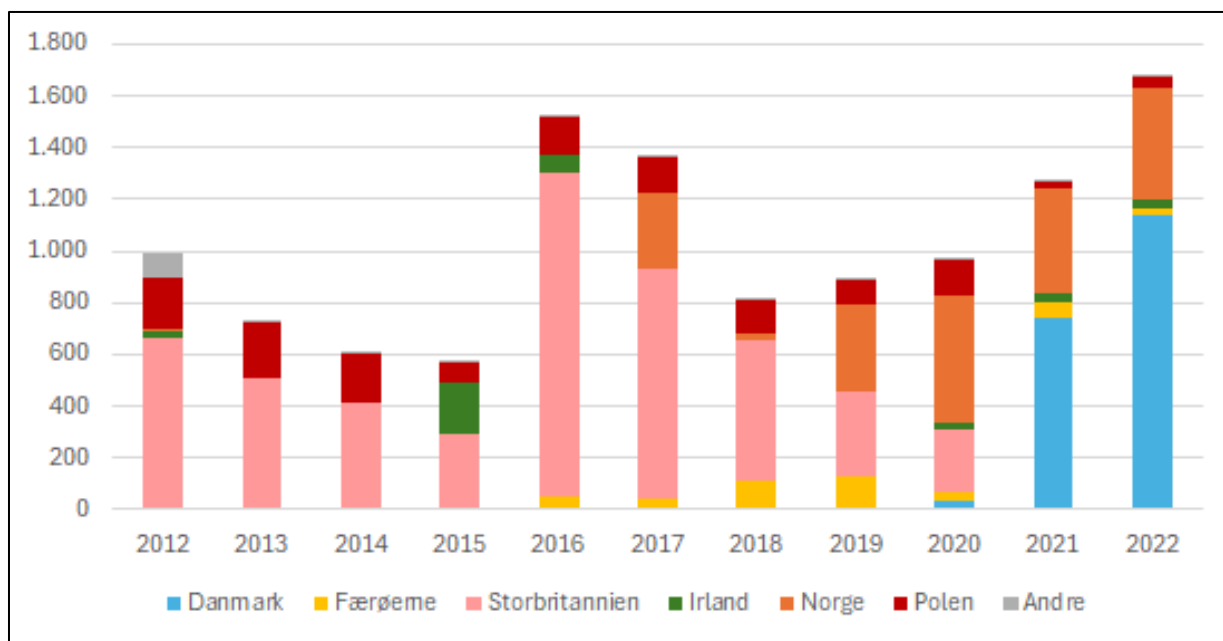
Tabel 40: Udviklingen i eksporten af tilberedt og konserveret brisling fra Sverige mellem 2012 og 2022

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Udvikl. 2022/2012
Nominal værdi (1.000 EUR)	1.784	2.031	1.578	942	1.148	1.242	1.332	1.574	2.088	1.868	1.885	6 %
Mængde (tons)	388	430	365	193	277	266	375	352	420	294	310	-20 %
Pris (EUR/kg)	4,59	4,72	4,32	4,87	4,14	4,67	3,55	4,47	4,97	6,35	6,09	32 %

Kilde: EUROSTAT-COMEXT data

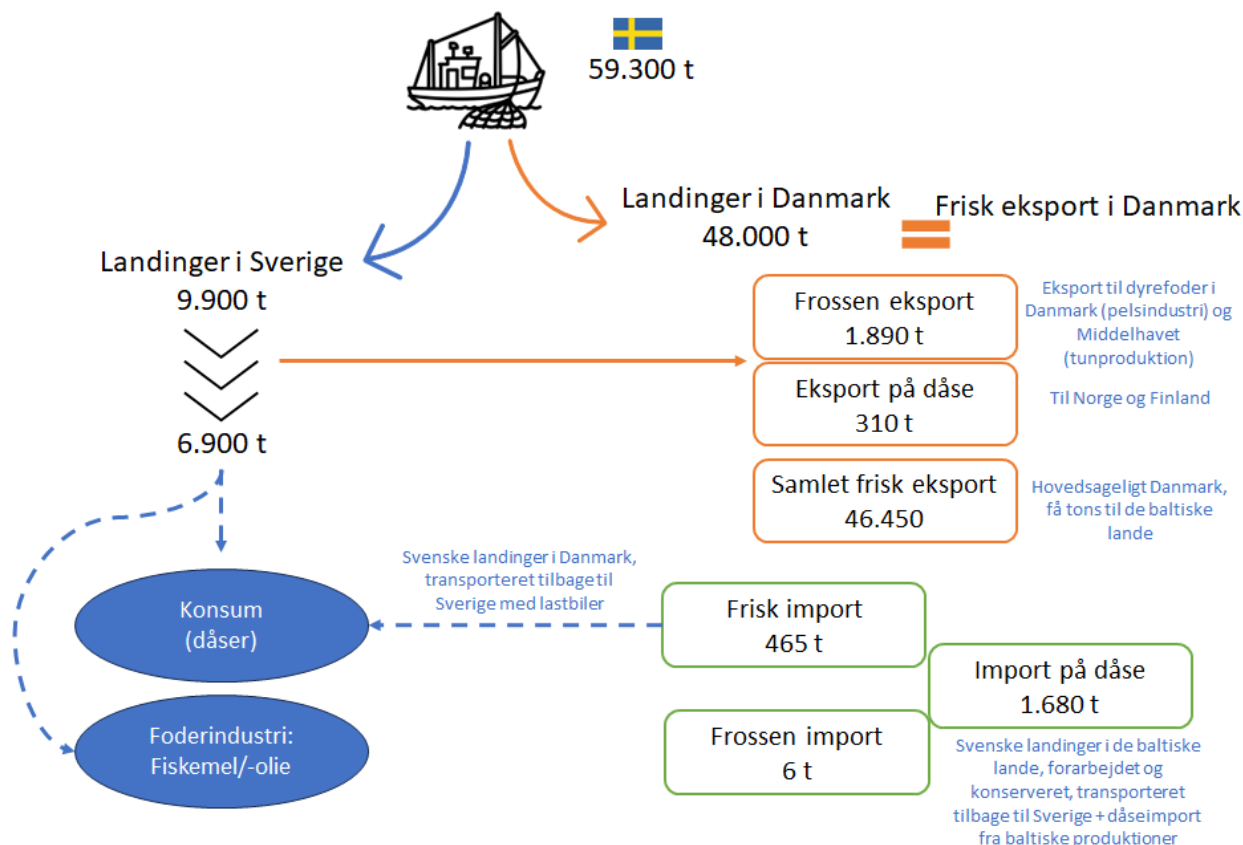
For importen af brisling på dåse var Sveriges vigtigste partnere i 2022 Danmark (68 % af importmængden i ton nettovægt) og Norge (26 % af den importerede mængde). Andre leverandører var Polen (3 % af den importerede mængde), Irland og Færøerne (som hver stod for 2 % af den importerede mængde). Svensk import er faldet fra 2012 til 2015. Her er den vigtigste handelspartner Storbritannien. Der var en betydelig stigning i den samlede import i 2015 og 2016 (henholdsvis +167 % og +320 %), som hovedsageligt kom fra Storbritannien. Importen fra Storbritannien faldt derpå gradvist og var nul i 2021 efter Brexit. I løbet af den samme periode steg importen fra Norge, og importen fra Danmark startede i 2020. Importen af brisling på dåse består af andre produkter end dem, der forarbejdes i Sverige, herunder brisling i olie, brisling i tomat og røget brisling, der enten produceres i udlandet med deres kvoter eller produceres på fabrikker i udlandet med brisling fra de svenske kvoter.

Figur 37: Udviklingen i den svenske import af tilberedt og konserveret brisling fordelt på hovedpartnere (tons nettovægt)

Kilde: EUROSTAT-COMEXT data

Figur 38: Struktur for leverandørkæden for brisling i Sverige i 2022 (i tons LVÆ)

Kilde: EUROSTAT-COMEXT-data, interview, egen udarbejdelse

5.1.3 Formodet forbrug

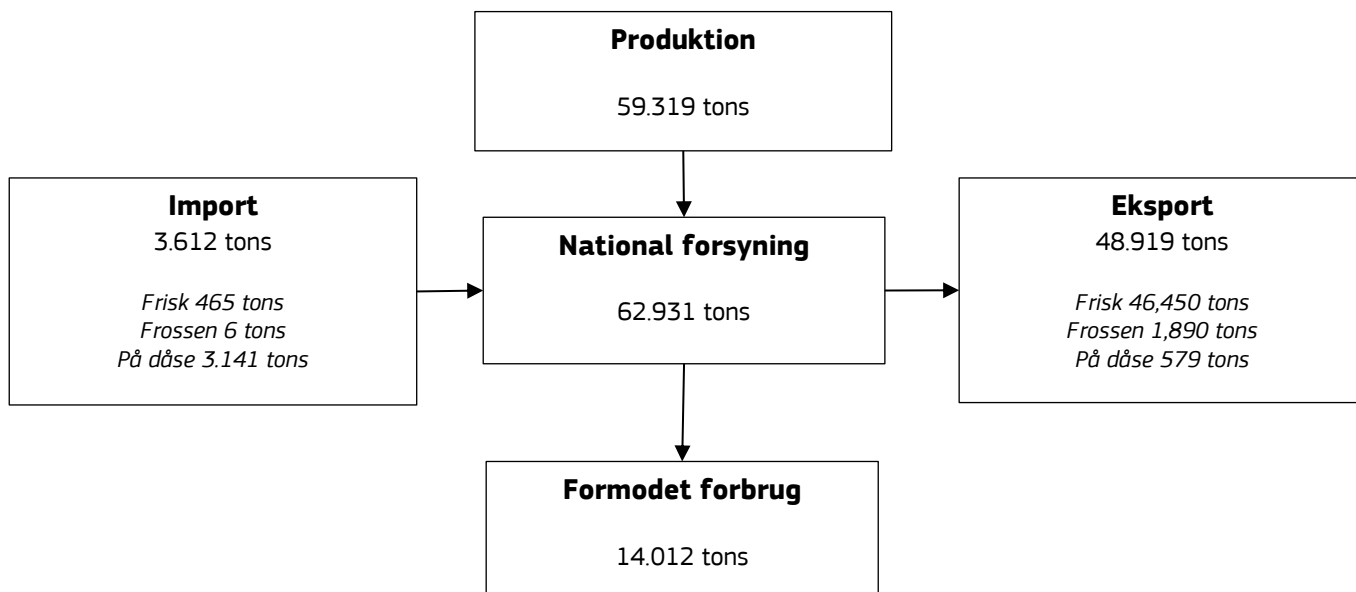
I 2020 var det formodede forbrug af fisk i Sverige større end det globale gennemsnit (20,5 kg pr. indbygger) og det europæiske gennemsnit. Det blev vurderet til 23,99²⁹ kg levende vægt-ækvivalent pr. indbygger (en stigning på 5 % på ét år) og bestod primært af friske og frosne produkter. Forbruget af fisk i løs vægt i Sverige (56 %) var mindre hyppigt end EU-gennemsnittet (68 %) i 2020. Brisling i Sverige bruges hovedsageligt til nonfood, f.eks. forarbejdning til fiskemel og olie. Konservesektoren er rettet mod det lokale marked; de vigtigste produkter, der bruges til brisling på dåse, er:

- Brisling (også markedsført som "ansjovis") i krydderier og eddike – produceret i Sverige (80 % af markedsandelen for brisling);
- Brisling i tomatsovs – importeret;
- Brisling i olie – importeret;
- Røget brisling – importeret.

I 2022 udgjorde det samlede udbud af frisk og frossen brisling i Sverige 62.931 tons i levende vægt. Det stammede næsten udelukkende fra nationalt fiskeri (94 %). Importen udgjorde 6 % af det samlede udbud i levende vægt-ækvivalent (3.612 tons LVÆ). Størstedelen af denne forsyning blev eksporteret (78 % af mængden i levende vægt-ækvivalenter, 48.919 tons LVÆ), så 22 % kan anslås som "formodet" forbrug, nemlig 14.012 tons LVÆ.

²⁹ Landeprofil, Sverige, 2020 – EUMOPA tilgængelig på www.eumopa.eu/documents/20178/61322/Sweden.pdf

Figur 39: Forsyningsbalance for frisk, frossen brisling samt brisling på dåse i Sverige (2022, tons levende vægt-ækvivalent)

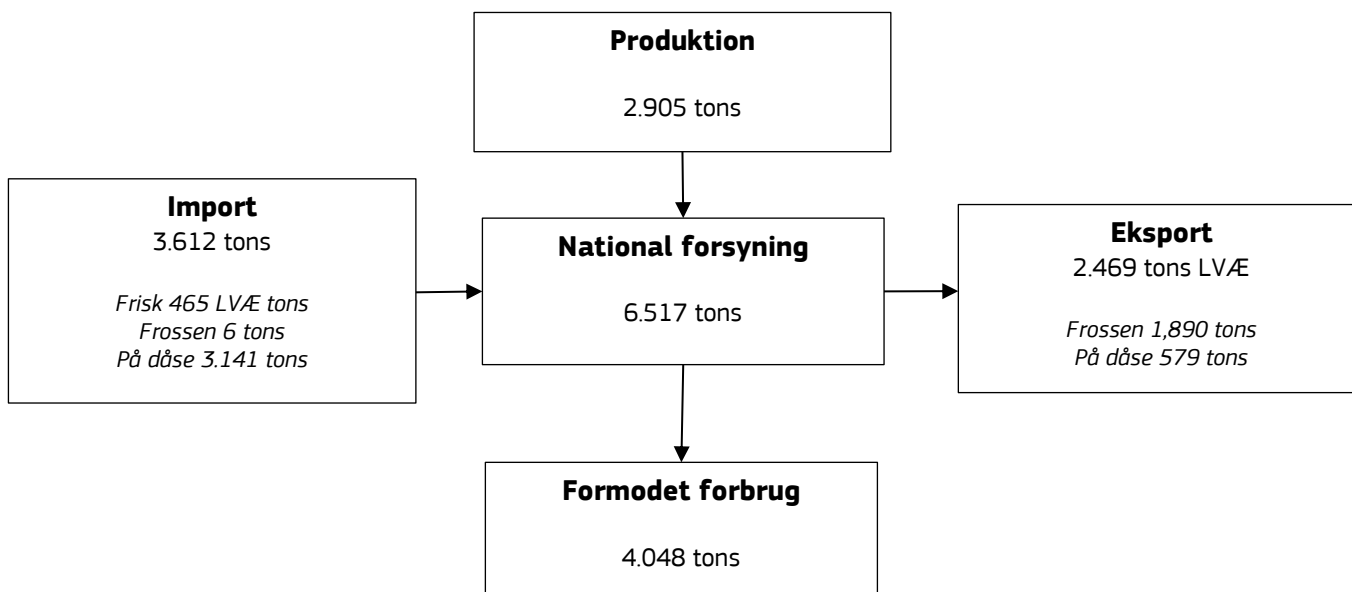
Kilde: baseret på EUMOFA

Omregningsfaktorer

Ifølge Eurostat er omregningsforholdet, der skal anvendes på frisk og frossen brisling for at beregne mængderne i levende vægt-ækvivalenter (LVÆ), 1. Ved beregningen af LVÆ-mængderne af tilberedt eller konserveret brisling (brisling på dåse) er forholdet 1,87. Dette forhold blev anvendt ved beregning af LVÆ-mængderne af brisling på dåse, der blev importeret fra udlandet, og mængderne af brisling på dåse, der blev eksporteret fra Sverige til udlandet.

Det er dog kun 5 % af produktionen, der er beregnet til konsum, mens 95 % af brislingeproduktionen bruges til at producere fiskemel, fiskeolie og andre formål, der ikke er beregnet til konsum. I betragtning af den meget lille andel af brisling, der går til konsum, har vi beregnet et andet formodet forbrug af brisling i Sverige, hvor vi kun fokuserer på konsum. Det heraf følgende formodede forbrug udgjorde 4.048 tons LVÆ i 2022 og var i overensstemmelse med de oplysninger og data, der blev indsamlet under interviews med svenske interessenter på brislingemarkedet.

Figur 40: Forsyningsbalance for frisk, frossen brisling samt brisling på dåse til konsum i Sverige (2022, tons levende vægt-ækvivalent)

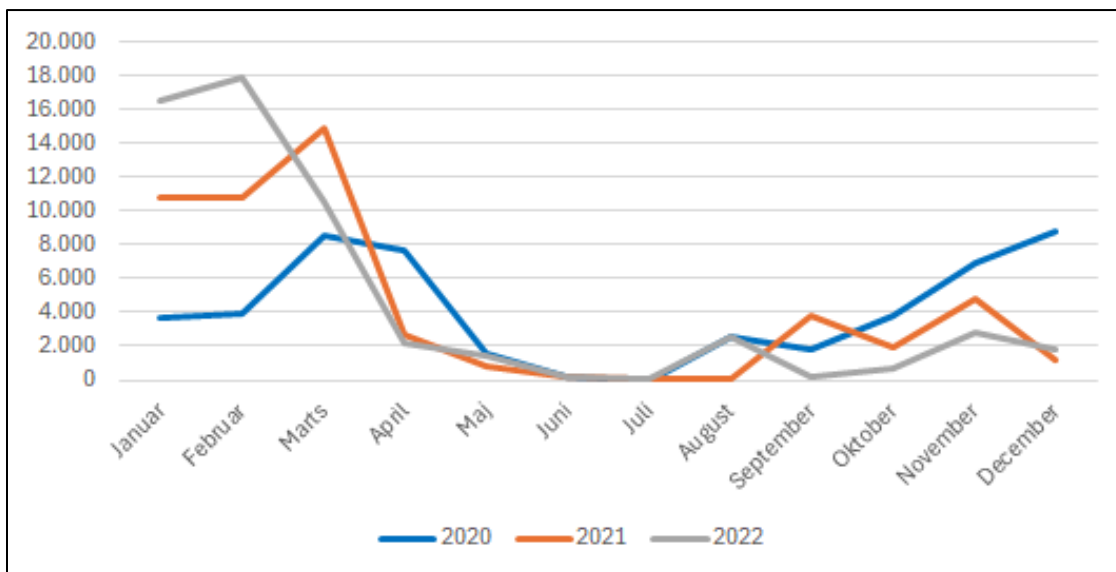
Kilde: egen udarbejdelse baseret på EUMOFA, interviews med interessenter på det svenske brislingemarked

5.2 Priser i leverandørkæden

5.2.1 Førstesalgpris

Prisen på brisling afhænger af årstid, kvalitet og destination (konsum eller industrielle anvendelser). Fiskeriet efter brisling er meget sæsonbetonet og er koncentreret i vintersæsonen (fra oktober til marts). I 2022 nåede det rapporterede førstesalg i svenske havne op på næsten 57.000 tons, hvoraf 83 % fandt sted i årets første fire måneder.

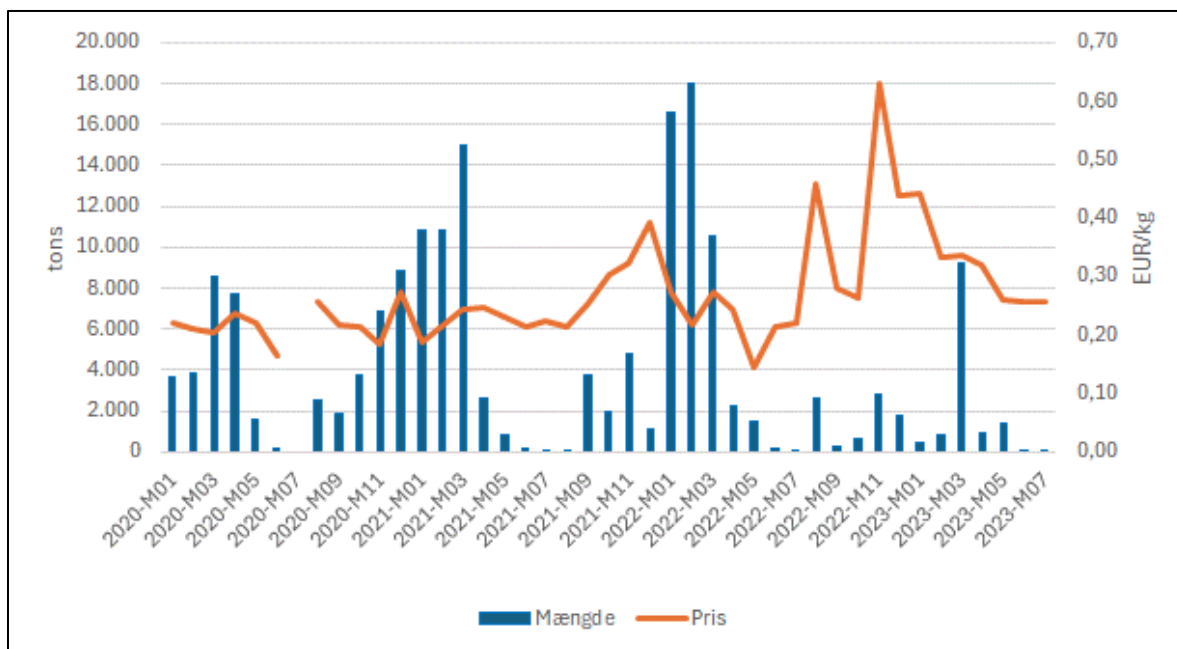
Figur 41: Månedlige førstesalgsmængder af brisling i svenske fiskerihavne (i tons)

Kilde: EUMOFA, baseret på den svenske landbrugsstyrelse

Ifølge EUMOFA lå priserne på brisling, der blev landet i svenske havne i 2020, i gennemsnit på 0,218 EUR pr. kg. Prisen steg med 20 % i 2021 (0,254 EUR/kg) og 40 % i 2022, hvor den lå på 0,305 EUR/kg. Disse svingninger svarer til førstesalg af brisling til industrielle anvendelser. Hvad angår brisling til konsum, indgår der kontrakter mellem fiskerfartøjer og konservesfabrikker én gang om året, hvilket sikrer stabile priser hele året på basis af de fangede mængder.

Figur 42: Månedlige førstesalgsmængder og førstesalgspriser i svenske havne mellem 2020 og 2022 (i 1.000 tons nettovægt og EUR/kg)

Kilde: EUMOFA

Ifølge EUMOFA er førstesalgspriserne på brisling i Sverige steget drastisk de seneste år. I 2015 lå de gennemsnitlige førstesalgspriser i de største svenske havne på mellem 0,02 og 0,04 EUR/kg; i 2021 lå disse priser på mellem 0,24 og 2,10 EUR/kg.

Tabel 41: Førstesalgpriser for brisling i de største svenske havne mellem 2012 og 2022 (i EUR/kg)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Göteborg	0,07	0,04	0,04	-	-	0,02	0,02	2,95	2,10	-
Smögen	0,06	-	0,06	-	-	-	-	-	2,78 ³⁰	-
Andre	0,04	0,03	0,02	0,03	0,02	0,02	0,02	0,22	0,24	0,28

Kilde: EUMOFA

Havnestatistikkerne er kun tilgængelige for de samlede landinger i hver havn uden at skelne mellem, om brislingen er beregnet til industrielle anvendelser (nonfood) (billigst) eller til produktion af fiskekonserves (dyrere) eller røget fisk (dyrest). Ifølge EUMOFA-data lå priserne på brisling på 2,10 EUR/kg i Göteborg og på 2,78 EUR/kg i Smögen i 2021. Ifølge interviews var den gennemsnitlige auktionspris for brisling i 2022 i Sverige 2,47 EUR/kg (27,71 SEK/kg). Disse data skal fortolkes omhyggeligt, da de svarer til auktionspriser, og brislingemængder, der sælges på auktioner, udgør en meget lille del af de samlede brislingemængder.

5.2.2 Priser ab fabrik

Produktionen og de gennemsnitlige priser ab fabrik for brisling og sardineller på dåse er kun tilgængelige for 2021 og 2022. I 2022 nåede produktionen af brisling på dåse i Sverige op på 661 tons, hvilket er et betydeligt fald i forhold til 2021 (-14,8 %). I mellemtiden har den gennemsnitlige pris ab fabrik været relativt stabil (+0,6 %) mellem 2021 og 2022 og nåede op på 9,61 EUR/kg i 2022³¹. Disse priser ab fabrik er estimeret baseret på PRODCOM-data og kan evt. omfatte sardinellprodukter på dåse.

5.2.3 Import-/eksportpriser

Ifølge COMEXT-data er import- og eksportpriserne på frisk, frossen og konserveret brisling lavere end de gennemsnitlige estimeret af priserne ab fabrik, som PRODCOM har oplyst. I 2022 nåede importpriserne på brisling og sardinell på dåse op på 1,85 EUR/kg og eksportpriserne på 6,09 EUR/kg, mens gennemsnitspriserne ab fabrik nåede op på 9,61 EUR/kg. Årsagen til prisforskellene kan være forskellen på de arter og den kvalitet, der bruges til de handlede produkter, sammenlignet med dem, der produceres for at forsyne det indenlandske marked.

Tabel 42: Gennemsnitlige import- og eksportpriser for frisk brisling i Sverige (EUR/kg)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Eksportpriser (EUR/kg)	0,24	0,31	0,23	0,24	0,26	0,21	0,33	0,26	0,30
Importpriser (EUR/kg)	0,22	0,25	0,26	0,21	0,33	0,49	0,64	0,66	0,86

Kilde: COMEXT

³⁰ Meget lille mængde, så ikke repræsentativ på markedet.

³¹ Kilde: PRODCOM

Tabel 43: Gennemsnitlige import- og eksportpriser for frossen brisling i Sverige (EUR/kg)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Eksportpriser (EUR/kg)	0,32	0,32	0,34	0,30	0,35	0,50	0,83	0,82	0,59
Importpriser (EUR/kg)	1,90	-	-	1,88	1,19	0,69	1,38	1,47	2,34

Kilde: COMEXT

Tabel 44: Gennemsnitlige import- og eksportpriser for tilberedt og konserveret brisling og sardineller i Sverige (i EUR/kg)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Eksportpriser (EUR/kg)	4,32	4,87	4,14	4,67	3,55	4,47	4,97	6,35	6,09
Importpriser (EUR/kg)	2,04	1,53	1,16	1,21	1,60	1,67	1,73	1,45	1,85

Kilde: COMEXT

5.2.4 Detailpris

Baseret på et onlinetjek af store detailhandlere i Sverige (Coop supermarked, ICA, CityGross) er brisling udelukkende tilgængelig som konserverprodukter. Detailprisen på brisling på dåse varierede mellem 14,52 EUR/kg og 51,38 EUR/kg. Vi kan identificere 3 markedssegmenter afhængigt af dåsens størrelse som beskrevet nedenfor:

- Segment 1: 55 g / kundesalgsenhed, under nationalt mærke: 36,18 EUR/kg;
- Segment 2: 100-125 g / kundesalgsenhed, under nationalt mærke: 19,10-26,16 EUR/kg;
- Segment 3: 450 g / salgsenhed, under nationalt mærke: 19,10 EUR/kg

Følgende tabel giver oplysninger om prisen på de forskellige produkter.

Tabel 45: Detailpriser på brisling på dåse i Sverige i oktober 2023

Produkt	Mærke	Størrelse/brislingeindhold	Pris i SEK pr. enhed	Pris i EUR pr. enhed	Pris EUR/kg
Ansjovis original (brislingefileter)	Grebbestads, Abba Seafood	55/30 g	22,50	1,99	36,18
Ansjovis original (brislingefileter)	Grebbestads, Abba Seafood	125/80 g	36,95	3,29	26,32
Ansjovis original (brislingefileter)	Grebbestads, Abba Seafood*	450/325 g	58,50	5,21	11,58
Brislingefileter (Ansjovisfileer)	Coop	100/65 g	27,95	1,91	19,10

Kilde: *pris hentet fra COOP's hjemmeside (stor detailhandler) (besøgt i februar 2024)

Omregningsfaktor den 13. februar 2024: 11,25 SEK = EUR 1

5.3 Prisstruktur i leverandørkæden

Vores analyse er baseret på EUROSTAT-, EUMOFA- og PRODCOM-data samt interviews med fiskeforarbejdningsvirksomheder i Sverige.

Omkostninger og margin for en dåse med 125 g brisling i krydderier og eddike (som indeholder 80 g brisling) er beskrevet nedenfor:

- **Frisk hel brisling:** 1,10 EUR/kg, en dåse på 125 g indeholder 80 g brisling, derfor er prisen på rå fisk for en dåse på 125 g 0,09 EUR.
- **Tab på råmateriale:** Omregningsforholdet for fileteret brisling til hel brisling anslås til 3 baseret på den interviewede fiskeforarbejdningsvirksomhed.
- **Primære omkostninger og margin:** omfatter forarbejdning af brisling til fade med krydderier, salt og eddike og transport til Sverige (ved landinger i udlandet). 5 % af den endelige produktpris.
 - Fileteret brisling i fad med krydderi: 1,50 EUR/kg.
 - Transport.
- **Materialeomkostninger – emballage: pris på dåse:** 0,25 EUR/dåse.
- **Arbejdsomkostninger:** 35-40 %, højere arbejdsomkostninger end andre produkter, fordi brisling er en lille fisk, der skal behandles med omhu under fileteringstrinnet mellem modning og påfyldning i dåse.
- **Afskrivningsomkostninger:** baseret på den gennemsnitlige andel af afskrivninger i de samlede omkostninger for dåsen på 3 %, rapporteret af polske forarbejdningsvirksomheder, 3 % (0,0987 EUR/dåse)
- **Detailomkostninger og nettomargin:** 30 % (0,98 EUR/can), inklusive transport til detailplatform og distributionsomkostninger og margin. Estimeret baseret på detailpris og andre tilgængelige omkostninger.
- **Moms:** 12 %³²;
- **Detailpris:** 36,95 SEK (3,29 EUR).

Generelt ser det ud til, at andelen af råmaterialeomkostninger (hel fisk) er mindre (3 % af forbrugerprisen) sammenlignet med andre omkostninger. Arbejdskraft udgør den største omkostning (40 % af forbrugerprisen).

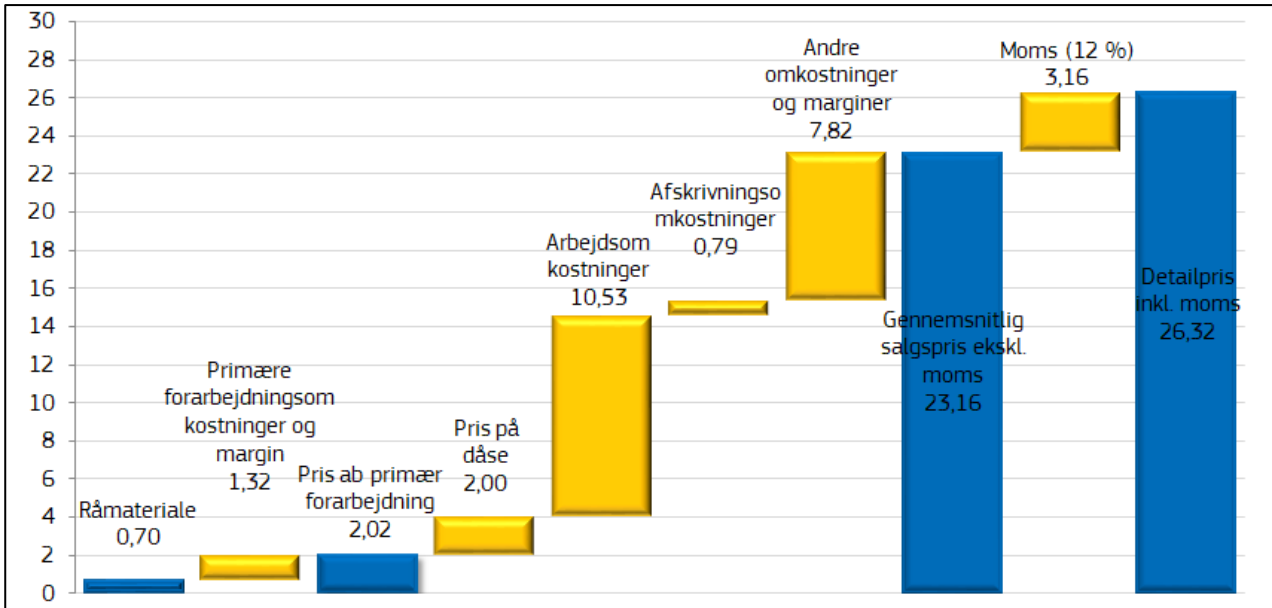
Prisstruktur

Tabel 46: Omkostninger og margin for brisling på dåse i detailhandlen i Sverige (EUR/enhed)

	Omkostninger og margin (EUR/enhed)		Omkostninger og margin (EUR/kg)	% detailpriser		Trin – operatør
Fisk (hel)	1,10 EUR/kg = 0,09 EUR/enhed		0,70	3 %		Primær bearbejdning
Tab af råmateriale ved filetering	0,40 EUR/kg	0,16 EUR/enhed	1,32	1,5 %	5 %	
Andre råmaterialer (fad, krydderier, salt og sukker)	= 0,05 EUR/enhed					
Transport	= 0,11 EUR/enhed					
Omkostninger til påfyldning på dåse	0,25 EUR/enhed			2,00		8 %
Arbejdsomkostninger	1,32 EUR/enhed		10,53	40 %		
Afskrivningsomkostninger	0,1 EUR/enhed		0,79	3 %		
Nettomargin	0,98 EUR/enhed		7,82	30 %		
Transport til detailplatform						
Distributionsomkostninger og margin						
Moms	0,39 EUR/enhed		3,16	12 %		Detail
Detailpris (i COOP-supermarked)	3,29 EUR/enhed		26,32	100 %		

Kilde: Egen udarbejdelse

Figur 43: Prisstruktur for brisling i krydderier og eddike på dåse solgt hos store detailbutikker i Sverige (i EUR/kg)

Kilde: egen udarbejdelse baseret på EUROSTAT EUMOFA- og PRODCOM-data samt interviews med fiskeforarbejdningsvirksomheder i Sverige.

6 SAMMENLIGNING AF PRISSTRUKTUREN I DE FORSKELLIGE MEDLEMSSTATER

Dette afsnit indeholder en sammenligning af prisstrukturen for brisling på dåse i Polen og Sverige. Danmark er ikke medtaget i dette afsnit, da der ikke længere er nogen indenlandsk produktion af brisling på dåse, og markedet kun forsynes af import, hovedsageligt fra de baltiske lande.

Prisen på råmaterialer varierer afhængigt af medlemsstat og produkttype. I Polen valgte vi en 170 g dåse med "røget brisling i olie", detailhandlens eget mærke. I Sverige valgte vi en dåse med 125 g brisling i krydderier og eddike (med 80 g brisling) under en forarbejdningsvirksomheds eget mærke, som er et ret eksklusivt produkt.

I de eksempler, der blev undersøgt i analysen af prisstrukturen, varierer førstesalgsprisen fra 0,44 EUR/kg i Polen til 0,70 EUR/kg i Sverige.

Den endelige pris til forbrugeren afhænger af behandlingsgraden (hel eller fileteret, i olie eller i eddike med krydderier osv.), produktsortimentet (lavprissegment eller delikatesse) og momssatsen. Den endelige pris går fra 6,35 EUR/kg (Polen) til 26,32 EUR/kg i Sverige.

Fiskeprisens andel af den endelige pris er relativt lav og er højest i Polen med 7 % og meget lavere i Sverige (3 %).

Tabel 47: Sammenligning af prisstrukturen i Polen og Sverige for et brislingeconservesprodukt, der sælges i en stor detailhandel

	PL 170 g dåse med "røget brisling i olie", detailhandlens eget mærke	SE 125g brislingefileter i dåse i krydderier og eddike
Råmaterialeomkostninger	0,44	0,70
Forarbejdningsomkostninger og marginer	4,71	22,46
Detailomkostninger og margin	1,07	
Detailpris (ekskl. moms)	6,35	23,16
Detailpris (inkl. moms)	6,35	26,32

Kilde: EUMOFA

7 INTERVIEWEDE INTERESSETER

Polen

- Fiskeforarbejdningsvirksomheder i Polen
- Fiskeriorganisationer
- Fiskedetailhandlere

Danmark

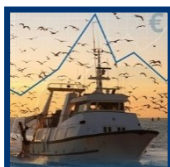
- Danmarks Fiskeriforening Producentorganisation (DFPO)
- Danmarks Pelagiske Producentorganisation (DPPO)
- Dansk Fiskeristyrelse
- Marine Ingredients Denmark (brancheorganisation for de danske producenter af fiskemel og fiskeolie)
- Danish Seafood Association (forening for danske virksomheder inden for produktion og handel med fisk og skaldyr)
- Forarbejdningsvirksomheder: konservervirksomhed

Sverige

- Forarbejdningsvirksomheder: konservervirksomhed
- Swedish Pelagic Federation Producer Organisation (SPF PO)
- Sjömatfrämjandet (fremme af fisk og skaldyr)

EUM OFA

European Market Observatory for
Fisheries and Aquaculture Products

www.eumofa.eu

Den Europæiske Unions
Publikationskontor

ISBN 978-92-68-19956-5

doi:10.2771/394834